

Uqat̃hich Aglaañi Luke-ŋum

1 ¹ Piqpagiplutin ilauramaañ Theophilus! Iñugiaktuat iñuich pisuqtilaağmiktigun aglañniqsut atuumaruanik akunnaptik-ni. ² Iļisimarauruat uqautiniğaatigut tautukkağmiknik taimakñaniñ aullağniñhaniñ. Iñuich tamatkua pakmapak quliaqtuağniqsut tusaayu-gaagiksuumik. ³ Qutchiksuañuruatiin, aglañniaqtuñ aļitchuğiraksraqnik iļisaagillapiaqqaaglugich uqağipayaakkanich aullağniñhaniñaglaan. ⁴ Aglaktuñ taavrumiña iļisimatquplutin iļumutuupiañhanik iļisauttusiağikkaqich.

Anniviksraña John Paptaaq̃tichirim Uqautauruq

⁵ Herod-ŋum umialguniñani Judea-mi agaayuliqsiqaqmiñiqsuq atiliñ-mik Zechariah-mik. Agaayyuvikpañmi savaqatauniqsuq agaayuliqsini taggisiquqtuani Abijah-tkutnik. Ağnaata atqa Elizabeth, paniginiğaa-li atlam agaayuliqsim. ⁶ Iluqatik nalaunñaruañuniqsuk Agaayyutim qiniñhani, tupiksriplutik iluqaitñik Atangum tillisaiñiglu atuqtaksrai-ñiglu. ⁷ Qitunğaiñniqsuk atakkii Elizabeth qitunğitlaitluni, sulii iluqatik utuqqanaağuhutik.

⁸ Abijah-tkut savagviksriutaata Agaayyuvikpañmi tikiummipman, Zechariah-m savautiniğaa Agaayyun agaayuliqsaupluni. ⁹ Tuvraqługu atuiragiñhat agaayuliqsit piksraqtaaginiğaat ikipkairuksraupluni tiprağiksautmik. Isiqniqsuq agaayyuvikpañanun Atangum. ¹⁰ Zechariah ikipkaipkaqtitlugu tiprağiksautmik iñugaağruich agaayuniqsut siłataani. ¹¹ Isagulgan Atangum sagviutiniğaa qichaqhuni taliqpiani ikipkai-viuram tiprağiksautmik. ¹² Zechariah-m tautukamiuñ tupañniqsuq iqsiłiqsiqhuni. ¹³ Aglaan isagulgum nipliutiniğaa, “Zechariah, iqsiñak! Agaayyutim tusaaniğaa iniqsrulñiñ. Nuliağikkan Elizabeth iğniğisiruq añugauramik. Atchigişigiñ John-mik. ¹⁴ Quviasuutiqağniaqtutin! Atlatlu iñugiaktuat quviatchakkisirut anikpan. ¹⁵ Iñullautaugisiruq kamañaguni Agaayyutim qiniñhani. Imigumiñaitchuq asiam misuqquanik saññi-

simaruamik. Anilgatałigmiññaaglaan aňalatiqağisiruq Ipqitchuamik Irrutchimik. ¹⁶ Utiqtinniağai iñugiaktuat Israel-ńuruat Ataniğmun agaayyutaatnun. ¹⁷ Ataniq aggitłaiññaan taamna John quliaqtuağniaqtuq sanjiaqaguni sivuniksriqiritun Elijah-tun. Iłauraagiiksitkisigai aapauruat qitunğanjitñun. Utiqtitkisigai tupiksritłaitchuat isummatiqatlasilugich nalaunńaruamik. Itqanaiyautigisigai iñuich akuqtuğumiñaqsilugu Ataniq.” ¹⁸ Zechariah-m nipliutiniğaa isağulik, “Qanuğluña ilisimaniaqpik ilumutuutilaaqnik? Atañii, aňayuqaaqtuña sulı nuliagikkaga utuqqağumiuq.” ¹⁹ Isağulgum kiuniğaa, “Gabriel-ńuruña. Qichaqtuña sivuğaani Agaayyutim. Tuyuğigaña uqautityaquplutin taavrumiña tusaayugaallautamik. ²⁰ Ukpigilguitchiñ uqauttutigikkaga aglaan atuumagisiruq. Atakkii ukpigilguitñapña uqağumiñaitchutin tikiłgatağlugu uvluq tamatkua atuumaviksrañat.”

²¹ Taatnaqtitlugu iñuich utaqqiññaat Zechariah ilisimasukhutiñ suvaata muluvaahakmagaan iluani agaayyuvikpaum. ²² Anisulligataqami uqalguiñniqsuq. Iñuich ilitchuğiniğaat qiniquuraaqadha agaayyuvikpaum iluani. Uqalguiluni urriqaniqsuq argañmiñik. ²³ Abijah-tkut savagviksriutaat Agaayyuvikpañmi naatnamiuğ Zechariah ainiqsuq. ²⁴ Aquvatigun taavruma nuliña Elizabeth siñiyauniqsuq. Aasiñ tallimani tatqini aimmiñniqsuq ²⁵ itnaqhuni, “Kiisaimma sanjiruam Atanğum Agaayyutim ikayuqpaña. Kanńusutqikkumiñaiqsuña qitunğitłaiñniłuña.”

Anniviksraña Jesus-ńum Uqautauruq

²⁶ Itchaksrani tatqini Elizabeth siñiyaunjanikman, Agaayyutim tuyugilginiñña isağulik Gabriel nunaaqqimun Galilee-miittuamun atiliğmun Nazareth-mik. ²⁷ Tuyuğiniğaa niviaqsiamun ańutituqsimaitchuamun atiliğmun Mary-mik nuliaksrausituaniktuamun ańutmun atiliğmun Joseph-mik. Joseph kiñuviağiniğaa Atanğum David. ²⁸ Isağulgum tikiñniğaa nipliutiplugu, “Pağlagikpiñ! Atanğum Agaayyutim piksraqtaagigaatin iqatigiplutin. [Quvianağniqsraurutin ağnapayaaniñ.]” ²⁹ Mary tupallapiagniqsuq isağulgum nipliuttutaagun kaniqsiñitlugu suvaata uqaqtılaña taatna. ³⁰ Isağulgum nipliutiniğaa, “Iqsiñak Marii! Agaayyutim iħuaquttigigaatin. ³¹ Siñiyaugisirutin iğniłutinaasiñ ańugauramik atchiqsaksragikkaqnik Jesus-mik. ³² Taamna kamanağisiruq, sulı iñuich taiguutiqağisigaat iğniñanik Qutchiñniqsrauruam Agaayyutim. Agaayyutim ataniguqtinniağaa David-tun sivulliañatun. ³³ Ataniğugisiruq kiñuviañiñi Jacob-ńum qanapak taimuña, sulı aňayuqautaa isuksraqağumiñaitchuq.” ³⁴ Mary-m tarra nipliutiniğaa isağulik, “Qanuq una itkisiñiqa? Iłaqatniksimaitchuñasuli.” ³⁵ Isağulgum kiuniğaa, “Ipqitchuaq Irrusiq tikiuagisiruq ilipnun. Agaayyutim Qutchiñniqsrauruam sanjigikkañan nayugisigaatin. Taatnağuni ililgaag

ipqitkisiruuq taiguutiqaḡuni Igñinjanik Agaayyutim. ³⁶ Aasiñ, itqallaun ilan Elizabeth. Uqautigimasugauq qitunḡaaqatlainñipługu. Aglaan pakma sinaiyauruuq itchaksrani tatqini utuqqanaaḡuḡaluanḡaḡmi. ³⁷ Atakkii Agaayyutim supayaaq savaaḡitlagaa.” ³⁸ Mary nipliḡñiqsuq, “Ataḡum savaktigigaḡa. Atuumali uvaḡnun uqaututigikkaptun.” Tavrakḡa isaḡul-gum uniññiḡaa.

Mary-m Utlakkaa Elizabeth

³⁹ Taavruma aquaḡun, Mary paqnaliqtuqhuni aullaqtigñiqsuq nunaaqqauramun qimigaanñiittuamun Judea-m. ⁴⁰ Tarra isiqhuni Zechariah-m tupqanun iqinniḡaa Elizabeth. ⁴¹ Elizabeth-ḡum tusaapqauraqmagu Mary-m paḡlataa ilummiutaq iliqsraqtigñiqsuq. Elizabeth aḡalatiqaḡñiqsuq Ipqitchuamik Irrutchimik ⁴² nipliḡhuni nipitusipluni, “Quvianaḡñiqsraurutin aḡnapayaaniñ. Quvianamiuruq ililḡaaq sinaiyaukkan. ⁴³ Qanutun quyyasiusiaqaqtigivik, ataniḡma aakagikkaḡan utlagluḡniḡaḡa qiniḡiaqłunḡa! ⁴⁴ Tusaapqauraqapku paḡlatigikkan ilummiutaḡa quviatchakhuni iliqsraqtiqtuq. ⁴⁵ Qanutun quviasuktigivich ukpiḡikapku Ataḡum uqałḡa tuyuutigikkakḡa ilipnun atuumagisiñipługu.”

Mary-m Kamaksruutaa

- ⁴⁶ Mary nipliḡñiqsuq,
 “Inuutchimniñ iluqaaniñ kamaksruḡiga Ataniq.
⁴⁷ Quviatchautigigiga Agaayyun Anniqsuqtigikkaga.
⁴⁸ Suuniluuqtuḡa itqaḡiniḡaḡa.
 Uvakḡaniḡaḡlaan iluqatiḡ inuich taiguutiqaḡisigaatḡa
 quvianamiuruamik
⁴⁹ atakkii kamanaqtuaq Saḡḡiruaq Agaayyun savaaqaḡhuni
 kamanaqtuanik uvamnun.
 Atqa ipqitchuq.
⁵⁰ Kijuviaḡiini aippaavak
 nagliktuutiqaḡai taluḡirigikkani.
⁵¹ Agaayyun isañniqsuq saḡḡiruamik taligmiñik
 aasiñ siammayaaḡḡugich kamaḡasuktuat
 sivunniḡutituummaitñik.
⁵² Atchiksinnigai kamanaqtuat atañich
 suli atchiksuat kamaḡasipkaḡḡugich.
⁵³ Inuqsraqtuat pisuiqsinnigai nakuuruanik
 suli aullaqtitlugich umialguruat saḡaiḡaaḡḡugich.
⁵⁴⁻⁵⁵ Ikayuḡniḡaa savaktigikkani Israel nagliktuḡḡugich,
 akiqsruutmisun sivulliaptiknun Abraham-mun
 kijuviaḡayaaḡiñunlu qaḡapak taimuḡa.”

⁵⁶Mary nayuutiuraagñiqsuq piñasuni tatqīni Elizabeth-mi, aasiīn utiḡ-mun aipluni.

Aniḡha John Paptaaqtitichirim

⁵⁷Iḡñiviksrani tikitman, Elizabeth iḡñiñiqsuq aḡugauramik. ⁵⁸Iḡaiñ iḡlauraaniñlu tusaaniḡaat Atangum kamaḡaqtuamik nagliktuiḡha Elizabeth-mun. Aasiīn tamatkua quviasuqasiḡñiḡaat. ⁵⁹Aniqammiuraq tallimat malḡuḡnik uvlianikman nalunaitḡutchiaqsiñiḡaat atchiḡukḡugu Zechariah-mik, aapaḡan atqanik. ⁶⁰Aglaan aakaḡa nipliḡñiqsuq, “Naagga, atiqaqtuksrauruq John-mik.” ⁶¹Nipliutilḡiññiḡaat, “Aglaan nalliatunniīn iḡlavich atiqañitchut taavrumiḡa atigḡmik.” ⁶²Urriqaplutiḡ apiqsruḡniḡaat aapaḡa kisumik atchiḡukkisipmagaan aniqammiuraq. ⁶³Zechariah aat-chuquniqsuq aglagviksramik, aglakhuniasiiñ, “Atiqagisiruq John-mik.” Quviḡusuḡniqsut iluqatiḡ. ⁶⁴Taatnaanikami Zechariah uqatlasitqihñiqsuq quyaaqsipluguasiīn Agaayyun. ⁶⁵Siḡalliḡiḡich atlayuatchañiqsut, aasiīn iñuich nunapayaani Judea-mi uqaḡiniḡaat. ⁶⁶Tusaapayaqtuat taavrumiḡa isummatiginiḡaat apiqsruqhutiḡ, “Qanusugiḡisiñiqpa una iḡlḡaaq?” Nalupqinaitchuq Ataniḡmun iqatigitilaḡa.

Zechariah-m sivuniksriqutaa

⁶⁷John-ḡum aapaḡa Zechariah aḡalatiqaḡniqsuq Ipqitchuamik Irutchimik. Uqaḡniqsuq sivuniksriqipluni,

⁶⁸“Quyalakput Ataniḡ Agaayyutaat Israel-aagmiut!
Atakkii ikayuḡiaḡniḡai tasuqsagiaḡugich iñuni.

⁶⁹Akunḡatniñ kiḡuviagikkaniñ David-ḡum
Agaayyun piksraqtaaqagñiqsuq iñuḡmik saḡḡiqaqtuamik
anniqsuḡiaqhuta.

⁷⁰Taimakḡaaglaan akiqsruḡaatigut tumigiḡugich ipqitchuat
sivuniksriqirini

⁷¹anniqsuḡisiñipluta akillḡiḡsuḡtigikkaptikñiñ
suli saḡḡiatniñ uumigirigikkapta.

⁷²Uqaḡniqsuq nagligigiḡisiñiplugich sivulliaḡikkavut
itqaḡilugu ipqitchuaq sivunniḡutni.

⁷³Agaayyutim akiqsruḡniḡaa sivulliaqput Abraham

⁷⁴annautigiḡisiñipluta akillḡiḡsuḡtigikkaptikñiñ
uvaptiknun savautitqupluni iqsisuḡaqata

⁷⁵ipqihikun nalaunḡaruahikunlu iñuuniqtutilaaptikni.

⁷⁶Ivich iḡlḡauramaḡ, taiguutiqaḡisirutin sivuniksriqiraanik
Qutchiḡñiqsrauruam Agaayyutim.

⁷⁷Iḡligisirutin sivuani Atangum itqanaiaḡiaḡlugu agḡiḡksraḡa
uqautilugich iñugikkaḡi

anniqsuḡisiñilugich natqigutigisiñilugillu killuqsautinjitiñik.

⁷⁸ Agaayyutigikkaqput ilunḡuktauruq nagliktaupluniḡu.

Tuyuḡikpagu anniqsuḡti inniaqtuq uvaptiknun uvlum
qausaḡatauraḡnijatun.

⁷⁹ Ikayugisigai iñuuniaqtuat taaqtuami iqsiñañani tuquḡhum,
aasiñ ilaan iñuupkaḡuta tutqiksilluta.”

⁸⁰ John aglipḡluni timimigun saḡḡisiñiqsuq irrutchikun. Iñuuniaḡniqsuq
iñuilaami aullaḡniñiañhanunaglaan ilaan quliaqtuaqañhan
Israel-aagmiunun.

Aniñha Jesus-ḡum

2 ¹ Augustus atangunḡaḡmi Rome-mi tilisiñiqsuq iñuich nanipayaaq
atqisitquplugich. ² Taamna atqisitchivik sivulliuniqsuq. Taamna
atumapman aḡun atiaqtuq Quirinius kavanauniqsuq Syria-mi.
³ Iñupayaat utlautiniqsut sivulliaḡmiḡ annivijitiñun atqisitchaqtuqhutiḡ.
⁴ Joseph-tuuq iglaupmiñiqsuq. Aullaḡniipḡluni Nazareth-miñ Galilee-
miittuamiñ Bethlehem-muḡniqsuq, nunaaqqimun Judea-miittuamun,
annivianun atangum David. Joseph tavruraḡniqsuq atakkii ilaaptuuq
kiḡjuviaḡiplugu David-ḡum. ⁵ Atqisitchaqtuqami aullautiniḡaa Mary
nuliaksrausutianikkani siḡjayaauruaq. ⁶ Bethlehem-miititlugik Mary
iḡñisuliḡniqsuq. ⁷ Iḡñiñḡaḡniqsuq aḡugauramik. Nimiqsruqtuallaḡniḡaa
ilipḡluguasiñ tuttuqpaich niḡḡiviatnun atakkii iniksraitḡutiḡ nullaḡviḡmi.

Munaqsriḡḡu Isagulḡiḡḡu

⁸ Iñajich munaqsrit unnuiñiqsut taavani nunami munaqsriḡḡutiḡ ipnai-
miknik. ⁹ Isagulḡan Atangum sagviutiniḡai aasiiñ qaumañan Atangum
qagguḡiplugich. Taapkua tatamitchallapiḡniqsut. ¹⁰ Aglaan isagulgum
nipliutiniḡai, “Iqsiñasi, uvuḡaqḡuḡa uqautiyaḡipsi tusaayugaallautamik
quviatchaktirrutiksrauruamik iñupayaamun. ¹¹ Marrumani unnuami
anniqsuḡti ilipsitiñun aniruq David-ḡum nunaaqqiani, Christ-ḡuruq
Ataniq. ¹² Una ilitchuqutauruq ilipsitiñun ilaḡutilaañanik, paqitkisi-
giksi aniqammiuraq nimiqsrullaktaq nalaruaq tuttuqpaich niḡḡiviatni.”
¹³ Tavrakḡatchiaq iñuḡiallapiaqtuat isagulgich qilaḡmiñ sagviḡniqsut.
Piqasiḡḡu isagulik nanḡaḡniḡaat Agaayyun itnaqhutiḡ,
¹⁴ “Kamanaun illi Agaayyutmun qutchiḡniqsrami qilaḡmi,
suli tutqituaḡli nunami akunḡatni iñuich quyalitiñiktuat ilaanik.”
¹⁵ Isagulgich utiqmata qilaḡmun munaqsrit nipliḡniqsut iḡmiknun,
“Ki, aullaḡta Bethlehem-mun tautuḡiaḡlugu Atangum uqaututigikka-
ḡa uvaptiknun!” ¹⁶ Qilamiksruaqhutiḡ paqinniḡaich Mary-lu Joseph-lu
suli aniqammiuraq nalauraqtuq tuttuqpaich niḡḡiviatni. ¹⁷ Munaqsrit
tautukamitruḡ uqaginiḡaich isagulgum nipliuttutigikkaḡi taavrumuu-

na aniqammiurakun. ¹⁸ Tusaapayaaqtuat quviġusunġiqsut tamatkuniġa munaqsrit nipliuttutigikkañtñik. ¹⁹ Mary-m uummatigiimiitchiutiniġai uqautigikkañich aasiñ isummatigiuraaqługich. ²⁰ Munaqsrit utiġniqsut kamaksruqługu nangaqługu Agaayyun iluqaisigun tusaakkaġmik-tigunlu tautukkaġmiktigunlu. Atuumaruq atrilipługu isaġulgum atuumagisiñikkaña.

Jesus Atchiġaat Agaayyuvikpañmi Qaitługu Agaayyutmun

²¹ Tallimat malġuk uvlut naatmata suli aniqammiuraq nalunaitnūtchiq-saunjanikman, atchiġñiġaat Jesus-mik, atigmik isaġulgum qaisaġanik Mary siñaiyaugaluaqtitnagu.

²² Ipqiqaġviksrañat tikitman, Joseph-lu Mary-mlu aniqammiuraq Jerusalem-muutiniġaak qaitchaqtuaqługu Agaayyutmun tuvraqługu maligutaksraña Moses-ñum, ²³ maligutługu aglausimaruq maligutaksrañiñi Atanġuruam, “Aniqqaaqtuapayaaq añuġauraq qaisaksrauruq Agaayyutmun.” ²⁴ Tunillaqtuġiaġniqsuk malġunġik tiñmiaġruurañnik, iñjañuruamik maligutaksrañagun Agaayyutim.

²⁵ Jerusalem-mi añutiqaġmiñiġisuk atiliġmik Simeon-mik. Una añun nalaunñaniqsuq taluqsriuruq Agaayyutmik, suli utaqqiñiġisuaq Israel-aag-miut annautikkauñksrañatnik. Ipqitchuam Irrutchim nayuġniġaa. ²⁶ Ilaan uqautiniġaa tuquyumiñaiñiñiġisuk qiniġaluaqnagu Christ Anniqsuqti Agaayyutim aqiqsruutigikkaña. ²⁷ Simeon sivullikkaupluni Ipqitchuakun Irrutchikun utlautiniqsuq agaayyuvikpañmun. Jesus-ñum añayuqaanñi tikiutipmatku aniqammiuraq Jesus agaayyuvikpañmun atuumatyaqługu atuiragiñhagun maligutaksram, ²⁸ Simeon-ñum akiggiutiniġaa ililġaaq aasiñ quyapługu Agaayyun,

²⁹ “Ataniiq, aqiqsruutigikka atuumapkaġiñ, suli tuqqutlasirunja tutqigłunja.

³⁰ Irramnik tautukkiga anniqsuqti

³¹ tuyuġikka annautitqupluġich iñuich sumipayaaq.

³² Ilaa qaumauruq sagviiruaq anniqsuġiamik Jew-ñuñitchuanun suli kamanautaugisiruq iñuiñun Israel-ñum.”

³³ Ililġaam aapaña aakañalu quviġusunġiqsuk tamatkunuuna Simeon-ñum uqauttutaigun Jesus-kun. ³⁴ Simeon-ñum qiniñuagutiniġik piñiusiamik suli nipliutiplugu Mary aakagikkaña, “Agaayyutim una ililġaa piksraqtaaġiniġaa agvisautyaquplugu tammañksrañatnun naagaqaa anniqsuñksrañatnun iñugiaktuanun Israel-aagmiunun. Ilitchuqutaugisiruq, aasii pisigiplugu ilaan kisuutilaña iñugiaktuat iñuich uqaġisirut akitñagługu. ³⁵ Taatnaġumiñ sagvisiñiġaich iriġaqtu-hutiñ isummatigikkañich ilaagun. Suli alianaq savikpaktun ipiktuatun kapirigisiruq uummatipnik.”

³⁶ Sivuniksriqiriqağmiñiqsuq uilgaagnaamik atiliñmik Anna-mik panianik Phanuel-ñum kiñuvianñiññ Asher-ñum. Anna utuqqauruq. Uiqagnaqsuq tallimat malğurñi ukiuni, aasii uija tuqupluni. ³⁷Taimakñaaglaan iñuuniagnaqsuq uilgaagnaañupluni, aasiññ pakma ukiuniñniqsuq sisamakipiaq sisamanik. Unilñaiññigaa agaayyuvikpak. Uvlumi unnuaqtuummaan savautiniğaa Agaayyun uisauraaqhuniñu agaayupluniñu. ³⁸Taavrumani sassağniğmi tikiññiqsuq qaitchipługu quyyatmik Agaayyun. Uqautiginiğaa taamna ililgaag iluqaitñun niğiugaqatquanun tasuqsaityałiksrañanik Jerusalem-ñum.

Utiñhat Nazareth-mun

³⁹Joseph-ñum suli Mary-m tanjianikamitkik iluqaisa atuqukat maligutaksrañigun Agaayyutim utiğniqsuk kiñuniğmiknun Nazareth-mun Galilee-miittuami. ⁴⁰Ililgaag Jesus aglipluni saññisiñiqsuq, puqitiqalla-piaqhuniñu. Suli Agaayyutim iħuaqutiniğaa.

Nukatpiağruk Jesus Agaayyuvikpañmiittuq

⁴¹Ukiugağipman añayuqaak Jesus-ñum utlautirağniqsuk Jerusalem-mun niğiqağvikaamun atiliñmun Apqusaakkaułiğmik. ⁴²Jesus qulit malğurñik ukiunikman utlautiniqsut niğiqağvikaamun pirağiğmiktitun. ⁴³Niğiqağvikaam aquagun aigaqsiñiqsut. Utiqsağmaknik nukatpiağruk Jesus uniñniqsuq Jerusalem-mun, aasiññ aakañan Joseph-ñumlu naluniğaa. ⁴⁴Igliğasuginiqlugu iglauqatauruani iglauniqsuk naalğataqługu uvluq. Uvvaasiññ tikiuumakamik nullağviksrağmiknun pakaaqsiñiğaa akunğatni ilamiñ suli ilauraaniñi. ⁴⁵Paqinjitñamitku utiaqsiñiqsuq Jerusalem-mun pakkiatługu. ⁴⁶Piñayuatigun uvlut paqinniğaa agaayyuvikpañmi aquppiqataupluni Jew-ñuplutin ilisautriñi, naalağniplugich apiqsruqtaqługillu. ⁴⁷Iluqatin tusaaruat ilaanik quviğusuutiginiğaat puqikhuni kiggutaigun. ⁴⁸Añayuqaakkiñ quviğusuutiginiğaa tautukamitku. Aakañan nipliutiniğaa, “Iğñiñ, qanulgitpisiguk? Aapanlu piñksralilłapiaqhunuk taatnaqhunuk pakkiagiptigiñ.” ⁴⁹Jesus-ñum kiuniğik, “Suvaata pakakpisiñja? Naluniqpitku nayuutiruksraułiğaa aapaa tupqani?” ⁵⁰Aglaan kanjicsiñiñiğaa kiggutaa. ⁵¹Tavrakña Jesus utiqasiğniğik Nazareth-mun tupigiqlugik. Aakagikkañan itqağiplugich iluqaisa tamatkua uummatigmiitchiutiniğai. ⁵²Jesus agliñiqsuq puqiksiluni. Agaayyutimlu iñuiñu nakuagiñiğaat.

Quliaqtuaqałha John Paptaaqtichirim

3 ¹Akimiaguutaatni ukiut atanniqsuiñhani Caesar-m atilgum Tiberius, Pontius Pilate kavanaupmiñiqsuq nunami taggisiquaqtuami Judeamik, Herod atangupluni Galilee-mi, aniqataa Philip atangupluni nunami

taggisiqatqutami Iturea-mik Trachonitis-miglu, Lysanias atangupluni Abilene-mi, aasiiñ ² Annas-lu Caiaphas-lu qaukhiuplutik agaayuliqsini. Taapkua atangupkaqługich uqałha Agaayyutim tikiumaniqsuq John-mun iğñiñanun Zechariah-m iñuiłaaami. ³ John kukiłuñiqsuq kuuñan Jordan-ñum avataani quliiqatqahuni, “Isummitqigitchi mumigusi kil-luqsautipsitiñ paptaaqtilusi. Taatnağupsi Agaayyutimli natqigutigisigai killuqsautisi.” ⁴ John agğigñiqsuq tuvraqługu aglausimaruaq makpigaanjanı sivuniksriqirim Isaiah-m itna,

“Iñuk tuqłuiraqtuq iñuiłaaamiñ:

Itqanaıyautisiuñ apqutiksraña Atangum,
nalğugługu tumiksraña!

⁵ Natignapayaat immiğlugich,
iñğich qimiğaallu naqigııługich,
saquñaruat apqutit nalğuqsaqmiługich,
qaiğiitchuat tumitchaat qaiqsagługich.

⁶ Tarrali iñupayaaq ilitchuğiniaqtuq anniqsuqtimik Agaayyutim
akiqsruutigikkañanik.”

Isaiah 40:3-5

⁷ Iñugiaktuat iñuich utlautiniqsut John-mun paptaaquplutıñ.
Uqautiniğai, “Nimiğiatun ittuasii, kia uqautivasi annatlasiiñiplusi ana-siññuqsautiksrañaniñ Agaayyutim? ⁸ İlitqutchipsigun qiniğnaqsisiuñ isummitqıııqsi killuqsautipsitiñ. Isumanasi, ‘Abraham sivulliağigikput.’ Uqautigipsi, Agaayyutim makua uyağaiç kiñuvialiutlagai Abraham-mun! ⁹ Agaayyutim atanniiłha qallipiagataqtuq, iñuktun itqanaıqsuatuñ kipiłhiñaagukługu napaaqtuq kañiagun. Napaaqtupayaaq asirriñitchuq kipiikkaugisiruq iktauluniasiiñ ikniğmun.”

¹⁰ Iñuich apiqsruğniğaat, “Qanuğmi pigisiñiqpisa?” ¹¹ Kiuniğai, “Kisupayaam malğunñik qaliğuaqagumi qaitçili iñuñmun atnu-ğaaçsraitçuamun, sulı kisupayaaq niqksrautiqağumi niğipkaıli niqksraitçuamik.” ¹² İlañich tax-siliqirit utlautipmiñiqsuq paptaaqup-lutiñ aasiiñ apiqsruqługu, “İlisautrii, Sugisiñiqpisali?” ¹³ Uqautiniğai, “Katitchiñasi qaanığługu piraksriusiaqsi.” ¹⁴ İlañisa añuyyiuqtit apiqsruq-miñiğaat, “Uvagutaasiiñ, qanuğisiñiqpisa?” Nipliutiniğai, “Aqsaknasigik iñuich nunuritñigusi naagaqaa saglutiginasigik iñuich. Apaigilugu akiıiusiağikkaqsi.”

¹⁵ Iñupayaat niğiugaqağniqsut Anniqsuqtimik agğiqsağumarua-mik, aasiiñ isumaniqsuq taamna John Christ-ñupmagaan, anniqsuqti akiqsruutauruaq. ¹⁶ Aasiiñ John-ñum uqautiniğai, “Paptaaqtitçiruña imikun, aglaan taimma iñuk agğiqsağumaruaq kamanatluktuq uvamniñ. Siñiıłguyumiñaitçuñanñiñ aluğutiñnik. Paptaagisigaasi İpqitçuakun İrrutchikun sulı iknikun. ¹⁷ Tigummiagigaa tiktitaun salummağukługich

(Lk 3.17)

mukkaaksrat sanikłunniñ, katillugichaasiñ mukkaaksrat sigłuağmiñun. Aglaan ikipkağisigai sanikłuich ikniğmun qamiyumiñaitchuamun.”

¹⁸Atlakaagiikun John quliaqtuağniqsuq tusaayugaallautamik iñunun pitchuksaaqługich atlaquqplugich iñuuniałhat. ¹⁹John-ğum iñiqtiq-miñigaa ataniq Herod atakkii ilaqatnikhuni Herodias-mik aniqataan nuliajanik suli savaaqahuni iñugiaktuanik atlanik pigiitchuanik. ²⁰Aasiñ Herod savaaqagñiqsuq pigiitłuktuamik isiqtakupqamiuñ John.

Paptaakkaułha Jesus-ğum

²¹Iluqaisa iñuich John-mun paptaaqtinjanikmata, Jesus-tuuq paptaaqtinniqsuq. Agaayupkaqługu qılak aņmaqtuq ²²suli Ipqitchuaq Irrusiq atqagñiqsuq ilaanun tiņmiağruuratun. Nipi tusaaniğaat pakmakņa, “Piqpagiplutin Iğñiğigikpiñ. Quyalimaagikma.”

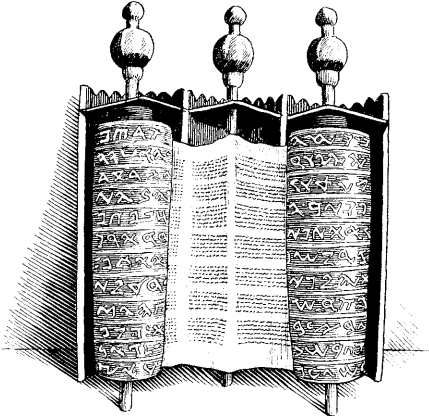
Jesus-ğum Kaņņiğviņi

²³Jesus-ğum aullağniikamiuñ savaani, iñuiññaq qulinik ukiuqtutilaaqagñiqsuq. Iñuich isummatiginiğaat iğñiğiniplugu Joseph-mun, iğñiņa Heli-m, ²⁴iğñiņa Matthat-ğum, iğñiņa Levi-m, iğñiņa Melchi-m, iğñiņa Jannai-m, iğñiņa Joseph-ğum,

25 igñiña Mattathias-ñum, igñiña Amos-ñum,
 igñiña Nahum-ñum, igñiña Esli-m,
 igñiña Naggai-m, 26 igñiña Maath-ñum,
 igñiña Mattathias-ñum, igñiña Semein-ñum,
 igñiña Josech-ñum, igñiña Joda-m,
 27 igñiña Joanan-ñum, igñiña Rhesa-m,
 igñiña Zerubabel-ñum, igñiña Shealtiel-ñum,
 igñiña Neri-m, 28 igñiña Melchi-m,
 igñiña Addi-m, igñiña Cosam-ñum,
 igñiña Elmadam-ñum, igñiña Er-ñum,
 29 igñiña Joshua-m, igñiña Eliezer-ñum,
 igñiña Jorim-ñum, igñiña Matthat-ñum,
 igñiña Levi-m, 30 igñiña Simeon-ñum,
 igñiña Judah-m, igñiña Joseph-ñum,
 igñiña Jonam-ñum, igñiña Eliakim-ñum,
 31 igñiña Melea-m, igñiña Menna-m,
 igñiña Mattatha-m, igñiña Nathan-ñum,
 igñiña David-ñum, 32 igñiña Jesse-m,
 igñiña Obed-ñum, igñiña Boaz-ñum,
 igñiña Salmon-ñum, igñiña Nahshon-ñum,
 33 igñiña Amminadab-ñum, igñiña Admin-ñum,
 igñiña Arni-m, igñiña Hezron-ñum,
 igñiña Perez-ñum, igñiña Judah-m,
 34 igñiña Jacob-ñum, igñiña Isaac-ñum,
 igñiña Abraham-ñum, igñiña Terah-m,
 igñiña Nahor-ñum, 35 igñiña Serug-ñum,
 igñiña Reu-m, igñiña Peleg-ñum,
 igñiña Eber-ñum, igñiña Shelah-ñum,
 36 igñiña Cainan-ñum, igñiña Arphaxad-ñum,
 igñiña Shem-ñum, igñiña Noah-m,
 igñiña Lamech-ñum, 37 igñiña Methuselah-m,
 igñiña Enoch-ñum, igñiña Jared-ñum,
 igñiña Mahalaleel-ñum, igñiña Cainan-ñum,
 38 igñiña Enos-ñum, igñiña Seth-ñum,
 igñiña Adam-ñum, igñiña Agaayyutim.

Jesus-ñum Anjiqusaaqsiuŧha

4 ¹ Jesus utigniqsuq Jordan-miñ aŋalatiqaghuni Ipqitchuamik
 Irrutchimik. Sivullikkauniqsuq Irrutchikun iñuiŋaamun ² uuk-
 tuaqsiutyaghuni tuungagmiñ malgukipiami uvluni. Iluqaani
 taapkunani uvluni niŋiñiñiñiqsuq, aasiñ niŋisuliqhuni piviksrami isuk-

(Lk 4.17)

hitmata. ³Tuungaum nipliutiniġaa, “Agaayyutim iġniġipiaqpatin tilliuḡ una uyaġak qaqquġuquluġu.” ⁴Aglaan Jesus-ḡum kiuniġaa, “Agaayyutim uqaḡha nipliqsima-aqtuq, ‘Iḡuk iḡuuyumiḡaitchuq qaqquḡhiḡakun.’ ” ⁵Tavrakḡa tuungaum aullautilġiḡniġaa qiniq-titluguasiḡ atanġuviḡiḡnik nunam ⁶nipliuti-pluġu, “Aatchuġisigikpiḡ iluqaanik aḡalatchiḡiġmik suli iluqaanik umialġutmik. Tamanna iluqani qaisauruq uvaḡnun. Aasiḡ qaitḡagig-a kisumupa-ya-aq qaitchukkupku. ⁷Iluqaan

tamanna piginayaġiḡ agaayyuvigigupḡa.” ⁸Aglaan Jesus-ḡum kiuniġaa, “Agaayyutim uqaḡha nipliqsima-aqtuq, ‘Agaayyuvigisaġiḡ Atanġuru-aq Agaayyutin savautilugu kisan.’ ” ⁹Tavrakḡa tuungaum aullautilġiḡniġaa Jerusalem-mun inillakḡuasiḡiḡ qutchiḡniḡsraḡanun nuvukkaḡanun agaayyuvikpaum nipliuti-pluġu, “Iġniġipiaqpatin Agaayyutim igittin ilip-nik taunuḡa. ¹⁰Atakkii Agaayyutim uqaḡha nipliqsima-aqtuq, ‘Agaayyutim isaġuliḡmiḡnun munagipkaġisigaatin.’

¹¹Nipliqhunisuli, ‘Akiyaġigisigaatin argaḡmiknik, aasii atniġumiḡaitchitin isigaktin uyaġaḡnun.’ ”

Psalm 91:11, 12

¹²Aglaan Jesus-ḡum kiuniġaa, “Agaayyutim uqaḡha uqaqmiuqtuq, ‘Uuktuagumiḡaitchiḡ Atanġuru-aq Agaayyutin.’ ” ¹³Tuungaum uuktu-aq-saaguiqamiuḡ Jesus qanutchipayaakun unisimaallaḡniġaa.

Jesus-ḡum Aullagḡniġaa Savaani Galilee-mi

¹⁴Tavrakḡa Jesus utiġniqsuq Galilee-mun saḡniqaqhuni Ipqitchuakun Irrutchikun. Iḡuich uqaġiniġaat nanipayaaq. ¹⁵Ilaa ili-sautripluni katraġ-viḡiḡni suli kamaksruġniġaat iluqatiḡ.

Nazareth-miut Ukpigiḡniḡniġaat Jesus

¹⁶Jesus Nazareth-muḡniqsuq iḡuġuġvigikkaġmiḡnun. Jew-ḡuruat miḡuiqsiagvium uvluani piraġiḡiḡmigun isiḡniqsuq katraġviḡmun. Makinniqsuq agliqipluniasiḡiḡ Agaayyutim uqaḡhaniḡ. ¹⁷Aatchuḡniġaat makpigaḡniḡnik sivuniksriqirim Isaiah-m. Aḡmaqamigich makpigaat paqinniġaa aglausimaru-aq,

¹⁸“Irrusian Agaayyutim nayuġaḡaḡa.

Piksraqtaagigaanajii
 quliaqtuağıtquplugu tusaayugaallautaq inuqsraqtuanun.
 Tuyuğigaana uqağıtquplugu patchisaiğun tigutaanuruanun
 suli mamirrutiksraq qıñitlaitchuanun
 suli patchisaiquplugich nanjitaasiruat
 19 suli quliaqtuağıtquplugu Atanğum anniqsuiğiksrajan
 iñugikkağmiñik tikiññiqsuq.”

Isaiah 61:1,2

20 Jesus-ñum umikługich makpiğaat utiqtinnigai katrağvium savakti-
 gikkañanun aquvitluniasii. Iluqatiñ iñuich katrağviñmi qıñiaqsıñigaaat.
 21 İlisautiaqsıñigai itnaqhuni, “Taamna Agaayyutim uqałha atuumanıqsuq
 uvlupak agliqianupman tusaalapsitñi.” 22 İñupayaat aarigaagutchañ-
 niqsut quviğusuutigiplugich sanñiqaquat uqałhich uqauttutigikkañi.
 Nipliğñiqsut, “Una taimña iğñiğingitpaun Joseph-ñum?” 23 Jesus-ñum
 nipliutiniğai, “Uqautiniağipsitña uqauttutauruamik iñiğaanımma itna,
 ‘Taaktii, iluaqsıñi ilipnik!’ Tusaagivut savaagikkatin Capernaum-mi. Ki,
 Savaaqağıñ uvani iñuguğvipni. 24 İlumutuuruq, Sivuniksriqiri pağlat-
 laitchaat iñuguğviñmiñi. 25 Naalağniğlaksitña, İlumun iñugiaktuanik
 uilgağnaaqaqtuq Israel-mi taimani Elijah iñuupman. Imani sialuñitchuğ-
 guuq piņasuni ukiuni ukium avvañaik ilaplugich niğisuksiullapiaqhutiñ
 iluqaani nunami. 26 Naagauvva Elijah tuyuunñiñiqsuq nalliatnun uil-
 gağnaat Israel-mi aglaan kisanun uilgağnaamun iñuuniaqtuamun
 Zarephath-mi Sidon-miut nunañatni. 27 Suli iñugiaktuanik iñuqaqmi-
 ñiqsuq auyugaqtualıñnik iñuuniaqtuanik Israel-mi imani sivuniksriqiri
 Elisha iñuupman. Aglaan nalliatunniñ mamikkaunıññiqsuq avataa-
 gun Naaman Syria-ğmiu.” 28 İñuiñ katrağviñmi tusaakamitruñ taamna
 qinnallapiağniqsut. 29 Makitiqhutiñ tinuraqlugu Jesus annisinigaaat
 nunaaqqiğmikniñ. Qaañanuutiniğaaat iñgiuram nunaaqqimiñ irvianun
 igitchukługu ipnamiñ. 30 Aglaan akunniraqlugich iñugayaat aullağniqsuq.

Iñuk Irrusiqłulik

31 Tavraqña Jesus Capernaum-muñniqsuq, nunaaqqimun Galilee-
 miittuamun aasiiñ ilisautripluni iñuñnik Jew-ñuruat minguiqsiağvium
 uvluaani. 32 İñuich quviğusuñniqsut tamarrumiña ilisauttutaanik, atakkii
 uqağniqsuq liilaa añalatchiğıqaquatun. 33 Katrağviñmi iñuqaqmiñiqsuq
 irrusiqłuliñmik iğialaruamik, 34 “[İlaksianatiguk.] Jesus Nazareth-miu,
 suniaqpisiguk? Uvunaqpich piyaqquğukhunuk? Naluñitchiga kisuu-
 laan, ipqitchuanuplutin Agaayyutim tuyuğikkaña!” 35 Jesus-ñum tiliñigaa
 irrusiqłuk, “Qıñuisaagiñ! Anniñ iñuñmiñ!” Irrusiqłuum ulğusaaqtin-
 nigaa añun sivuğaatnun iñuich unitługuasiiñ atnisuñaqnagu. 36 İñuich
 quviğutchañniqsut nipliqhutiñ avatmun, “Qanusıuniqpa una nipliun?”

Aṅalatitchiḡmīk saṅḡimīglu uuma iṅuum tilitḡanīgai aasiīn irrusiḡḡuich aniplḡutiḡ.” ³⁷Tusaayugaaq taamna Jesus-kun siaminnīqsuq napmupayaaq tamarrumani nunami.

Jesus Mamititchiḡnīqsuq Iṅugiaktuanik Iṅuḡnik

³⁸Aasiīli Jesus anikami katraḡviḡmiḡ utlautiniqsuq Simon Peter-m kinuḡḡanun. Simon-ḡum aakaruaḡa atniḡḡaḡnīqsuq uunaḡḡukpakhuni. Uqautiniḡaat Jesus taavrumiḡa. ³⁹Utlakḡugu qichaḡhuni siḡiḡviiḡ sanīḡaatnun tiliḡiḡaa uunaḡḡuk aullaḡuplugu ilaaniḡ. Tarra uunaḡḡuḡiḡsiḡnīqsuq. Makitiḡhuniāsiīn niḡḡiḡḡutiāqsīḡiḡai.

⁴⁰Jew-ḡuruat miḡḡuiḡsiāḡviat nuḡitman, siḡiḡniḡ nīpianikmanimma iluḡatiḡ iḡauraāḡquāt atniḡḡaḡtuanik atniḡḡautiḡgich atlakaāḡiīnik tikiutiḡiḡaich Jesus-mun. Iḡiḡiḡai argaḡni iluḡaḡitiḡnun aasii iḡuāsiḡḡuḡgich iluḡaisa. ⁴¹Irrusiḡḡuich aninnīḡai iṅugiaktuanī iṅuḡniḡ nīpliāplutiḡ, “Iḡḡiḡiḡaatin Agaayyutim.” Jesus-ḡum tiliḡiḡai irrusiḡḡuich nīpliḡuḡitiḡgich, atakkii iḡisimaniḡaat Christ-ḡutilaḡa.

Jesus-ḡum Quliaḡtuaḡaḡha Katraḡviḡḡi

⁴²Uvlaāḡuḡman Jesus-ḡum uniḡḡiḡaa nunaāḡḡiḡ iṅuiḡlaamukhuniāsiīn. Iṅuich pakaāḡsiḡiḡaat. Paḡitnamitruḡ iḡḡiḡiḡaḡsiḡiḡaat aullaḡuḡitiḡḡugu. ⁴³Aglaan nīpliutiḡiḡai, “Quliaḡtuaḡtuksrauruḡa tusaayugaallautājanik aḡaayūḡaḡaan Agaayyutim iṅuḡnun atlani nunaāḡḡiḡi. Taatnaḡhuni Agaayyutim tuyuḡiḡaḡa.” ⁴⁴Taatnamik quliaḡtuaḡniqsuq Jew-ḡuruat katraḡviḡitiḡi nanīpayaaq.

Jesus-ḡum Tuḡḡuḡai Sivulliich Malīḡuāḡtit

5 ¹Iḡaḡatni uvlut Jesus qichaḡniqsuq siḡaani narvam tagḡisiḡaḡtuami Gennesaret-mik. Iṅuich tinuraḡraḡniqsut tusaasukhutiḡ uḡaḡhanik Agaayyutim. ²Tautuḡniḡik malḡuk umiak siḡaani. Iḡaluḡniāḡtit niuplutiḡ salummaiḡiḡsūt kuvramiknik. ³Jesus ikiniqsuq iḡaḡataaknun umiak (umiāḡikkājanun Simon-ḡum) uqautipluguāsiīn ayaktaallaḡuplugu siḡaaniḡ. Jesus aḡuppiḡluni umiami iḡisautriāḡsiḡiḡsūt iṅuḡnik. ⁴Iḡisautriāḡiḡai nīpliutiḡiḡaa Simon, “Ayallagūḡ umiāḡ itiruamun aasiīn kuvriḡiāḡusri, ilvich piḡatiḡikkatinlu.” ⁵Simon-ḡum kiuniḡaa, “Ataniḡ, sakuukkalaḡḡuḡ unnuapak. Iḡaluḡiḡḡaktugut. Aglaan nīpliutiḡikkān malīḡlugu kuvriḡisirugut.” ⁶Kuvriḡamiḡ iḡalukpaurāḡniqsut kuvratiḡ-unniiḡ aliḡniuraliḡḡuḡgich. ⁷Iḡaḡḡaḡniḡaich piḡatiḡiḡiḡ atlami umiami ittuāt ikayūḡiḡaḡplutiḡ. Utlautikamiḡ immiḡḡiḡaich taapkuak umiak iḡaluḡnik kiviḡiḡiḡaḡḡuḡgich. ⁸Simon Peter-m tautukamiḡ tamanā sitḡuḡniqsuq sivuḡaanun Jesus-ḡum nīpliḡhuni, “Ataniḡ, aullaḡiḡ uvamniḡ! Killiḡirauruḡa.” ⁹Atakkii ilaalu piḡatiḡiḡiḡ narḡiāsrūḡniqsut

iqalukpauraqtaġmiktigun. ¹⁰ Simon-ġum piqatik James-lu John-lu, iġñak Zebedee-m, quviġusukmiñiqsuttuq. Jesus-ġum Simon nipliutiniġaa, “Iqsiñak, uvakġaniñaglaan piññanġiaġisirutin iñuġnik aqaluġniaqmatun.” ¹¹ Iqaluġniaqtit qakitignigaiġch umiatinġ siñaanun, unisiqġugichaasiñ supa-yaat maliaqsipluġu Jesus.

Jesus Mamititchiruq Auyugaqtualinġmik

¹² Jesus nunaaqqimiitnami nalautchiñiqsuq aġutmik auyugaqtualinġmik. Aġutim tautukamiuġ Jesus sivuġaanuġniqsuq iniqsruqġuguaasiñ, “Ataniiq, pisuksinaguvich mamitiñhiñaugikma.” ¹³ Jesus-ġum isakġugich argaġni aksinġigaa, “Piyummatiqatunġa. Iħuaqsiñ!” Tavrauva aġutim auyugaqtunġa mamitikkauruq. ¹⁴ Jesus-ġum tiliñigaa, “Uqautiginiqnaġu kisumununniiñ, aġlaan agaayuliqsimumuġutin isivġiuqtitchumuutin. Aatchuiyumuutin tuniġġautinik Agaayutmun tuvraġlugich Moses-ġum tillisaa mamititkaatinkii. Taatnaguvich iñupayaam iġitchuġiniġaa mami-tilaan.” ¹⁵ Aġlaan tusaayugaaq Jesus-kun siaminniqsuq iñuġiaqsipluni. Iñuġiaqtuat iñuich utlautiniqsut ilaanun tusaasukġugu suli mamititausuk-hutinġ atniġñautmikniñ. ¹⁶ Aġlaan iñuilaamuaqsiñiqsuq agaayutyaqhuni.

Jesus Mamititchiñiqsuq Aulatlaitchuamik

¹⁷ Iġlaatni Pharisee-ġuruat suli iġisautrit maligutaksranik agġiġniq-sut nunaaqqipayaaniñ Galilee-miittuamiñ Judea-miittuamiñlu suli Jerusalem-miñ. Jesus iġisautripkaġugu taapkua aquppiñiqsut naalaġnip-luġu. Agaayyutim Jesus saġġniksritmiñigaa iħuaqsiqtuplugich atniġñaqtuat. ¹⁸ Iġanġich iñuich agġiġniqsut akiyaġugu aulatlaitchuaq aġun ilaan qaatchianġagun. Itqutiniġaġuaġniġaat iħuanun tupqum iġisukġugu sivu-ġaanun Jesus. ¹⁹ Aġlaan apqutiksranilġuiñamitruġ, iñuitkii tatiplutinġ, akiyautiniġaat qaġanun tupqum, aasriñ alikġugu qilaġa tupqum atqaq-tinnigaa qaatchianġagun akunġatnun iñugayaat iġipluġu sivuġaanun Jesus. ²⁰ Jesus-ġum tautukamiuġ ukpiqsriħat nipliutiniġaa atniġñaqtuat, “Aġun! Killuqsautitin natqigutikkaurut.” ²¹ Aglaliqirit suli Pharisee-ġuruat isumaqsiñiqsut, “Taamna iñuk kisuunasugiva uqagñiqħuutriruq Agaayyutmik? Kiña natqigutriyumiñaitchuq killuqsautinik aġlaan Agaayyun kisimi.” ²² Jesus-ġum iġisimanigai sumik isummatiqatilaanġat apiqsruqġugich, “Suvaata isumavisi taatnatchimik? ²³ Qaġanatlukpa nipliqsuni, ‘Killuqsautitin natqigutikkaurut’ naagaqaa ‘Makillutin pisuġiñ’? ²⁴ Iġitchuġipkaġisigipsi Iġniġan Iñuum aġalatchirrutiqahnik natqigut-ritġapluni killuqsautinik nunami.” Tavra nipliutiniġaa aulatlaitchuaq aġun, “Makillutin tigulugu qaatchian aġilaġiñ.” ²⁵ Tavrakġatchiaq aġun makinniqsuq sivuġaatnun nayuutipayaat. Tiguplugich qaatchiani nallavigikkani aiñiqsuq kamaksruqġugu Agaayyun. ²⁶ Iñuich katimapa-

yaaqtuat quviġusulillaġiaġniqsut, aasriiñ taluqsraliqhutiñ nipliġhutiñ, “Maatnatavra quviqñallapiaqtuamik qiniqtugut uvlupak.” Tarra kamak-sruġniġaat Agaayyun.

Jesus Tuqġuġniqsuq Levi-mik

²⁷Kiñuagun taavruma Jesus anikami tautuñġiġaa ajuñ atilik Levi-mik aquppiruaq tax-siliqiviñmiñi. Taamna tax-siliqiri katitchiñiġsuq maniñnik Rome-maġmiunun. Jesus-juñ nipliutiniġaa, “Maliñña!” ²⁸Levi makitiqhuni unitġugu suapayaaq maliaqsiñiġaa. ²⁹Aquvatigun Levi niġiqpautriñiġsuq Jesus-mik tupiġmiñi. Aiyugaaqtauruani ilaupmiñiġsuq iñuġiaqtuat tax-siliqirit atlatlu iñuich. ³⁰Uvvaasiñ Pharisee-juñruat suli aglaliqirit uqaalaqsiñiġsuq maliguaqtaiñun Jesus-juñ, “Suvaata niġiqatauvisi imiqatauvisiġu tax-siliqirini suli killuliqirini?” ³¹Aglaan Jesus kiuniġai, “Iñuich atniġñanitchuat taaktiqaġniañitchut aglaan tamatkua atniġñaqtuat. ³²Agġiñitchuñ tuqġuġiaġlugich nalaunġagiruut iñmikni iñuich aglaan killuliqirit mumiquplugich.”

Uisauraalikun

³³Ilañisa iñuich nipliutiniġaat Jesus, “Maliguaqtai John-juñ uisauraaġniqsut akulaiqġugu agaayuplutini suli maliguaqtiniġich Pharisee-juñruat taatnatunsuli; aglaan maliguaqtitin niġiraqtut imiqhutiñlu.” ³⁴Jesus-juñ kiuniġai, “Isummatigivisiġik aiyugaaqtauruat katchuutiviñmi uisauraaqplugich uiksraun iññaan? Naagga! ³⁵Uiksrautaan aullaġviksraña tikiññaiaqtuq. Aglaan aullaanikpan ilauraani uisauraaġniaqtut.”

³⁶Jesus-juñ uqautitqiniġai atrikusautmik, “Kiñapayaaq ilaaksraġumiñaitchuq nutaamiñ quppiġaamiñ ilaagġuguasiñ utuqqaq quppiġaaq. Taatnaġumi aliksiñiġniġaa nutaaq quppiġaaq, atakkii nutaamiñ quppiġaamiñ ilaaksraġumiñ atriginianitchaa utuqqam. ³⁷Uvvasuli nutaaq asiam misuġua ittuksraunitchuq utuqqaġmi puumi atakkii nutaam misuqqum alikkisiġaa utuqqaq puuq maqiluni, aasiñ misuġuq puuġlu suunġiġisiruk. ³⁸Aglaan nutaaq asiam misuġua ittuksrauruq nutaami puumi. [Iluqatigli puuġlu misuġuġlu piiñġiñitchumuuk.] ³⁹Kiñanniiñ imiġukkumiñaitchuq nutaamik imiqqaġuni asiam misuġuanik sanñisimaruamik. Atakkii nipliġisiruq, ‘Utuqqaġuqsiaq nakuutluñiġsuq.’”

Qanuutautilaña Minguiqsiaġvium Uvluan

6 ¹Jesus pisuñniqsuq tamauna mukkaaksrat nautchiiviatigun minguiqsiaġvium uvluani. Maliguaqtini pukuñniqsut mukkaaksranik sanñiyaqġugich arganmiknik niġiaqsipluġitaasiñ. ²Pharisee-juñruat apiqsruġniġaich, “Suvaata savakpisi minguiqsiaġvium uvluani? Maligutaksraġikkaptigun savakkumiñaitchusi uġlupak.” ³Jesus-juñ

kiuniġai tamatkua, “Aġliqisimasuknaġiksi sumik David-ġumlu piqataiñ-
 lu pisilaanġat niġisuliqamin. ⁴David isiġniġuguuq tupqanun Agaayyutim.
 Aasiñ qaqquksraqhuni tuniñlautauruamik Agaayyutmun niġiñi-
 ġaa aatchuqługich maliktigikkani. Maligutaksraptigun kimununniñ
 niqiksrautigitquñiñġaa taatnasiq qaqquq avataatigun agaayuliqsit.”
⁵Jesus nipliġniqsusuli, “Iġñiña Iñuum atanguruq minguiqsiagvium
 uvluanunniñ.”

Aġun Argalik Pannaqłuktanik

⁶Atlami minguiqsiagvium uvluni Jesus katragvijnmukhuni iñisautri-
 ñiqsuq. Tavrani itmiñiqsuq aġun argalik pannaqłuktanik. ⁷Aġlaliqirit
 suli Pharisee-ġuruat patchisiksraiñiqiniġaat Jesus savaaqagásugalugu
 nalaunġaitchuamik; naipiqtuġniġaat tautugiaqhutiġ iħuaqsiriigisipma-
 gaan iñisratlaitchuamik minguiqsiagvium uvluni. ⁸Aġlaan Jesus-ġum
 iñisimaniġai isummatiġich. Uvvaasiñ nipliutiniġaa aġun argalik
 pannaqłuktanik, “Makittin uvuġaġutin.” Aġun makitluni tavrugaġ-
 niqsuq. ⁹Jesus nipliutiniġai tamatkua, “Apiqsruġniagipsi una, Nalliak
 maligutaksrakuagñaqpa: savaaqaliq nakuuruamik naagaqaa pigiitchua-
 mik minguiqsiagvium uvluni? Ikayuqtuksrauvisa iñuñnik naagaqaa
 piyaquqtillugich?” ¹⁰Qiñiqługich iñuich avatmiñi nipliġniqsuq aġut-
 mun, “Isakkich argaktin!” Taatnaqman argai iħuaqsiñiqsut. ¹¹Aġlaliqirit
 Pharisee-ġuruatlu qinnallapiagñiqsut. Aasiñ uqautigiaqsiñiġaat avatmun
 qanuġukługu Jesus.

Jesus Piksraġniqsuq Qulit Malġuñnik Uqqiraqtinik

¹²Taipkunani uvluni Jesus qimiġaamuñniqsuq agaayutyahuni, unnuaq
 naatluguasiiñ agaayupluni Agaayyutmun. ¹³Uvluqman iñmiñuquni-
 ġai maliguaqtini. Piksraġniqsuq qulit malġuiñik taiguutiqaqkaġmiñik
 uqqiraqtinik: ¹⁴Simon-mik atchikkaġmiñik Peter-mik suli aniqataaniglu
 Andrew-mik, James-mik suli John-mik, Philip-mik suli Bartholomew-mik,
¹⁵Matthew-mik suli Thomas-mik, James-mik iġñiñanik Alphaeus-ġum
 suli Simon-mik taiguutiqaqtuaq Zealot-ġuruamik, ¹⁶Judas-mik iġñiñanik
 James-ġum suli Judas Iscariot-mik aatchuutigitniktuaq ilaanik aquagun.

Jesus Iñisautriruq suli Mamititchiruq

¹⁷Tavrakña Jesus atqaqatiginiġai maliguaqtini qimiġaamiñ.
 Qichaġataġniqsuq qaiġiksaamun nunamun piqatigiplugich iñugiak-
 tuat maliguaqtigikkani. Iñugiaktuat iñuich agġiġniqsut nakikħaliqaa
 Judea-miñ Jerusalem-miñlu suli nunaaqqiñiñ taġium siñaani atiqaq-
 tuamiñ Tyre-miglu Sidon-miglu. ¹⁸Utlautiniqsut tusaasukługu Jesus suli
 iħuaqsikusħutiġ atniġñautmikniñ. Uvvasuli tamatkua iħuilliuqtitaurat

irrusiqłutunmiñ iħuaqsikkauniqsut. ¹⁹Iñupayaat aksiguñniġaat atakkii san-
ñiaqahuni inmiñi iħuaqsitłaplugich. Aasiñ tamatkua utlautiruat ilaanun
iħuaqsikkauniqsut.

Quviasuutitlu Isumaġutitlu

²⁰Jesus-ñum tautuñniġai maliguaqtini nipliġhuni,

“Quvianamiurusi inuqsraqtuasii;

Añaaquautaa Agaayyutim pigigiksi!

²¹Quvianamiurusi niġisuktuasii pakma;

Agaayyutim niġisuiqsitkisigaasi!

Quvianamiurusi alianniuqtuasii pakma;

Iglaġisirusi!

²²Quvianamiurusi iñuich uumigikpasi,

ayaksimakpasi pigilugu Iġñiñ Iñuum aivakpasiunniñ

suli nipliutigikpasi pigiitchuanuñi.

²³Quviatchapiġitchi tamanna atuumakpan, nuttaglusi quvianakun,

atakkii akilñisiaksraqsi pakmani kamañniaqtuq. Itqumasigik, sivullia-
ñisa taatnautipmiraġigaich sivuniksriqirit.

²⁴Aglaan iqsiniamiurusi umialguruasii pakma;

qaġanaqtuq iñuñiqsi isukñiñiaqtuq!

²⁵Iqsiniamiurusi niġisuiqsimaqtuasii pakma;

niġisuliġisirusi!

Iqsiniamiurusi iglaqtuasii pakma;

kiñuvġugisirusi qialusi!

²⁶Iqsiniamiurusi iñupayaat uqautigillautaqpasi.

Itqumasigik, sivullianñisa uqautigillautaqmiraġigaich

sivuniksriqinñuaqtuat.

Piqpaksriñiq Uumiksirinik

²⁷“Aglaali naalañniruasii uqautigipsi, Piqpagiyumagisi akilñililqsuq-

tigikkasi, iħuaqqutilugich uumigirigikkasi. ²⁸Apiqsruqsuñ Agaayyun

iħuaqqutitqulugich tamatkua taiyuaniqłutriruat ilipsitñik, agaayu-

tilugich tamatkua iħuaqqutriginñisasi. ²⁹Kia qakiqpatin iqsrapkun, ki,

maniyumagiñ igłuanik iqsraqpich; kia iñuum piñiqpagu quppiġaan, ki,

pipkaġumagiñ atnuġaanlu. ³⁰Kisupayaam apiqsruqpatin suqaġuguni

qaiñlugu, sulia qia tiguniqpagu pigikkan apiqsruñiaqnagu utiqtitqulugu.

³¹Qanuq irrutitqusuugupsi atlanun iñuñnun taatnatuntuuq irrutriumuu-

si atlanik.

³²“Piqpaksrigupsi kisiitñik iñuñnik piqpaksrigikkapsitñik suvaata

akuqtuñiaġasugivisi quyyatmik? Killuliqiritunniñ piqpagimiraġigaich

tamatkua piqpagirigikkatiñ. ³³Iħuaqqutigupsigik kisiisa iħuaqqutri-

gikkasi suvaata akuqtuñiāgasugivisi quyyatmik? Killuliqiritunniñ taatnağaqtuttuq! ³⁴Atugaksritñikkupsi tamatkunurja kisiitñun utiq-titchitlaruanun atugaksraqtaāgmiknik suvaata akuqtuñiāgasugivisi quyyatmik? Killuliqiritunniñ atugaksritñikamiñ killuliqiriqatmiknun utiq-titchivigitqupmiraqtut aktilaañatun! ³⁵Aglaan ilipsi, piqpagiyumagisi uumigirigikkasi, iħuaqquṭilugich iñuich suli atuaksriḷlugich niğiugisunatnagu utiqtitkisiñiḷugich. Taatnağupsi akuqtuigisirusi kamanaqtuamik akiliusiamik, suli iğniğigisigaasi Qutchiñiñqrsauruam Agaayyutim iħuaq-qturiruaq quyyataitchuanik pigiitchuaniglu. ³⁶Nagliktausitchi Aapapsisun nagliktuutiqatuatun.

Atanniñiq Atlanik

³⁷“Suksraunğiqnasi atlanik, suksraunğiqsaunitchumausiḷi; pigiiñni-ğaiñiaqasi atlanik, pigiiñniğakkaunitchumausiḷi; natqigutisimaāğlugich atlas, natqigutisimaakkauyumuasiḷi. ³⁸Aatchuğlugich atlas, aatchuu-siaqağumuasiḷi; aa, akuqtuigisirusi immiğlugu uuktuun, naqiqsrağlugu, aḷalallugu, ulipkaulalugu: akiyağniqtutilaapsitñun. [Agaayyutim aatchuğagigaasi iğlikkutailaakun.] Uuktuutigikkaqsi atlanun taamna Agaayyutim uuktuutigigispimigaa ilipsitñun.”

³⁹Jesus uqautiniğai atrikusautmik, “Qiniñtlaitchuam iñuum sivulligumiuñ atla qiniñtlaitchuag iluqatik katakkisiruk nivviamun. ⁴⁰Maliguaqti kamanatluñitchuq iḷisautrimiñiñ, aglaan iḷisaqtaupayaaq naatchigumi iḷisaagmiñik atrigaigutigisigaa iḷisautriñi.

⁴¹“Suvaata tautukpiuñ irriutañuluuraq aniqatvich iraani, aasiñ suliqutigisunagqanagu qirugraitchiaq iripni? ⁴²Qanuq uqautriñiağniqpich aniqatiupnun, ‘Aniqatmaañ, piğlugu irriutañuluuraq iripni!’ qiniñsunagqanagu qirugraitchiaq iripni? Ukpinquaqtii! Sivulliulugu piiqsirruñ qirugraitchiaq iripniñ. Qiniñguniağiñli nalupqinağlugu irriutaiqsiḷiksran aniqatvich iraaniñ.

Napaaqtuq Iḷisagigaat Asianigun

⁴³“Napaaqtuğiksaq nauritlaitchuq asiagaitchuanik, naagaqaa napaaqtuğiitchuag asirritlaitchuq nakuuruanik. ⁴⁴Napaaqtupayaaq iḷisimanağaqtuq asirrianigun; pukutlaitchusi aqpinqiñik kakitlağnaniñ, naagaqaa asiaviñiñik kakitlağnaqaqtuanik uqpinqiñi. ⁴⁵Iñullautaḷ nakuurualiqirur atakkii nakuuruamik isumaqaqhuni; iñullautaunjitñami pigiitchualiqirur atakkii pigiitchuamik isumaqaqhuni. Taatnamik, iñuk uqaqami irrusipiani salapqigaa uqağmigun.

Malğuk Tuppirik

⁴⁶“Taiguqtaksrağiñitchipsitña Atanipsitñik kamagiyumanjitkupsigik uqauttutigikkatka ilipsitñun! ⁴⁷Kiña iñuk uvañnukkumi naalağniḷugich

uqatigikkatka aasiñ tupigilugich—ilisautigisigipsi qanuq atriqaqtılaañnik. ⁴⁸Taamna atriqaqtuq iñuñmik nappairuamik tupigmiñnik nivakhuni itisiplugu aasii iliplugu turvia uyağanmun. Kuuk uliqlukman qasaqtaqlu-gu taamna tupiq auliyañitchuq atakkii payañaitluni. ⁴⁹Aglaan kiña iñuk tusaaruq uqatigikkamnik tupigijitlugich atriqaqtuq iñuñmik nappai-ruamik tupigmiñnik nunamun turvii laaqługu; uliqluum qasaqtaqmagu taamna tupiq ulğuruq siqumitipiaqhuni.”

Jesus Mamititchiruq Anuyyiuqtaiñ Qaukhiata Savaktaanik

7 ¹Jesus-ñum ilisautrisuiqami tamatkunuuna iñuñnik, ilaa Capernaum-muñniqsuq. ²Taavaniguuq Roman anuyyiuqtaiñ qaukhiat savaktiqağniqsuq piqpagikkağmiñnik; taamnaasii iñuk atniğñaqhuni tuqłhiñaaguhuni. ³Uvvauna anuyyiuqtit qaukhiat tusaakami Jesus-mik tuyuqağniqsuq Jew-ñuruat sivulliuqtigruañitñik apiqsruğiaqtitlugu mamititquplugu savaktigikkani. ⁴Tikitñamitruñ Jesus inğniğaat pipiaqhutiñ, “Taamna iñuk ikayuqtaksrağipiagiñ, ⁵atakkii ilaan piqpagigai iñugikkavut. Nappairuqunniñ ktrağviksrapitnik.” ⁶Tavra Jesus malinğai. Uñasiñaiqmıuğlu tupqaniñ anuyyiuqtit qaukhiata tuyuğiniğai ilauraani nipliutitquplugu Jesus, “Ataniiq, uvuñañiññaqpich. Uvva utlaktaksrañiqluqtuñauñniñ tupimnun. ⁷Naagalu suuñiqlupaitluña utlaktaksrağinğiqluğikpiñunniñ. Uqallaksiñağin uqatigmik aasiñ savaktigikkağa atniğñaqtuq iluaqsiniqtuq. ⁸Atakkii añalatiqaqmıuñ qaukhiğnik sulı anuyyiuqtiaqluñ añalatañnik. Tilikapku una, ‘Aullağin!’ aullağaqtuq; tilikapkusulı taamna, ‘Qağğaiñ!’ agğigaqtuq; sulı tilikapku savaktigikkağa, ‘Taamna piuñ!’ pirağigaa.” ⁹Jesus-ñum quviğusuutiginiğaa taamna tusaakamiuñ. Kiñiaqami iñugaağruñnun maliktigikkağmiñun uqağniqsuq, “Paqisimaitchuñasulı ukpiqsriğimik taatnatun Israel-aagmiuni!” ¹⁰Añutit tuyuuruat utiqamiñ anuyyiuqtit qaukhiata tupqanun paqinniğaat savakti iluaqsiplugu.

Jesus Anitqiksitchiruq Uilğağnaam Iğñiñjanik

¹¹Tamanna atuumaanikman Jesus utlautiniqsuq nunaaqqimun atilimnun Nain-mik. Malığuaqtaiñ sulı iñugiaktuat iñuich malinğiğaat. ¹²Tikiñniqsuq paañanun nunaaqqim anilğataqmıniqsullu akigaqtuat tuquñaruamik iñuñmik. Taamna tuquñaruq iğñitauginikkana uilğağnaam. Iñugiaktuat iñuich nunaaqqimiñ malinğiğaat taamna ağnaq. ¹³Atanğuruam Jesus tautukamiuñ ilunğutchallapiagniqsuq. Nipliutiniğaa ağnaq, “Qianak!” ¹⁴Utlakługu aksinğiğaa tuquñaruam akigautaat. Iñuich akigaqtuat taavrumiña nutqaqmata Jesus nipliğniqsuq, “Nukatpiaq, tiligikpiñ, makittin!” ¹⁵Tuquñaruq añun aquvitigniqsuq uqaaqsipluniasiiñ. Jesus-ñum utiqtinniğaa aakananun. ¹⁶Iñuich iluqatiñ taluqsratçañniqsut kamaksruaqsipluguasiiñ Agaayyun itnaqhutiñ,

“Kamanaqtuaq sivuniksriqiri salapqigñiqsuq akunnaptiknun. Agaayyun aggiqsimaniqsuq anniqsugiaqlugich iñugikkani!” ¹⁷Taamna tusaayugaaq Jesus-kun siaminniqsuq nunaaqqipayaanun Judea-mun sulii avataanun nunamun.

Uqqiraqtit John Paptaaqtitchirimiñ

¹⁸ John-ñum maliguaqtañ uqautinigaat iluqaitnik tamatkuni-

ña. ¹⁹ Tuqluqlugik malguk maliguaqtiñni tuyuginigik atanguruamun apiqsruquplugu, “Anniqsuqtauvich aggiqsagumaruaq, naagaqaa nigiuktuksrauvisasulii atlamik?” ²⁰ Utlautiruk Jesus-mun nipliutiplugu, “John Paptaaqtitchirim tuyugigaatiguk apiqsruquplutin, ‘Anniqsuqtauvich aggiqsagumaruaq, naagaqaa nigiuktuksrauvisasulii atlamik?’ ”

²¹ Taavrumani taatnahtatni Jesus ihuaqsiragainiqsuq iñugiaktuanik iñuñnik atnigñautiñitnik nañirrutitñiglu, sulii anittaqlugich irrusiqluich, qinñitlasiplugillu qinñitlaitchuat iñuich. ²² Jesus-ñum kiunigai John-ñum maliguaqtik, “Uqautiyatku John qinñikkaptiknik sulii tusaakkaptiknik:

‘Qinñitlaitchuat qinñitlasirut, pisutlaitchuat pisutlasirut, tamatkua auyugaqtualgich mamittut, tusaatlaitchuat tusaatlasirut, tuqunjaruat anitqiksikkaurut iñuuhigmun, sulii tusaayugaallautaq quliaqtuanuruq inuqsraqtuanun.’

²³ Qanutun quvianaqtigiva iñuk ukpigutaingitchhuaq piquitigipluñ.”

²⁴ John-ñum uqqiraqtik aullaqmaknik Jesus-ñum uqautigiaqsini-gaa iñugaagrunun John-kun, “Uvva John-mukapsi iñuilaamun sumik qinñigasugivisi? Iviñmik anugim ajalataniñik liilaa? ²⁵ Uvvasulii qinñigasugivisi iñuñmik atnugallautaliñmik? Iñuich atnugaallautaqagaqtuat inuqsrasunaqatiñ iñuuniaguurut inillautani. ²⁶ Uqautisitña, sumik qinñigiacpisi? Sivuniksriqirimik? Taamna ilumutuuruq, aglaan tautukkaqsi kamanatluktuanuruq sivuniksriqiriñhiñamiñ. ²⁷ John taamna ilaanuruq Agaayyutim uqałhan uqautigikkana itna, Agaayyun nipliqsuq,

‘Atañii, tuyugigisigiga uqqiraqtiga sivupni itqanaiyautitqulugu tumiksran sivunnapni.’ ”

Malachi 3:1

²⁸ Jesus niplipsaaqtuq, “John [Paptaaqtitchiri] kamanatluktuq anipayaaqtuaniñ. Aglaan kiñanniiñ kamanaiññiqsrauruq añaayyuqautaani Agaayyutim kamanatluktuq John-miñ. ²⁹ (Tusaapayaaqtuat ilaanik tax-siliqirituummagminj tupiksriñiqsut Agaayyutim nalaunjaruanik atuqkkañiñik paptaaqunñitlutij John-kun. ³⁰ Aglaan Pharisee-ñuruat sulii ilisautrit maligutaksranik ayaksimanigaat Agaayyutim sivunniutaa iñmiknun, sulii paptaaqunñitlutij John-mun.)

³¹ “Sumik atriqaqpat iñuich iñuuruat pakmapak? Sutun itpat?

³² Atriqaqtut ililgaanik aquppiruanik tuniriñiaqtuat katimmaviñitni tuqlirautiplutij avatmun,

‘Atuqtuurautigaluaġipsi katchuutituutinik
aglaan aġġinjtłusi.’

‘Uvagutli, atuqapta kinuvġuutinik qianjitchusi.’

³³ John Paptaaqtitchiri agġiqami niġitłaiññiqsuq suli imingitłuni asiam misuġuanik, naagasuli uqaqtusi irrusiqłtuqaġnipluġu. ³⁴ Iġniņa Iñuum niġiraqtuq imiqhuniłu. Pakma nipliġaqtusi, ‘Tautullaksiuņ iñuk niġġiq-suruuq imiqtuqtilu, ilauraanjat tax-siliqiritlu killuliqiritlu.’ ³⁵ Agaayyutim puqiutaa ilitchuġipkautauruq ilumutuupluġu savaanġun.”

Jesus Kinuņġani Simon Pharisee-ņuruam

³⁶ Iłanata Pharisee-ņuruat aiyugaaġniġaa Jesus niġiyaqtuauqupluġu. Jesus utlautikami tupqanun, nayummagataqhuni tamauņa niġiaqsiñiqsuq. ³⁷ Taavrumani nunaaqqimi aġnaq iñuuniaqmiñiqsuq killuliqiraupluni. Tusaakamiuņ Jesus niġiñiaġnipluġu Pharisee-ņuruam tupqani agġitriñiqsuq nakasuņġuamik imaliņmik piññaqnaqtuamik tipraġiksautmik. ³⁸ Qichaġniqsuq tunuani Jesus-ņum isigaiñi qiapluni, imaġuqługich qulvimiñik, ivikługich nutchamiñik, kunikługich, suli kuviplugich tipraġiksautmik. ³⁹ Pharisee-ņuruuq aiyugaaqtuauq Jesus-mik tautukami taavrumiņa nipliġniqsuq iņmiñun, “Uma iñuum sivuniksriqiraupiaġumi naluñiññayaġaa una aġnaq aksiksigikkani; naluñiññayaġaa qanutchimik iñuuniusiqatilaaņa! Atakkii ilaa killuliqirauruq.” ⁴⁰ Jesus-ņum nipliutiniġaa, “Simon, uqautrak-sraġigikpiñ.” “Aa, ilisautrii, uqautiņņa!” ⁴¹ Jesus unipkaagaqsiruq, “Malġuk iññuġguuq simmiłiaksraqtuġvik akiqsruumanigaak maniņñik. Iłaqataan akiqsruumanigaa naliksraliņmik tallimat kavluutit uvlut savaanjatnik, ilaqa-taanaasiñ malġukipiaq qulinik. ⁴² Iluqatik taapkuak akiliiłguiññiqmaknik akiqsruutaiġniġik. Nalliak taapkuak piqpaksritłukpa ilaanik?” ⁴³ Simon-ņum kiuniġaa, “Umaqanuġii natqigutrikkauruam anjtluktuamik akiqsruutmik.” Jesus nipliġniqsuq, “Nalauttutin.” ⁴⁴ Kiniaqługuasiñ aġnaq nipliutiniġaa Simon, “Tautuġuņ una aġnaq! Uvaņa isiqama tupipnun qaitchinjitchikma imiġmik iġġuutiksraņatnik isigaņma. Aglaan uuma aġnam iġġuġai isigatka qulvimiñik aasiñ ivikługich nutchamiñik. ⁴⁵ Ilvich iqinjitchikma kunigłuņa. Aglaan uuma aġnam nutqautiņitchai kunniuqługich isigatka isigataqamaaglaan. ⁴⁶ Uqsruqtinjitchiñ niaquġa. Aglaan uuma aġnam uqsruqtigai isigatka tipraġiksautmik. ⁴⁷ Uqautigikpiñ, uuma aġnam kamaņaqtuamik piqpaksriłhan qiniqtitkaa iñugiaktuat killuqsautini natqigutikkaułhat. Aglaan iñuk killuqsautiqapiariññasugiruaq natqigutiraksramik piqpaksri-piaġniarjitchuq.” ⁴⁸ Tavrakņa Jesus-ņum uqautiniġaa aġnaq, “Killuqsautitin natqigutikkaurut.” ⁴⁹ Atlas aiyugaaqtauruat niġiqatigipluġu Jesus nipliġniqsut avatmun, “Kisuunasugiva una? Natqigutritłaniqsuqunniñ killuqsautinik.” ⁵⁰ Aglaan Jesus nipliutiniġaa taamna aġnaq, “Ukpiqsriłqipich anniqsuġaatin. Iñuuniagiñ tutqiksiłutin.”

Aġnat Maliktuat Jesus-mik

8 ¹Taavruma kiñuagun Jesus iglauniqsuq apqusaaqługich nunaaq-gich nunaaqquuratlu quliaqtuaqhuni tusaayugaallautamik añaayuuqautaanik Agaayyutim. Qulit malġuich maliguaqtañ malinñi-gaat. ²Ilañisa aġnattuuq malikmiññaat iħuaqsikkauruat irrusiqłuñniñ suli atniġñautiniñ. Taapkua Mary-lu (taiguutiqaqtuaq Magdalene-mik), taamna Jesus-ñum tallimat malġuñnik irrusiqłuñnik anitchirvigikkaña, ³Joanna-lu, uiqaqtuaq Chuza-mik aňalatauruamik atangum Herod-ñum iniqpaňani, suli Susanna suli iñugiaktuat atlat aġnat. Tamatkua ikayuut-tutiginiġaich pigikkatiñ Jesus-mun suli maliguaqtañun.

Atrikusaun Nautchiaksriqirikun

⁴Ilaadni iñugiaktuat iñuich utlautruġniqsut Jesus-mun nunaaqqi-payaaniñ. Iñugayaat katikmata uqautiniġai uumiña atrikusautmik. ⁵“Ilaadni iñuk nautchiityaġniqsuq. Nautchirripkaqługu nautchiaksrat ilañich katagaġniqsut apqutmun tutmiġaqatauplutiñaasii, suli tiñmiu-rat siłami niġiplugich. ⁶Ilañich katañniqsut uyaġauruamun nunamun. Nautchiaksrat qilamik naurut, aglaan pannaqłuñniqsut atakkii nuna aila-ñitłuni. ⁷Ilañich nautchiaksrat katañniqsut kakitlaġnalgich akunġatnun. Aasiñ kakitlaġnat nauqasiqługich nautchiaksrat nagguviksraigñiġaich. ⁸Suli ilañich nautchiaksrat katañniqsut nunagiksaamun. Naukamiñ nau-riñniqsut mukkaaksranik tallimakipianuttaaqhutiñ atautchimiñ.” Taamna uqausiġillaan nipitusiłuni uqallañniqsuq, “Kiña siutiqaqtuaq naalaġniłi!”

Sivuniġat Atrikusautit

⁹Maliguaqtañ apiqsruġniġaat Jesus qanuutautilaañanik taavruma atri-kusautim. ¹⁰Kiuniġai, “Agaayyutim sagvigaa nalunaqtuaña añaayuuqautmi ilipsitñuħhiñaq, aglaali tamatkunuña ukpiqsriñitchuanun uqaqtuña atri-kusautitiguħhiñaq. Taatnamik
qiñiġaluaqhutiñ iłisaqsritłaitchut,
suli naalaġniġaluaqhutiñ kañiqsitłaitchut.

Isaiah 6:9

Jesus-ñum Kañiqsipkaġaa Atrikusaun Nautchiaksriqirikun

¹¹“Uvvauna qanuutauħha atrikusautim: nautchiaksraq uqaliġigaa Agaayyutim. ¹²Nautchiaksrat kataktuat apqutmun atriqaqtut tamatkuniña tusaaruanik tusaayugaallautamik, aglaan Tuunġaum tikitłuni aattaġigai uqalħich uummatiñiñniñ ukpiqsritquñitługich anniqsukkautquñitługilıu. ¹³Nautchiaksratli kataktuat uyaġauruamun nunamun atriqaqtut tamat-kuniña tusaaruanik tusaayugaallautamik akuqtuqługu quviasukhutiñ

aglaan kañilinjilutinj. Ukpiqsriuraallakkaluaqhutinj akkuniisuñaqani aasiñ uuktuaqsuñiq tikitman qapiqtigagniqsut. ¹⁴Nautchiaksratli kataktuat akungatnun kakitlañnat atriqaqtut tamatkuniña tusaaruanik tusaayugaallautamik, aglaan isumatyaañhum umialguñhumlu suli quvianañan marruma iñuuniañhum suqutigingiqsitağigaat ukpiqsriñiq, aasiñ asianjat piğutlaitchuq. ¹⁵Nautchiaksratli kataktuat nunagiksaamun atriqaqtut tamatkuniña tusaaruanik tusaayugaallautamik akuqtupağataqlugu. Tamatkua tupiginigaat Agaayyutim uqaña aasiñ asirriaqaqhutinj anuqsruhikun, suli iñuusiñich atlanjuqtauplutinj.

Naniq Ataani Utkusium

¹⁶“Kia iñuum ikitnamiuñ naniq matutlaitchaa utkusinjmik naagaqaa ilitlaitchaa ataatnun siñigviich. Aglaan ilirağigaa naniqağvinjmun, iñuñli isiqtuat taututlarut naniqaqman. ¹⁷Qanutchipayaaq irikkaauruaq sagvikkaugisiruq, suli qanutchipayaaq matukkauruaq paqitaugisiruq. ¹⁸Qaunagitiichi taatnamik qanuq naalağnisilaapsitñik atakkii kisupayaaq piqaqtuaq akuqtullaagisiruq, aglaan taavruma piqañitchuam anniagisigaa taamnaunniñ mikillapiaqtuaq pigikkani.”

Jesus-ñum Aakaanalu Aniqatiunjiñu

¹⁹Jesus-ñum aakaan suli aniqatiunjiñ utlanjiñaat. Aglaan tikiłguññiñaat iñugiakpaitlutinj. ²⁰Iñajata iñuich nipliutiniğaa Jesus, “Aakanlu aniqatiutinlu qichaqtut kigga qinñigukhutin.” ²¹Jesus-ñum nipliutiniğai iluqaisa, “Aakagigiga aniqatigigitkalu makua tusaaruat uqañhanik Agaayyutim tupigiplugulu.”

Jesus-ñum Quunniğುತ್ತitkaa Narvaq

²²Iñajatni uvlut Jesus maliguaqtiniñu ikiniqsut umiamun, ilaa nipliqhuni, “Ki, ikaaqa igluanun narvam.” Tarra ayaksaagñiqsut. ²³Tinilğaqsiağvinjmikni Jesus siñiksagñiqsuq. Tavrakñatchiaq anuqñiguutuqpaurağniğai narvami, umianjat immiaqsipługuasiiñ suli iluqatinj navianniuliqhutinj. ²⁴Maliguaqtaiñ utlakługu Jesus itiqsagñigaat nipliqhutinj, “Iirigii, Ataniiq! Kiviaqsirugut.”

Jesus makitluni iñiqtiğniğaa anuği qaiqpauratlu. Anñiguiqman quunnitchiağullapiağniqsuq. ²⁵Tavra Jesus-ñum nipliutiniğai maliguaqtini, “Naami ukpiqsriñiqsi?”

Aglaan quviğusuñniqsut iqsiłiqhutinj, aasiñ uqaqhutinj injmiknun, “Qanusuniqpa una iñuk anuğimunniiñ qaiłiqpauratlu kamagivatruñ?”

Jesus Mamititchiruq Iñugiaktuanik Irrusiğłuliñmik

²⁶Jesus maliguaqtaiñu tinilğaqsiağniqsut nunañanun Gerasene-nağmiut, igluanun narvañan Galilee-m. ²⁷Jesus niupman umiamiñ paagñigaa

iñuum nunaaqqimiñ irrusiqłuqaqtuam. Taamna iñuk atnuğailaagağniq-suq aimmitłaiqhuni, aglaan nayuutiraqniqsuq iluvigni. ²⁸Tautukamiuñ Jesus igitluni isigaiñun nipliğniqsuq nipitusipluni, “Jesus, igñiña Qutchiñiqsrauruaam Agaayyutim, suniaqpiña? Injigikpiñ anasiññuq-saquñitłuna!” ²⁹Nipliutiniğaa taavrumiña atakkii Jesus-ñum tiliplugu irrusiqłuk anitquplugu ilaaniñ. Aippaavak aňallaqłunniğaa akulaiqlugu. Tiguraugaluagaqtuq argailłu isigailu. Qilıqsruqlugich kalimñiğnik kiktugaagağniğai, aasii iñuiłaaumuktitaqlugu irrusiqłuum. ³⁰Jesus apiqsruğniğaa, “Kisumik atiqaqpich?”

Taavruma kiuniğaa, “Uvaña atiga Iñugiaktuq,” atakkii iñugiakhutij irrusiqłuich isiqsimaniqsut ilaanun. ³¹Irrusiqłuich injiqsruağniğaat Jesus tuyuğitquñitlutinj samuña natiqsiñaitchuamun. ³²Uvvaasiin iñugiallapiaqtuat kuniat qanimi niğiñiğniqsut qimigaami. Irrusiqłuich injiqsruağniğaat Jesus aullaqtitquplutinj kunianun. Jesus-ñum aullaqtinniğai tamatkunuña. ³³Irrusiqłuich anikamij iñuñmiñ isigniqsut kunianun. Iluqatiñaasiin kuniat paňalijniqsut ipnakun. Naparağniqsut narvamun aasiin ipipltinj.

³⁴Iñuich munaqsriuat kunianik tautukamitruñ taamna atuumaruq, qimakhutinj tusaayugaağutiginigaat nunaaqqimi avataaniłu. ³⁵Iñuich utlautiniqsut tautugiaqhutinj supmagaisa. Tikitñamitruñ Jesus paqinniğaat iñuk anitchivigikkana irrusiqłunniq aquppiruaq isigaiñi Jesus-ñum, atnuğaqaqhuni sulı qauğrimmaagikhuni. Iñuich tamatkua iqsitchañniqsut. ³⁶Tamatkua munaqsriuat tautuktuat taavrumiña uqautiginigaat iñuñnun qanuq iñuum mamitikkaułha. ³⁷Iluqatinj Gerasene-nağmiut apiqsruğniğaat Jesus aullaquplugu iqsililłapiaqhutinj. Jesus ikipluni umiamun utiaqsiñiqsuq Galilee-mun. ³⁸Iñuum anitchivigikkana irrusiqłunniq injiğniğaa Jesus, “Maligukkaluağikpiñ.” Aglaan Jesus-ñum aullaqtitkaa nipliutiplugu, ³⁹“Ailutin uqagağiğiñ Agaayyutim savauttutaanik ilipnun.” Taamna iñuk nunaaqqimukhuni uqaaqsiñiqsuq qanuq Jesus-ñum savauttutaanik iñmiñun.

Jairus-ñum Pania sulı Ağnaq Aksinñiktuaq Jesus-ñum Atnuğaañanik

⁴⁰Jesus utiqami igłuanun narvam iñugayaat pağlagaat atakkii utaqqiñiğaat. ⁴¹Iñuk atilik Jairus-mik, sivulliuqtaa Jew-ñuruat katrağviata, tikiuaniqsuq. Punniqsuq isigaiñun Jesus-ñum injiqsruqlugu kiñuniğmiñuquplugu, ⁴²atakkii panitaulua, qulit malğunniq ukiuqaqtuaq, tuquaqsiñiqsuq. Jesus taamuñaqami iñugiaktuat iñuich tatviksraigñiğaat avataaniñ. ⁴³Iñuich akunğatni itmiñiqsuq ağnaq aunaaqsruguitłaiqsuaq qulit malğunni ukiuni. Akilıqsuutigigaluagağniğai suurapayaani taaktinun, aglaan kia-unniin mamitilguiñiğaa. ⁴⁴Akunğatigun iñugayaat ağnam utlakługu tunuaniñ aksinñiğaa Jesus-ñum akuagun atnuğaañan.

li uqaqhutiŋ sivuniksriqiri injilgaaqnisaq iñugutqinñiplugu. ⁹Herod nipliqsuq, “Uvaŋa John niaquiqsitağa, aglaan una iñuk kisuuniqpa tusaqsrağikkaga tamatkunuuna?” Taatnamik iłitchuğisurñigaa Jesus kisuutilaana.

Jesus Niğipkairuq 5,000 Añutinik

¹⁰Uqqiraqtit utiqamiŋ uqautigaat Jesus iluqaanik savaağikkagmik-nik. Uvvaasiñ aullaqatiginigai kisiitnik nunaqqianun Bethsaida-m. ¹¹Iñugaağruich tusaakamitruŋ malinñigaa. Jesus-ñum pağlaplugich uqautinigai añaayuqautaanik Agaayyutim, sulı iħuqsiplugich tamatkua ikayuğnaqtuat. ¹²Unnuksraaqhuni siqinñiq nipipman, qulit malğuk maliguaqtit utlañnigaa Jesus nipliutiplugu, “Tuyuğikkich iñuich nunaqqiuranun sulı nautchiivilinñun nullağniurağiaqulugich sulı niqik-srağiaqulugich, atakkii iñuilaamiittugut.” ¹³Jesus nipliutigai, “Naagga! Aglaan ilipsi, aatchuqsigich niqiksrañitnik.” Tamatkua kiunigaa, “Uvva piqağaluaqtugut tallimanik qaqqianuranik sulı malğunñik iqalugauraanik. Tauqsigiaquvisigut niqiksrañitnik iñugaağruich?” ¹⁴Añutit 5,000-siyuñnaq iñugiaktigirut tarani. Jesus nipliutigai maliguaqtini, “Iñuich aquvititchigik malğukipiaq qulinullaalugich.” ¹⁵Maliguaqtit iñu-payaat aquvitinnigai. ¹⁶Jesus tigunigai tallimat qaqqurat sulı malğuk iqalugauraak aasii aağluqhuni qilañmun quyyatigiplugich. Avguağai qaqqut iqalugauraaglu qaitlugich maliguaqtimiñun autaagutigitquplugich iñunñun. ¹⁷Iñuich niğiniqsut niğisuiğataqhutiŋ. Tavra maliguaqtit immiğ-ñigai qulit malğuk aguupmaich iłakunik.

Peter-m Uqautiginigaa Kisuutilaana Jesus-ñum

¹⁸Ilaatniguuq Jesus agaayupman kisinñuqhuni maliguaqtaiñ utlañnigaa. Jesus-ñum apiqsruğnigai, “Kisuunasugivatña iñuich?” ¹⁹Maliguaqtaiñ kiugaat, “Ilañisa uqağigaa John paptaaqtitchiraunip-lutin, iłañisasuli Elijah-ñuniplutin, atlatlu uqaqhutiŋ sivuniksriqiri injilgaaqnisaq iñugutqinñiplugu.” ²⁰Jesus apiqsruğnigai, “Ilipsiasiiñ? Kisuunasugivisitña?” Peter-m kiunigaa, “Ilvich Christ-ñurutin, anniqsuqti akiqsruutauruq.”

Jesus-ñum Uqautiginigaa Tuqułiksranılı Añipkakkaułiksranılı

²¹Jesus-ñum iñiqtillapiagnigai uqautigitquñitłuni kisuutilaagmiñik kimununniiñ. ²²Uqautipsaagnigai, “Sivulliuqtigruatlu, qaukñinisa agaa-yuliqsitlu sulı aglaliqirit nagliksaaqtitkisigaat ayaglugulu Iğñina Iñuum tuqulluguasiiñ. Aglaan piñayuakkun uvlut añipkakkauğisuruq.”

²³Iluqaisa nipliutinigai, “Kia iñuum maligukkumiña suksraaqtaksra-gigaa pisułı, iqsrutilugu sannigutani uvlugağikpan aasii maligluña.

24 Atakkii kia iñuum anniginiagumiuj iñuuh̄i tammaigisigaa, aglaan kiapayaaq tammaiymuiuj iñuuh̄i piqutigiluja piññakkisiruq ilumun iñuuh̄igmik. 25 Iñuum piññaktaaḡih̄iñaugaluagaa suurapayaaja marruma nunam aglaan tammautigisigaa iñuuh̄i. Sakuugurağniaha sumun atuğumiñaitchuq! 26 Iłapsi kanğugivalukkaatja ilisauttitkalu sivuğaatni iñuich suksraqañtchuat Agaayyutmik. Taatnatun Igñiñan Añutim kanğugigisipmigaaptuq utigumi kamanautiqaguni aapamisun piqasiğuni ipqitchuanik isağuliñnik. 27 Iłumun nipliutigipsi, Iñuqaqtuq ilañitñik uvani makitaruat tuqunaiñğamij qin̄iğniatuanik Agaayyutim añaayuqautaanik.”

Jesus-ñum Atlanğnuqtih̄a

28 Akunniqsaanjanikman Jesus-ñum kayuñiutiplugich Peter-lu, John-lu suli James mayuğniqsuq qimigaamun agaayutyahuni. 29 Agaayupkaqtugu qin̄ñaña atlanğnuğniqsuq atnuğaañiļu qivliqisirauraqhutiñ. 30 Tavrakñatchiaq malğuk añutik uqaqatiginiğaaq Jesus. Taapkuak Moses-lu Elijah-lu 31 aasiñ qin̄ñañak qaummaḡiğallan̄niqsuq. Uqaqatiginiğaaq Jesus tuqquatañiksrañagun Jerusalem-mi Agaayyutim sivunniutaagun. 32 Peter-lu piqataiļu siñiñnialil̄lapiaḡniqsut, aglaan itiqamiñ tautuñiğaat Jesus kamañah̄agun qichaqatigiplugu malğuk añutik. 33 Añutik unitkaqspmatku Jesus Peter-m nipliutiniğaa, “Ataniiq, nakuullapiaqtuq uvaniñiqput. Nappaitquguptigut nappaiñayaqtugut piņasunik palapkaaksranik, atautchimik ilipnun, atautchimik Mosesmun suli atautchimik Elijah-mun.” Iłisimañitkaluağniğaa uqağikkani. 34 Peter uqaqtitlugu nuviyam qulañiutiğniğai; maliguaqtai iqsitchañniqsut nuviya qulañiutipman. 35 Nipi niqliqsuq nuviyamiñ, “Tavrataamna Igñiğa piksraqtaaḡikkaga; naalağniyumagiksi.” 36 Uqağuiqman Jesus kisiñjuğniqsuq. Taipkunani uvluni maliguaqtaiñ uqaqtiginiñiğaat kismununniiñ tautukkaqtin̄.

Jesus Iħuaqsiƣkaiñiqsuq Nukatƣiağruñmik Irrusiğl̄uliñmik

37 Uvlutqikman Jesus-lu piņasutlu maliguaqtai atqaqamiñ qimigaamiñ iñugiaktuat iñuich paaḡniğaat Jesus. 38 Iñuk nipliğniqsuq akunğatniñ iñugayaat, “Iłisautrii, tautullagun̄ igñiğa, tarra igñitualuga. 39 Irrusiğl̄uum añalatmani kapyaaqsiñiqsuq. Ilaa qilurağallapiagaqtuq suli innuliqiaqsiruq qaniğmigun. Irrusiğl̄uum atniaqtuiñagaa suli unitl̄aiq̄lugu. 40 Uqapsaagaluaḡitka maliguaqtitin anitquplugu taamna irrusiğl̄uk aglaan anipkalguiñiğaat.” 41 Jesus kiusriñiqsuq, “Ukpiqtaiññiaqpat ilipsitni. Naagasuli killukuaqmisi. Qanutunaglaan nayuqtigiraksrağivisi? Qanutunaglaan igl̄utuqtigiraksrağivisi?” Tavrani nipliutiniğaa iñuk, “Uvuñautisaqsijuñata igñiğin̄!” 42 Nukatƣiağruum utlautiħhani irrusiğl̄uum

ulḡuqsraaqtinnigaa nunamun qiiqsruqtitkaqsiplugu. Jesus-ḡum iñiqtig-nigaa irrusiqłuk aasiñ mamititlugu nukatpiaḡruk utiqtitlugu aapananun. ⁴³Iluqatin iñuich quviḡusuutiginiḡaat kamanaqtuaq sanḡigikkaḡa Agaayyutim.

Jesus-ḡum Uqautigilgitkaa Tuqqutauliksrani

Iñuich quviḡusuktitlugitsuli Jesus-ḡum savaaḡikkaḡanik nipliutiniḡai maliguaqtini, ⁴⁴“Piiguḡniaqnagu una uqauttutiginiakkaḡa ilipsit-ñun! Iḡñiḡa Iñuum aachtuutigikkaḡisiruḡ iñuḡnun tuqqutqulugu.” ⁴⁵Aglaan qanuutautilaḡa uqautigikkaḡan iriqsimaniqsuḡ maliguaqtai-ñiñ. Taatnaḡlugu kaḡiqsiłguiññiḡaat. Taluqsraqhutinḡ apiqsrulguiññiḡaat taavrumuuna.

Kiña Kamaḡniqsrauva?

⁴⁶Maliguaqtit qapiqtaiłitraaqsiñiqsut nalliqtinḡ kamaḡniqsraupma-gaan. ⁴⁷Jesus-ḡum ilisimanigai isummatilaḡat. Qiññuaḡniḡaa ililḡaaq inillakługu saniqqamiñun ⁴⁸nipliutiplugich tamatkua, “Kisupayaam akuqtuḡumiḡ ililḡaaq pisigilḡa tavra akuqtuḡaḡa; suli kisupayaam akuqtuḡumiña akuqtuḡisipmigaa taamna tuyuḡirigikkaḡa. Iñuk kama-naiññiqsrauruḡ akunnapsitñi ilaa kamaḡniqsrauruḡ.”

Akitñaaqtuḡtingitchuaḡ Uvaptiknun Iłagillapiaḡikput

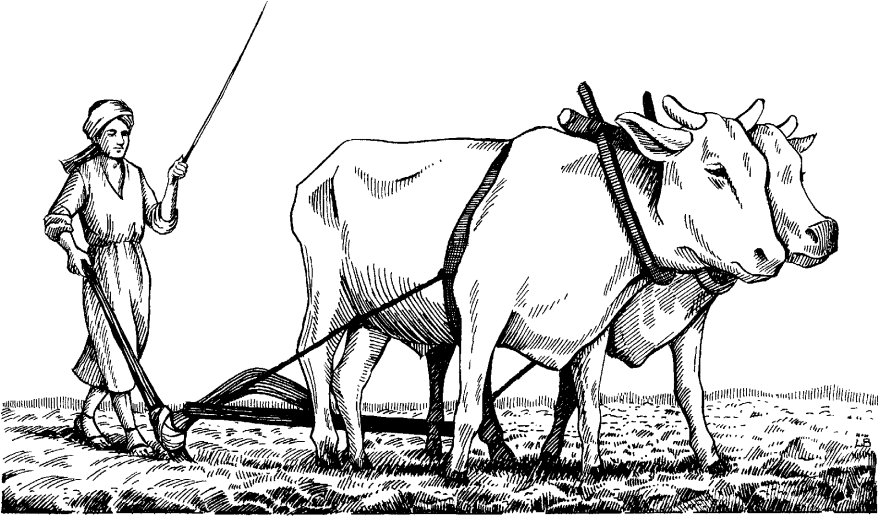
⁴⁹John nipliqsuḡ, “Ataniq, tautukkikput iñuk anitchiraḡaqtuaḡ irrusiqłuḡnik atuḡlugu atqiñ. Iñiqtigikput atakkii uvagut ilaḡinḡitługu.” ⁵⁰“Nutqaqtinniaḡaiqsiuḡ,” Jesus-ḡum nipliutiniḡaa atlatlu maliguaqtai, “Atakkii kiñapayaḡ akiłililqsunḡitchuaḡ ilipsitñik ilipsitñuktuqtuḡ.”

Iłañisa Samaria-ḡmiut Akuqtuḡunḡitchaat Jesus

⁵¹Jesus-ḡum ilitchuḡikamiḡ utiqtuksraułi Agaayyutmun isum-miḡñiqsuḡ Jerusalem-mugukhuni. ⁵²Iglauḡiḡmiñi tuyuḡaḡniqsuḡ uqqiraqtinḡnik sivumiñi nunaqqianun Samaria-m itqanaiyautitqupluni tukkuksraḡmiñik. ⁵³Aglaan iñuich tarani akuqtuḡiññiḡaat atakkii Jerusalem-muḡniaqhuni. ⁵⁴James-ḡum suli John-ḡum, maliguaqtikkiñ, tautukamitku taamna nipliutiniḡaak, “Ataniq, qiññuaquvisiguk ikniḡmik qilañmiñ piyaquḡityaqulugu tamatkuniḡa?” ⁵⁵Jesus-ḡum kiḡiaḡlugu iñiqtiginiḡai. ⁵⁶Aasiñ Jesus maliguaqtaiłu iḡlauniqsut atlamun nunaqqiuramun.

Iluqnaunḡitchuat Maliguaqtit

⁵⁷Iḡliqtuḡiḡmikni iñuum nipliutiniḡaa Jesus, “Malikkisigikpiñ napmu-payaḡuvich.” ⁵⁸Jesus-ḡum kiuniḡaa, “Kayuqtut sisiqaqtut, suli tinḡmiurat

(Lk 9.62)

siłami ugluqaqhutıñ, aglaan İgñiña İnuum iniksraitчуq minguiqsiağ-viksrağmiñik.” ⁵⁹ Jesus-ñum atla iñuk nipliutiniğaa, “Maliñña.” Aglaan taavruma iñuum nipliutiniğaa, “Ataniiq, sivullilugu ailaña iluvigiaglugu aapaga.” ⁶⁰ Jesus-ñum kiuniğaa, “Ki, tuqunaruat iluviglitruñ tuquruağikkaqtıñ. Aglaali ilvich quliaqtuağiağiñ añaayuqautaanik Agaayyutim nanipayaaq.” ⁶¹ Atla iñuk nipliqsuq, “Ataniiq, malikkisigikpiñ. Aglaan sivullilugu qiniğuiqsaağiağlagich ilagikkatka.” ⁶² Jesus-ñum nipliutiniğaa, “Kiña iñuk nunniuqtuaq kinjanñatigalugu atuğumiñaitчуq sumun añaayuqautaanı Agaayyutim.”

Jesus Tuyuğigai Maliğuaqtit

10 ¹ Kiñuagun taavruma atanguruq piksraqtuq piñasukipiaq qulit malğunñik iñunñik tuyuğiplugich malğullaaplugich. Aullaqtitkai sivumiñi nunaqqipayaanun tikitchağumakkağmiñun. ² Jesus-ñum nipliutiniğai, “Katitaksraqtugaluaqtuq aglaan savaktit katitchiruksrat ikittut. Injqsruğumausi atanganun katitchivium tuyupsaaqulugu katitchiruk-sranik savaqulugich nautchiivıñmiñi. ³ Aullañhiñaurusi. Tuyuğiniagipsi ipnaiyaatun liilaa akunğatnun amaqqut. ⁴ Aullautriñiaqasi manikuviuramik naagaqaa puukatauramik naagaqaa sakpakkimik; igliqtauñapsitñi nutqaaqtuğniaqasi kisumununniiñ. ⁵ Supayaami isignigupsi tupigmun nipliutiyumagisi, ‘Tutqiun iñuiñun uumani tupigmi illi.’ ⁶ İñuk tavrani iñuuniagniqpan piqpaksrıłuni tutqiutmik, taamna tutqiun ittuiñağisıruq ilaani. Aasiñ taatniinginiñnikpan taamna tutqiun utigisıruq

ilipsitñun. ⁷Nayuutiyumausi taavrumani tupiḡmi niḡilusilu imiḡusilu qanutchipayaamik aatchuqpasi, atakkii savakti akiliusiaksraqtuksrauruq. Nuktaḡniaqasi tupiḡmiñ atlamun. ⁸Supayaami nunaaqqimukkupsi paḡlakpasi niḡiyumausi payugutaatnik, ⁹mamititchilusi atniḡñaqtuanik taavrumani nunaaqqimi, uqautilugich iñuich, ‘Añaayuqautaa Agaayyutim qalliruuq ilipsitñun.’ ¹⁰Aglaan nunaaqqimukkupsi nani iñuich paḡlanjtipasi nipliḡumausi tumitchaani, ¹¹‘Apyua nunaaqqipsi isigaptikniñ ipsuktuḡisigikput; aglaan itqaḡiyumagiksi una, Añaayuqautaan Agaayyutim qallisigaasi!’ ¹²Uqautigipsi, atanniivium uvluani Agaayyutim ilunḡugitlukkisigai Sodom-miut taavrumakḡa nunaaqqimiñ taatniittuamiñ. [Jesus uqaanikman taavrumiḡa, maliguaqtai aullaḡniqsut.]

Ukpiñitchuat Nunaaqqich Iñaitñi

¹³“Nakñiuḡ, Chorazin-naḡmisi! Nakñiuḡ, Bethsaida-ḡmisi! Savaaqaḡaluaqtuḡa iñugiaktuanik quviqnaqtuanik akunnapsitñi. Makua quviqnaqtuat qiniḡkasi savaaḡuniqpata Tyre-milu Sidon-milu inilḡaan-imma, iñuich taimani isummitqianikkayaqtut miissuḡnik atnuḡaḡutiḡ sulii aḡramun aquvillutiḡ qiniḡqitillugu taavrumuuna mumiḡiḡitiḡ kil-luqsautmikniñ! ¹⁴Atanniivium uvluani iḡlutuyunaitlukkisiruḡ ilipsitñi ukunakḡa Tyre-miñlu Sidon-miñlu. ¹⁵Ilipsitñunlu Capernaum-misi! Kamaḡnasugivisi qilaḡmunaglaan? Iktaugisirusi anasiñḡuqsagviḡmun!” ¹⁶Jesus nipliutiniḡai maliguaqtini, “Kisupayaam naalaḡnikpasi naalaḡniḡisipmigaḡa, sulii kisupayaam ayakpasi ayakkisipmigaḡa, sulii kisupayaam ayakpaḡa, ayakkisipmigaa taamna tuyuḡirigikkaḡa.”

Jesus-ḡum Maliguaqtai Utiḡniqsut

¹⁷Piḡasukipiaq qulit malḡuich iñuich utiqamiḡ quviasullapiḡniqsut nipliḡhutiḡ, “Ataniḡ, makua irrusiḡluichunniñ tupiḡiraḡigaatigut tilikaptiḡ anitquplugich atuḡlugu atqiñ!” ¹⁸Jesus-ḡum kiuniḡai, “Tautukkiga tuuḡaḡ atqaqman atriḡlugu ikniḡpalak pakmakḡa. ¹⁹Naalaḡniḡaḡitchi! Saḡḡiksritkipsi tutmatlasipiḡsi niḡiḡianik putyuu-tiliḡniḡlu akimatlasipiḡsulu saḡḡianiñ piyuaḡtiḡikkapsi. Sulii tamatkua atniḡumiñaitchaasi. ²⁰Quviatchautiḡinagu irrusiḡluḡnun tupiḡiniḡsi aglaan quviatchautiḡitlukiḡuḡ atigikkasi aglausimaḡniḡugich pakmani.”

Jesus Quviatchakpaktuḡ

²¹Taavrumani Ipiḡitchuam Irrutchim quviatchaktinnigaa Jesus sulii uqaqtitlugu, “Aapaḡ, atanguruatiin qilaḡmi nunamilu, quyagikpiñ! Sagviḡitin puqiitchuanun sut iriqsamaruat puḡiksuaniñ ilisimaruaniñlu. Aa, Aapaḡ, taamna sivunniḡikkan quviagigiñ. ²²Aapaa qaitchigaḡa saḡḡipayaamik. Kia-unniñ nalugaa Iḡniḡuruam kisuupiaḡtlaḡa

aglaan kisimi Aapauruam, suli kia-unniin nalugaa Aapauruam kisuu-tilaana aglaan Iḡñiguruam, suli tamatkua Iḡñiguruam sagviutisukkani Aaparuumik.” ²³ Jesus-ḡum kiñiaqamigich maliguaqtini nipliutiniḡai kisijḡuutiplugich, “Quvianamiurusi atakkii iñuurusi taututlasiplusi atuumaruanik! ²⁴ Uqautigipsi, Iñugiaktuat sivuniksriqirit suli umialgich tautugummiuḡniḡaat tamanna tautukkaqsi aglaan tautulguittlugu, suli tusaayummiuḡlugu tusaakkaqsi aglaan tusaalguittlugu.”

Atrikusaun Nakuuruakun Samaria-ḡmiukun

²⁵ Iḡsautrim maligutaksranik utlaklugu Jesus uuktuaḡuḡniḡaa apiqsruqtaḡlugu, “Iḡsautrii, sumik savaktuksrauvik akuqtuisukkuma isuitchuamik iñuufiḡmik?” ²⁶ Jesus-ḡum kiuniḡaa, “Qanuḡmi maligutaksrani aglaksimaaqpa? Qanuq agliqiḡlugu iḡsauttutigiraḡiviuḡ?” ²⁷ Aḡutim kiuniḡaa, “Piqpagiyumagiñ ataniq Agaayyutin iluqaaniñ uummatipniñ, iluqaaniñ iñuutchipniñ, iluqaaniñ sayagikkapniñ, iluqaaniñ isummatipniñ; suli piqpagilugu iñuuniaqatin ililugu iliptun.” ²⁸ Jesus-ḡum kiuniḡaa, “Tarra, nalauttutin. Taatna iñuuniaḡuvich iñuugisirutin.” ²⁹ Aglaan agla-liqirim nalaunḡanasugniaqhuni iḡmiñik apiqsruḡlitchaa Jesus, “Kiña iñuuniaqatigivigu?” ³⁰ Jesus uqaaqtuagaqsiruq, “Iḡaatniguuq iñuqag-niqsuq Jericho-muktuamik Jerusalem-miñ. Iḡlaunḡaan tigliḡniaqtit aḡallaḡuḡniḡaat atnuḡaiḡlugu karuklugu unitluguasiñ tuḡlhiñaḡuḡtuaq. ³¹ Agaayuliqsuptuuq igliḡmiñiqsuq tamarrumuuna tumitchaakun. Tautukamiuḡ taamna iñuk apqusaalhiñaḡniḡaa igluḡagun tumitchaam. ³² Ikayuḡtuptuuq agaayyuvikpaḡmi taatnatun pipmiñiqsuq, aasiñ tautukamiuḡ taamna iñuk apqusaagmiñiḡaa igluḡagun tumitchaam. ³³ Aglaan Samaria-ḡmiu iglaupmiñiqsuq tamarrumuuna tumitchaakun. Tikitmiuḡ taavrumuḡa aḡallaḡuktamun, aasiñ tautukamiuḡ ilunḡugiliutiḡlugu. ³⁴ Utlaklugu kuvviquiniḡai uqsruḡutmik wine-miglu killiḡniḡi aasiñ mamitaḡlughich. Taatnaanikami iliniḡaa taamna iñuk natmaksigviuraḡmiñun nullagviḡmuutiḡlugu qaunagiaqsipḡluguasii. ³⁵ Uvlutqikman manniñiḡaa malḡuḡnik nullagvium iñua uqautiḡlugu, ‘Qaunagiyumagiñ. Tikiumatqikkuma tamaunnaaḡluḡa akiliḡisigiga qaunaksriḡipkun ilaaniq akiqsruutiḡniḡupkiñsuli.’” ³⁶ Jesus-ḡum apiqsruḡniḡaa iḡsautri, “Qanuq isumaniḡpich taapkunuuna piḡasutigun? Nalliat iñuuqatauva taavrumuḡa iñuḡmun aḡallaḡukkauruamun tigliḡniaqtitigun?” ³⁷ Aglaliqirim kiuniḡaa, “Taamna nagliktuiruaq ilaanik.” Jesus-ḡum nip-liutiniḡaa, “Taatnatun iñuuniaḡiñ.”

Jesus-ḡum Isiqattaḡvigigik Martha-lu Mary-lu

³⁸ Jesus maliguaqtiniḡu iglautuiñaqhutiḡ tikiñniqsut nunaaqqiuramun. Aḡnam tavrani atilgum Martha-mik aiyugaaḡniḡaa kiḡuniḡmiñun.

³⁹Aasiñ aniqatiqaǵniqsuq atiqaqtuamik Mary-mik. Aquptaaqhuni isigaiñ sanigaatnun atanguruam naalaqtuaǵniǵaa ilisautripman. ⁴⁰Aglaan Martha alapisrautiqaǵniqsuq suraksraǵayaagmiñik. Utlaklugu Jesus uqautiniǵaa, “Ataniiq, suginjtipuñ aniqatma kisivripkaqmaña? Uqauttuuñ uvuñaqulugu ikayuǵiaǵluñ!” ⁴¹Atanguruam kiugaa, “Annaa, Martha! Isumaaluktutin supayaanik. ⁴²Aglaan atausiq piitchuillapiaqtuq. Mary-m piksraqtaagigaa nakuuniqtaq atlat piigumiñaisañat ilaaniñ.”

Jesus ilisautriruq Agaayulikun

11 ¹Ilañatni uvlut Jesus agaayulǵiñniqsuq kisinñuqhuni. Agaayunñaiqman ilañata malǵuaqtaiñ nipliutigaa, “Ataniiq, ilisauttutigit qanuq agaayuliksrapitnik John ilisautripmatun malǵuaq-timiñik.” ²Jesus nipliutiniǵai, “Agaayugupsi itnaǵusi, ‘Aapata: Inupayaaq nunami kamaksrili ilipnik ipqiqsitlugu taavrumuuna atqiiñ. Aullaǵniili aňalatchiñhiñ inupayaanik. ³Aatchuqtigit uvlugaǵikpan niqimik inuǵikkaptitnik. ⁴Natqigutiluta killuqsautiptitnik natqigutrisimaaqmatun savamaqłutriruanik uvaptitkun. Sivulliutiniaqasigut uuktuaqsuñimun.’ ” ⁵Jesus nipliutigai malǵuaqtini, “Ilapsisamma utlakkayaǵaa ilauraani tupqanun unnuami nipliutilugu, ‘Ilauraañ, simmiliaksraǵuktunja piņasunik qaqqianik. ⁶Ilauraaga iglauruaq tikiumaruq tupimnun. Niqaitchunja niǵip-kautiksrañanik.’ ⁷Ilauraañan kiunayaǵaa tupqum iluaniñ, ‘Ilaksianaña! Talu kilusaaniktug. Qitunǵatkalu uvañalu nallaaniktugut. Makitchunitchunja aatchuǵiaǵutin.’ ⁸Uqautigipsi, una makitchunitkaluaǵuni aatchuǵiaǵlugu qaqqumik ilauraagihagun, makitchumiñaqtuq aatchuǵiaǵlugu inuǵikkana-nik atakkii taamna iniqsruqtuiñaqhuni. ⁹Taatnamik nipliutigipsi, Injigupsi qaisaugisiruq ilipsitñun; pakaaqagupsi paqitkisigiksi; katchaktugupsi talu añmakkauniaqtuq ilipsitñun. ¹⁰Atakkii kisupayaaq apiqsruqtuaq akuq-tuigisiruq, sulii pakaaqtuq paqitchigisiruq, sulii talu añmakkaugisiruq kisupayaamun katchaktuqtuamun. ¹¹Uvva kisupayaam aapauruam aatchu-ǵayaqpaun iǵni nimigiñamik iniqsruqpani iqaluktugukhuni? ¹²Naagaqaa aatchuǵayaqpaun putyuutiliñmik iniqsruqpani manniksuǵukhuni? ¹³Pigiitchaluaqhusi ilisimaragigiksi qanuq aatchuñiksraqsi nakuurua-nik qitunǵapsitñun. Maatnaasu Aapa pakmaniittuaq aatchuñiapiaqtuq Ipqitchuamik Irrutchimik tamatkununja iniqsruqtuanun inimiñun.”

Jesus-lu Beelzebul-lu

¹⁴Jesus anitchiñiqsuq irrusiqłunmik uqalguitchuamik. Aasiñ irrusiqłuk anipman taamna iñuk uqaaqsiniqsuq. Inuich quvigut-

chaŋniqsut ¹⁵ aglaan ilaŋich nipliŋhutinj, “Beelzebul-ŋum, aŋalataata irrusiqłuich, qaitchiñigaa saŋŋimik anitqataitlasipluŋu.” ¹⁶ Atlat uuktuaŋukługu Jesus apiqsruŋiŋaat savaaqaqupluŋu quviqnaqtuamik ilitchuqqutauluŋu Agaayyutmun tuyuŋitilaanjanik qilaŋmiñ. ¹⁷ Aglaan Jesus-ŋum ilisimanigai qanuq isummatiqat. Nipliutiniŋai, “Iñuich nunaaqkikpaŋmi akikŋautikpata avatmun makitayumiñaitchuq akuni. Atanŋuviich aviksimagumiŋ suksraunŋiŋiŋiaqtut. ¹⁸ Taatnatuntuuq tuunŋaum irrusiqłunji avgumagumiŋ akikŋaqtuutilutiŋ avatmun aŋaa-yuqautaa isukłiñiaqtuq. Nipliqsusi anitchiraŋaŋnipłunja irrusiqłunjanik atakkii Beelzebul qaitchipłunaguŋu saŋŋimik savaaqtatlasiplunja taatnatchimik. ¹⁹ Anitchiraŋaŋuma irrusiqłunjanik Beelzebul-kun kisukun maliguaqtigikkasi anitchiraqmiraŋivat? Tarra ilinich atanniqsuqtiginiagi-si ilisimanaqsiługu killukuapiagataqtilaaqsi. ²⁰ Aglaan anitchiraŋaqtunja irrusiqłunjanik Agaayyutim irrusiłłautanagun, taavrumuuna nalupqinaitchuq Agaayyutmun aullaŋniŋaniktilaana aŋaayyqautaa akunnapsitni.” ²¹ “Saŋŋiruum iñuum paqnasimaaqmagich satkupayaani qaunaksripluni tupiŋmiñik, suurai tiglikkautlaitchut. ²² Aglaan saŋitłuktuam aŋuyakługu akiilikamiuŋ aullautiraŋigai satkui tunŋavigikkani, avguługich tiglikkani piqatmiñun. ²³ Iñuk piqataunitchuaq uvamni akikŋautirup uvamnun, sulii iñuk katitchiqataunitchuaq siamitchiñiñiaqtuq.

Irrusiqłuk Utiqtuq

²⁴ “Irrusiqłuk anikami iñunmiñ iglauraqtuq paliumaruakun nuna-kun pakakhuni miŋŋuiqsiallagviksraŋmiñik. Paqinjtñamiuŋ nipliqsuq, ‘Utiŋiaqtunja tupiŋmun unisaŋikkamnun.’ ²⁵ Utiqami paqinnigaa ini salumaplugu sulii iluaqsasimapluni. ²⁶ Aasiñ anipluni aggiutigai tallimat malŋuich irrusiqłuich pigiitłuktuat iŋmiñiñ. Isiqhutiŋ iñuuniagniqsut tavrani. Taamnaasiñ iñuk pigiitłunjanisquq sivuanigniñ.”

Quvianapiagataqtuq

²⁷ Jesus uqaqtitlugu aŋnam iñugayaaniñ nipliutiniŋaa, “Qanutun quvianaqtigiva aŋnaq iŋñiruaq ilipnik sulii miluktitlutin!” ²⁸ Jesus-ŋum kiuniŋaa, “Aa, aglaan qanutun quvianatluktigivat tamatkua tusaaruat uqałhanik Agaayyutim aasiñ tupigipluŋu!”

Qasilirut Quviqnaqtuamik Savaaqaqupluŋu

²⁹ Iñuich iñugiaksisaiñaaqsimata Jesus uqaqsiñisquq, “Iñuich uvlupak pigiitchuŋuruat qinŋiŋuktut quviqnaqtuamik savaamik ilitchuqqutauluŋu kisuutilaamnik, aglaan qinŋigumiñaitchut taatnatchimik. Qinñiñiŋaŋisigaat quviqnaqtuq savaaq atupmatun sivuniksriqirimun Jonah-mun. ³⁰ Iŋñiŋa Iñuum ilitchuqqutauniaqtuq iñunjun marrumani uvlumi, atripluŋu sivu-

si ikayuutigisuglugich natmanun. ⁴⁷Nakhiun! Iñiqsiraqtusi iluvigiksaanik sivuniksriqirinun, taipkunurjaami sivuniksriqiripayaanun sivulliağikkapsi tuqqutağikkañitñun. ⁴⁸Taatnaqapsi anjiquataupmiasi, aasisuli ihuagigiksi tamanna savaagikkañat sivulliağikkapsi. Taipkua tuqqutchiñiqsut sivuniksriqirinik, naagasuli nappairusi iluviniñik. ⁴⁹Piqutigiplugu Agaayyun nipliğniqsuq puqiligmigun, ‘Tuyuqagisiruñ si sivuniksriqirinik uqqiraqtinigli iñugikkamnun. Tamatkua tuqqutkisilgitchaich ilañich suli piyuaglugich atlat.’ ⁵⁰Taatnaqhutin Agaayyutim anasiñjuqsagisigai iñugikkañi pakmapak iñuqaqtuñhatigun iluqaritiñik sivuniksriqirinik aullağniñhaniñaglaan nunam, ⁵¹aullağniplutin tuqqutauñhaniñ Abel-ñum tuqqutauñhanun Zechariah-m, tuqqutauruam akungakni tunillağvium suli ipqitchuam inim. Aa, nipliutigipsi, iñuich iñuuruat pakmapak anasiñjuqsakkaugisirut iluqaagun tamarrumuuna. ⁵²Nakhiun, ilisautrisii maligutaksranik! Kanjitsilaitkiksi Agaayyutim uqañha uqqiraqtaalu suli ilisauttutiginitlugich. Atriquaqtusi iñuñmik anmautiqaqtuag Agaayyutim anayyuqautaanun aglaan anmanitlugu. Isinitchusi sulipsuuq piñailutchiqsuğmiplugich tamatkua isignuraqtuat.”

⁵³Jesus aullaqsiyman tavrakña aglaliquirit suli Pharisee-ñuruat naipiqtuaqsiññaat apiqsruqtaqlugu supayaatigun, ⁵⁴pisagisuklugu uqaqpan nalaungilluni.

Jesus-ñum Kiliktuutigigai Ukpinquaqtuñiq

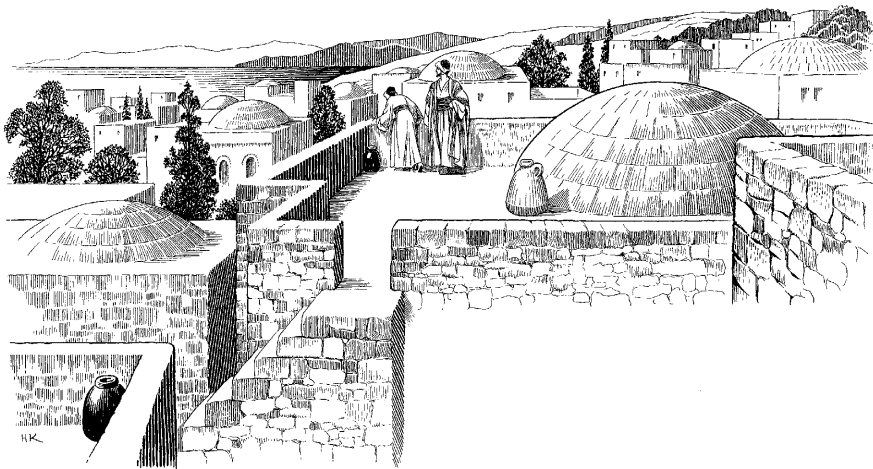
12 ¹Iñugaagruich kativiiñaqhutin tatrutivaitlutin tutiliqatautiniq-sut. Jesus-ñum nipliutiqaagñigai maliguaqtini, “Qaunagititchi qaqqiam puvlaksrautaatniñ Pharisee-ñuruat, ami ukpinquağutaatniñ. ²Qanutchipayaag matukkauruag matuigisiruq, suli iluqani iriqsimaruaq ilitchuğipkakkauğisiruq. ³Taatnamik qanutchipayaamik nipliaguvich taaqtuami tusağnağisiruq qaumaruami, suli qanutchipayaamik isivrukuvich inaurami nipitusiluni uqautaugisiruq nunaaqqiñi.

Sivuugaginasigik Iñuich

⁴“Uqautigipsi, ilauramañ, iqsiginagich tamatkua tuqqutchirağaq-tuat timimik aasiñ taavruma aquagun savaaqalguilutin pigiitlukuamik. ⁵Urriqsutiniağipsi taluğiraksramik, Sivuuğagisiun Agaayyun tuqupkainjanikami anjalatchiñiqaqtuag anasiñjuqsagvinmuktitchitlapluni. Ukpigisitña, ilaa taluğiraksrağigiksi. ⁶Tallimat tiñmiurat tunitlaiññiqpat malğunñun maniuaraññun? Naagasuli Agaayyutim atausiqunniñ tiñmiuraq piiguumanjitchaa. ⁷Taatnatuntuuq ilipsitñi, nuyagikkasiunniñ niaqupsitñi kisisimaaqtut. Taatnamik iqsiñasi, akisutluktusi iñugiaktuaniñ tiñmiuraniñ.

Uqağihalu Piiłaagihalu Christ-mik

⁸“Nipliutigipsi, Kiña nalupqinağuni uqaqpan sivuğaatni iñuich pigiñiluni uvamnun, Iğñiñan Iñuum nalupqinağlugu uqağigisipmigaa

(Lk 12.3)

sivugaatni isaġuligikkañiñ Agaayyutim. ⁹Aglaan kia ayakpaña sivugaatni iñuich Igñiñan Iñuum ayakkisipmigaa sivugaatni isaġuligikkañiñ Agaayyutim. ¹⁰Agaayyutim natqigutiyumaagaa iñuk uqaġniġuktaqtuaq Igñiñanik Iñuum. Aglaan Agaayyutim natqigutiyumiñaitchaa iñuk uqaġniġuutiqaqtuaq Ipqitchuamik Irrutchimik. ¹¹Iñuich uqaqsittaagviñmuutikpasi sivugaatnun atangich suli aňalatit, isumaaluñniaqasi qanuq naagaqaa sumik uqaġniaqtilaapsitñik. ¹²Atakkii tavraġuqpan Ipqitchuam Irrutchim iļisautrigisigaasi uqaksrapsitñik.”

Atrikusaun Umialguruakun Kinnauruakun

¹³Iñuk iñugaaġruñiñ nipliġñiqsuq Jesus-mun, “Iļisautrii, uqauttuuñ aniqatiga aviqulugich paisannaktaaksravuk aapamnuk unisaġikkañi.” ¹⁴Jesus-ñum kiuniġaa, “Añuun, atanniqsuqtauyumiñaitchuña avguitlašiluña suuraksrapsitñik ilipnunlu aniqatipnunlu!” ¹⁵Nipliġñiqsuq iluqañitñun, “Munaġititchi siqñaktualıġmiñ! Atakkii suuraġaiksialuagumi iñuk piññautigiyumiñaitchaa iñuukliġmik.” ¹⁶Tavralli Jesus-ñum uqautiniġai atrikusautmik, “Iļaatniguuq iñuqaġniqsuq umialguruamik. Nunaña nauqpauraqhuni kpraksranik. ¹⁷Isumaasiniqsuq, ‘Iniksraigutigitka iluqaisa nauriatka. Qanuġisivik? ¹⁸Itnaġisiruñaliqaa,’ uqaġniqsuq iñmiñun, ‘siqumitkisigitka tugvaġvitka aasiñ nappaiñuñ añitluktuanik. Tavruña tugvaġisigitka nauriaġikkatka suli atlat suuratka. ¹⁹Taatnaanikkuma nipliġisiruñu uvamnun, Iñuuk, anaktaitchutin. Piññaktutin suuraġayaanik inuġikkaqnik iñugiaktuani ukiuni atugaksranik. Ki aasiñ iñuuniagiñ qaġalutin niġiļutin imiġutinlu. Quviasuġiñ!’

quvianaqtigivat Ataniġmin paqitpatin piħhiñaagugutin agqiġsiġniqpan unnuam qitqani unniñ aquagun. ³⁹Nalupqiginiitchiksi taamna, tupqum iñuan ilisimagumiug tigliñniaqtim tikiumaliġksraña isiqtinayaitġhaa tupiġikkagmiñun. ⁴⁰Ilipsipsuug, taatnatun piħhiñaaruyumausi, atakkii Iġñiña Iñuum agqiġisiruq sassaġniġmi niġiuginiġsapġun.”

Tuniqsimaruaq naagaqaa Tuniqsimaitġhuaq Savakti

⁴¹Peter nipliġniġsuq, “Ataniiq, uqautrivich taavrumiña atrikusautmik uvaptiknun naagaqaa iñupayaanun?”

⁴²Atanġuruam kiuniġaa, “Uqallaglaña tuniqsimapluni suli puqikhuni savaktimik. Taamnauruq añaayuqañata iglauġiġmiñi qaukħiġutikkana atlat, savaktit niqiġsritquplugich piñaqsikpan. ⁴³Quvianamiuruq taamna savakti añaayuqañan paqitpani savaguni utiqpan. ⁴⁴Iłumun uqautiġipsi, Atanġum taamna savakti munaqsriliutiniġaa iluqaitñun suuraġmiñun. ⁴⁵Aglaan taamna savakti qaukħiġutikkana isummiġniġumi, ‘Añaayuqaġa muluruq,’ tavrakñaaglaan ipiġaqtuaqsiługich atlat savaktit aņutit aġnatlu, suli niġiaqsiłuni imiliġunił, ⁴⁶tavrauvaali añaayuqaña utiġisiruq niġiuginiġsillugu kilikkaluaqnaġulu. Uuma atanġum piġiġisigaa savagvianiñ piqasiutipkaġlugu tuniqsimaitġhuanun. ⁴⁷Taamna savakti qaukħiġutikkana ilisimagaluaqtuq añaayuqaġmi pisuħhanik. Aglaan tupiksriņitłuni anasiñņuqsusiaqallapiġniaqtuq. ⁴⁸Aglaan savakti naluruq ataniġmi pisuħhanik nalaunñaiłiqiruaġlu anasiñņuqsakkaugisiruq atqunaunġilaa-mik. Iñuk aatchuusiaqatuaq atqunaq iñuich niġiugvigigiġisigaa atqunaq. Aasiñ iñuk aatchuusiaqatluktuaq iñuich niġiugvigitlukkisigaa.

Jesus Agġiutriruq Aviktuiġimik

⁴⁹“Agqiġsuña nunamun isummitqiġiaqługich iñuich. Agqiġiġa ittuq ikniġsuġmatun nunamun, aa, uvvatuq iknaktinñaniksimali. ⁵⁰Akuqtuigiġisiruña paptaaġutiksramik; qanutun iħuiłliuqtigivik atuumaniħhanunaglaan! ⁵¹Isumavisi agġiutriñipluña tutqiutmik nunamun? Qaņaa, agġiutriruña aviktuiġimik. ⁵²Pakmaniñaglaan aņayuqaġiich tallimauyumiñ avikkisirut, piņasut akiłliłiġlugich malġuk suli malġuk akiłliłiġlugich piņasut. ⁵³Aapa akiłliłiutiniaqtuq iġniġmiñun suli iġniġ aapamiñun; aaka akiłliłiutiniaqtuq paniñmiñun suli panik aakamiñun; aakaruaam akiłliłiġisigaa ukuani suli ukuañuruq aakaruaani.”

Kaņiqsimalugu Atuumaruksraq

⁵⁴Jesus-ņum nipliutliġniñiġai iñuich, “Tautukapsiuņ nuviya kanaknamiñ nipliġaqtusi sialuguġniġnipluġu, aasii sialuguġaqtuq. ⁵⁵Ikpigikapsiuņ anuġi uñallamiñ nipliġaqtusi uunaqsiñiġnipluġu, aasii uunaġuġaqtuq. ⁵⁶Ukpiņņuaqtasii! Iłisimagaluaqtusi siłaksramik qiñña-

ḡagun nunam qilaumlu. Suvaatami naluvisiuḡ qanuutauḡha atuumaruam pakmapak?

Atisiqatigiun Akililiqsuqtin

⁵⁷“Suvaata isivgiutlaitpisi ilipsitnik sum nalaunḡatilaanjanik piraksrapsi? ⁵⁸Kia inuum pasikpatin maligutaksratigun aasii uqaqsittaagvinḡmuutilutin, pisuqtilaapni inillaksagumagin agvisigikkan tikitkaluaqnagu uqaqsittaagvik. Taatnaḡitchuvich tikiutigisigaatin atanisquqtimun, aasiin atannisquqtim qaitkisigaatin aikḡiqsuqtinun, aasii aikḡiqsuqtit iligisigaatin isiqtauvinḡmun. ⁵⁹Uqautigikpiin, aniyumiḡaitchutin isiqtauvinḡmiin akililaluaḡnagich akiliksrapayaatin.”

Mumigusi Killuqsautipsitniin Naagaqaa Piyaqqugusi

13 ¹Jesus uqaqtitlugu ilanich inuich Jesus-muḡniqsut uqautiplugu Galilee-gmiunik Pilate-ḡum tuqqutaḡniik tunillaqtuqtitlugich Agaayyutmun; auḡilḡ auḡich niḡrutitlu avugiiksitlugich. ²Jesus-ḡum kiunigai, “Isummatigivisigich taapkua Galilee-gmiut killiqirautluḡniplugich atlanin Galilee-gmiuniin tuqqutaupmata taatna? ³Qaḡaa, uqautigipsi, isummitqinitchupsi mumigusi killuutipsitniin iluqasi tuqugisirusi taapkunatitun. ⁴Itqallaksigik taapkua akimiaq piḡasut inuich Siloam-mi tuqqataurat nasirvium kattaqipmagich? Isummatigivisigin killiqirautluḡniplugich iluqaitniin inuḡniin Jerusalem-miin? ⁵Naagga, uqautigipsi, isummitqinitchupsi mumigusi killuutipsitniin iluqasi tuqugisirusi taapkunatitun.”

Atrikusaun Asirritlailaakun Napaaqtukun

⁶Jesus-ḡum uqautinigai uumiḡa atrikusautmik, “Ilaatniguuq inuk asirisuuruamik napaaqtuqaḡniqsuq nautchiivinḡmiin. Asiaqaqmagaqaamiuḡ paqitchinḡniinḡsuq. ⁷Aasiin nipliutinigaa nautchirriqirini, ‘Uvva, piḡasuni ukiuni asiaqaqmagaqaḡku taamna napaaqtuq paqitchinitchuḡa. Kippuun! Atuqsiḡagaa manna nuna.’ ⁸Aglaan nautchirriqirim kiunigaa, ‘Aḡuun, taatniillagli atatchimi ukiumi. Nivaḡniaqtuḡa avataagun sulii ilḡiqilugu nagguksautmik. ⁹Aasiin asirriḡiqpan ukiutqikpan nakuuniaqtuq aglaan piḡitpan kipiniaḡiga.’ ”

Jesus Mamititchiruq Agnamik Jew-ḡuruat Minguiqsiagviata uvluani

¹⁰Ilanatni Jew-ḡuruat minguiqsiagviata Jesus ilisautriḡniqsuq katragvinḡmi. ¹¹Tavrani itmiḡiqsuq agnaq irrusiqḡuqaqtuḡaḡ naḡititchiruamik ilaanik akimiaq piḡasut ukiuni. Taatnaqhuni imupluni isivilḡuilḡniḡsuq. ¹²Jesus-ḡum tautukamiuḡ tuḡḡniḡaa inḡmiḡuqplugu, “Agnaaq, atniḡḡautaiqsutin.” ¹³Ilgai argaḡni ilaanun. Agnam isivitiqami kamaksruaqsigaa Agaayyun. ¹⁴Anjalataan

katragvium ihuaginijnigaa Jesus-ŋum ihuaqsiŋha minguiqsiagvium uvluani. Tarra uqautinigai iŋuich, “Itchaksrat uvlut ittut savagviksrauvat. Aggigagutitchi taapkunani uvluni ihuaqsirautyauqtuŋlusi minguiqsiagvium uvlunilaanani.”
 15 Atanguruam Jesus kiunigaa, “Ukpiŋŋuaqtisii! Iluqapsi pituiŋayaŋaa qunŋi-
 ñi unniñ natmaktini inaaniñ imigiaqtuqtilluguasii minguiqsiagvium uvluani.
 16 Una aŋnaq kiñuviaŋigaa Abraham-ŋum naagaunniñ tuŋgaum pituksimap-
 lugu akimiaq piñasuni ukiuni. Pituitlaiññiqpigu marrumani minguiqsiagvium
 uvluani?” 17 Taavruma kiggutaan kanŋutchaktinnigai akilliqsuqtinŋi, atlat
 iŋuich quviatchakmipkaŋugich iluqaagun quviqnaqtautigan savaanŋigun.

Atrikusaun Mikiniqsrakun Nautchiaksrakun

18 Jesus apiqsrugniqsuq, “Sumik atriqaqpa aŋaayuqautaa Agaayyutim?
 Sumik atriliŋñiaqpigu? 19 Ittuq mustard-ŋum nautchiaksrauragatun
 aŋutim nautchiikkaŋatun nunautmiñi. Nautchiaq naukami napaqtuqpa-
 ŋuqtuq aasiñ tiŋmiurat siłami ugluliuqhutiŋ akiŋuiñun.”

Atrikusaun Puvlaksautikun

20 Jesus apiqsrutqinŋiqsuq, “Sumik atriliŋñiaqpigu aŋaayuqautaa
 Agaayyutim? 21 Itnatun ittuq puvlaksautitun aŋnam akarrutiksraŋatun
 mukkaaksramun, iluqani puvlaŋniaŋhanunaglaan qaqqiaksram.”

Amisuuraq Talu

22 Jesus igliŋniqsuq nunaaqqisigun suli nunaaqqiuraticun, iłisautripluni
 iñunŋik iglauhiŋmiñi Jerusalem-mun. 23 Ilaŋata apiqsrugniŋigaa, “Ataniiq, iki-
 tuurahiñat anniqsuŋniaqpat?” Jesus kiunigai, 24 “Pisuqtilaapsitni isigñiaŋitchi
 amitchuakun talukun, atakkii iñugiaktuat iñuich isigñiaŋisigaluaqtut aglaan
 pilguyumiñaitchut. 25 Iñuan tupqum umikkisigaa talu. Qichaŋupsu siłataani
 katchaktuŋisirusi talumi suli nipliŋusi, ‘Aŋuun, aŋmautillaktigt!’ Kiugisigaasi,
 ‘Nalugiga nakitña agqiqsilaaqsi!’ 26 Tavrali kiugisigiksi, ‘Niŋirugut imiqatigip-
 lutinlu iłisautrikavich nunaaqqiptikni.’ 27 Aglaan niplitqikkisiruq, ‘Nalugiga
 nakitña agqiqsilaaqsi. Piiŋitchi uvaŋniñ, iluqasi pigiilqiraurasii.’ 28 Qanutun
 qiatigisirusi tiriqulatchiŋugich kigutisi tautukkupsigik Abraham, Isaac,
 suli Jacob, suli iluqaisa sivuniksriqirit aŋaayuqautaani Agaayyutim igitaup-
 kaŋusi! 29 Iñuich agqiŋisirut kivaknamiñ kanaknamiñlu suli nigigmiñlu
 uŋallamiñlu aasiñ aquvillutiŋ niŋiqpagviŋmun aŋaayuqautaani Agaayyutim.
 30 Isummatigillaksiuŋ una, iłasi suvasaŋiŋisasi pakma kamaŋaqsikkaugisirut
 suli kamaŋaŋhutiŋ isumaruat pakma suvasaŋiŋisirut.”

Jesus-ŋum Piqpaksriŋha Jerusalem-miunik

31 Ilaŋisa Pharisee-ŋuruat utlakkaat Jesus nipliutiŋlugu,
 “Aullaqtuksraurutin maakŋa, atakkii Herod-ŋum tuqqutchukkaa-

tin.” ³² Jesus kiunigai, “Uqautityaqsiuḡ taamamna Herod kayuqtumik atriqaqtuaq, ‘Anitqataḡitka irrusiqḡuich suli iḡuaqsiraḡaipḡuḡa atniḡ-ḡaqtuanik uvlupak uvlaakunlu, suli piḡayyakun uvluk naatchigisiruḡa savaamnik.’ ³³ Iḡliqtuksraupiaqtuḡa tumipkun uvlupak, uvlaakunlu, suli uvlutqikpan, atakkii sivuniksriqiri tuqqutautlaitchuq Jerusalem-ḡum avataani. ³⁴ Annaatuk, Jerusalem-miut! Tuqqutaḡigitin sivuniksri-qirit, uyaḡaḡnik miḡluuqḡuḡiḡlu uqqiraqtit Agaayyutim tuyuḡikkani ilipsitḡun! Qapsiḡiaḡlaan katitchukkaluaḡaḡigipsi atrilugu aqargiq-pak piyaqqutailitniktuaq paiyaḡmiḡik ataani isaqquḡmi, aḡlaan pitchiḡiitchusi! ³⁵ Taatnamik tupiqsi suksraakkallapiḡniaqtuq suḡḡilla-ḡuḡlugu. Qiḡitqikkumiḡaitchipsitḡa nipliḡviksrapisitḡunaglaan, Uvvatuq Agaayyutim piḡiutiqaḡliuḡ taamna tikitchuaq atqagun atanḡum.”

Jesus-ḡum Mamititchiḡha Atniḡḡaqtuamik

14 ¹ Miḡuiqsiḡvium uvluanu Jesus niḡiyaqtuaḡniqsuq kiḡuḡa-nun sivulliuqtaata Pharisee-ḡuruat. Iḡuich naiqitḡulḡiḡḡaḡat. ² Iḡuk Jesus-muḡniqsuq puvinniqsuaq iluqaani timimiḡi. ³ Jesus-ḡum apiqsruḡniḡai ilisautrit maliḡutaksranik Pharisee-ḡuruatlu, “Maliḡutaksrakuaḡnaqpa mamititchiruni miḡuiqsiḡvium uvluanu?” ⁴ Aḡlaan nipliḡiḡḡiḡsūt. Jesus-ḡum aksikḡuḡu iḡuk iḡuaqsipkaḡniḡaa aasiḡḡ aullaqtitlugu. ⁵ Tavra nipliutinigai, “Iḡḡiqaḡupsi kataguniasiiḡ nivviamun miḡuisiaḡhum uvluanu nuqinnayaqpisiuḡ tavrakḡa qilamik? Taatnatun piḡayaitpisi pamiqsaaqaḡupsi? [Taatnamik nalaunḡaruq mami-titchikama miḡuiqsiḡvium uvluanu.]” ⁶ Aḡlaan kiggutiksraiḡḡaḡat.

Atchiksuaḡiḡlu Tukkuḡiḡḡaḡiḡlu

⁷ Jesus-ḡum ilitchuḡiniḡai ilaḡich aiyugaakkauruat piksraḡhat aqu-piutaḡiḡḡiḡsranik. Uqautiniḡaiḡi atrikusautmik. ⁸ “Kia aiyugaaqpatin kasuutiruam niḡiqpagvianun aquvinniaqnak aquppiutaḡiḡḡiḡsra-mun. Kiḡa tavrani kamanatluktuḡaq ilipniḡi aiyugaakkauviaqtuq. ⁹ Aiyugaaqtivich aiyugaaḡiqsuam iliptiknik utlakkayaḡaatin nipliḡu-ni, ‘Ki, una iḡuk aquvilli uvuḡa.’ Kanḡusuliḡayaqtutin aquvititpatin atchitḡlukuamun. ¹⁰ Uvvaasiiḡ, aiyugaakkauyuvich aquvillutinaasiiḡ atchitḡlukuamun, ilvilli aiyugaaqtivich utlakkayaḡaatin nipliutilutin, ‘Iḡauramaḡ, uvuḡaḡiḡ aquppiutaḡitḡlukuamun.’ Taavrumuuna kamagi-gisigaatin sivuḡaatni iluqatiḡ aiyugaakkauruat. ¹¹ Atakkii kisupayaaq iḡmiḡik kamaḡaqsiruaq atchiksikkaugisiruq, suli kisupayaaq atchiksi-ruaq iḡmiḡik kamaḡaqsikkauluni.”

¹² Tavrakḡa Jesus-ḡum nipliutinigaa aiyugaaḡiqsuq, “Qitiquutaqtitchiḡḡaḡuvich unniiḡ nullautchiqsitchiḡḡaḡuvich, aiyugaḡ-niaqnagich ilauraatin aniaqatiutinlu naagaunniḡi ilatin umialguruat

siļalliutinlu, atakkii aiyugaagisipmigaatin. Taavrumuuna akiljusiaqa-gisirutin. ¹³Niġiqpaktitchiñiaguvich aiyugaagumagisi nagliņnaqtuat aulatlaitchuatlu suli pisutlaitchuat qinīitlaitchuatlu. ¹⁴Aasiñ quviatchaktitauniaqtutin atakkii ilaisa akiljutiksraitchaatin. Agaayyutim akiljigisigaatin taivrumanu uvlumi anjqtikpata tuquļiġmiñ tamatkua savaaqaqtuat Agaayyutim pisuļhanik.”

Atrikusaun Niġiqpagvikun

¹⁵Iļaņat iñuich aquppiqatauruaq niġġivini tusaakami taavrumi-ņa nipliutinigaa Jesus, “Quvianamiurut tamatkua niġiqatauniaqtuat aņaayqautaani Agaayyutim.” ¹⁶Jesus-ņum nipliutinigaa, “Iļaatniġuuq iñuk aiyugaaqniņiqsuq iñugiaktuanik iñuņnik niġiqatiksraġmiñik. ¹⁷Niġiñaqsiptan tuyuġiniġaa savaktini uqautitquplugich aiyugaakkani, ‘Uvuņaġitchi, supayaaq piļhiñaaġuqtuq!’ ¹⁸Aglaan iluqatiņ patchisiqsuaq-siñiqsut. Sivullium uqautiniġaa, ‘Tauqsqsuņa nunamik. Tautuġiaġniagiga. Uvvatuq akuqtuġuņ pisaņitchuuġutiga.’ ¹⁹Atla nipliġniqsuq, ‘Tauqsiammiqļuņa tallimanik unirrautiqatigiñik uuktuagiaġniagit-ka. Uvvatuq akuqtuġuņ pisaņitchuuġutiga.’ ²⁰Suli atla nipliġniqsuq, ‘Iļaqatnikpaalukļuņa, taatnaqļuņa utlautilguitchuņa.’ ²¹Savakti utiġniq-suq uqautipluguasiñ aņaayqani. Taavruma qinnakhuni nipliutinigaa pirini, ‘Qilamiksrugutin tumitchaanuġiñ suli akunġatnun tupqich nunaaqimi qaġġisillugich nagliņnaqtuatlu aulalguitchuatlu suli qinīit-laitchuatu pisutlaitchuatlu.’ ²²Aquvatigun savakti nipliġniqsuq, ‘Ataniq, savaaġigiga savaaġitqukkan aglaan iniksraqaqtuqsuli.’ ²³Aņaayqam nipliutinigaa savakti, ‘Aullaġiñ tumitchaanun. Uqautityakkich iñuich nanipayaaq niġiqasiquluņa. Tupiġa immiġli iñuņnik. ²⁴Uqautigipsi, taip-kua iñuich utlautiņitchuat aiyugaaqtugaluaqhuņiņ uuksiyumiñaitchut nullautchiukkamnik!’ ”

Jesus-ņum Maliguaqtini Iņmikhun Suksraaqugai

²⁵Iñugiaktuat iñuich maliņniġaat Jesus. Kiņaiqamigich nipliutinigai, ²⁶“Kiña maligukkumi maliguaqtaulguyumiñaitchuq kisianik piqpa-gitlugluņa aapamiñiñ aakamiñiñlu, nuliagmiñiñ qitunġamiñiñlu, suli aniqatumiñiñ naagaunniñ iņmiñiñ. ²⁷Kisupayaaq iġlutuņitchumi sannigutaġmiñik maligluņalu maliguaqtaulguyumiñaitchuq. ²⁸Nalliysi nappaisukami nasirviņmik aquvitluni naarrutiksraqamagaagaaqtuq savaaksraġmiñik. ²⁹Turviļianikkaluaqļugu maniksraiñniġumi tupqum naarrutiksraņanik tamatkua qinīiqtuat iglautiginayaġaat ³⁰nipliġuņi, ‘Taamna iñuk nappaisaġaluaqhuni naatchiņitchuq.’ ³¹Aasiisuli ataniq qulit kavluutinik aņuyyiuqtiquaqtuq akiljiljūtisukkumi atlamun umialijmun piquaqtuamun iñuiñanik kavluutinik aņuyyiuqtinik, ilaa aquvitqaagu-

(Lk 15.4)

ni sivunniugayaqtuq sanjigaluaqmagaagmi igluliuğumiuj atla umialik. ³²Igluliuğumiñaiñiğumi tuyuqağayaqtuq kiliktimik paaglugu atla ataniq apiqsruğlugu qinuurrutitquluni unasiññaan.” ³³Jesus nipliğniqsuq, “Taatanuntuuq, kiñapayaaq maliguaqtigiyumiñaitchiga suksraangisuaqpan iñmiñik suli suksraağlugulu iluqaan pigikkani.

Atuğumiñaiłaq Tağiuq

³⁴“Tağiuq nakuuruq, aglaan tağiuğniraañaigumi, nakitña tağiuğniraalitqikkisiva? ³⁵Nakuuñitчуq nautchiiviksrautmun unniñ naggutiksriuganun. Iktaksrałhiñauruq. Naalağniłlagitchi, siutiqaqtuasi!”

Ipnaiq Tammaqtuaq

15 ¹Iłajatni uvlut iñugiaktuat tax-siliqirit suli killuliqirit utlautiniqsut tusaasukługu Jesus. ²Pharisee-ñuruat suli aglaliqirit uqapiłuaqsiniqsut, “Uuma iñuum pağlagai killuliqirit niğiqatigipluğilıu!”

³Tavrakña Jesus-ñum uqautiniğai atrikusautmik, itna, ⁴“Iłarisamma tallimakipiamik ipnaiqagumi tammaiługu iłajat, suniaqpa? Uniñniagaı tallimakipiaguutaiłat ipnaich iñuiłaami aasii pakkiagługu atausiq tammaqtuaq paqinniałhanunaglaan. ⁵Paqitnamiuj quviatchallapiagniqsuq natmiutiplugu ⁶aggisinigaa. Tuqłuqługich iłauraani siłalliuñił nipliutiniğai, ‘Quviatchaktuñja paqitnapku tammaqtuaq ipnaiğa. Quviasuqasiqsikña!’ ⁷Uqautigipsi, taatanuntuuq quvianatlukkisiruq

pakmani atausiq killuliqiri isummitqikpan taapkunakña tallimakipiaguu-taiłaniñ nalaunjaruaniñ iñuñniñ isummitqinñiañiññasugiruanिñ.

Maniuraq Tammaqtuaq

⁸“Ağnaq qulinik qatiqtaanik maniuraqağumi tammaiługu iłanat, suniaqpa? Ikıllugu naniq salikuğniaga natiq, pakıglugu maniuraq nanipayaaq paqinniałhanunaglaan. ⁹Paqitnamiuñ tuqługa iłauraani siłalliuniłu nipliutiplugich, ‘Quviatchaktuña paqitnapku maniurağa tam-maitchağa. Quviasuqasiqsikña!’ ¹⁰Uqautigipsi, taatnatuntuuq isağulgi Agaayyutim quviasugaqtut atausiq killuliqiri isummitqikman.”

Iğñiq Tammaqtuaq

¹¹Jesus uqaagtupsaağniqsuq, “Iñugguuguvva malğunñik iğñiqaqtuaq. ¹²Nukaqłium nipliutiniğaa, ‘Aapañ, aatchuñña pakma paisannak-taaksrautimnik.’ Uvvaasiñ añutim aviñniğai suurani taapkuñnuña iğñañmiñun. ¹³Uvlut aquuranatigun nukaqłium tuniñniğai supayaat pigikkani, aullaqhuni nunamun uñasiksuamun. Tavraniasiñ maniiğuti-niqsuq iñuuniamaqłukhuni. ¹⁴Maniiğutipman kakkaaqsiułiq iłiñiqsuq iñupayaanun taapkunani nunaaqqiñi. Suiłłapiaqmiuğlu. ¹⁵Kiisaimmalu savaaqsiñiqpuq iłanatnun nunalgich tamarrumani nunami. Taavruma munaqsriliutiniğaa qaanagitquplugich kuniani. ¹⁶Niğisukpaitłuni niği-sukkaluağniqsuq kuniat niqiksrañitñik aglaan iñuich niğipkağunñiñiğaat. ¹⁷Tavrakña qauğriaqpalañniqsuq nipliuhuniasiiñ, ‘Iluqatiñ aapaa savak-tai sippakuuqtuaqhutiñ niqiksraqağaqut. Aglaan kakkaağataqtuña. ¹⁸Makilluña aullağisiruña aapaanun nipliutiluguasiiñ, Aapañ, killuq-saqtuña akitñaqługu Agaayyun ilviłlu. ¹⁹Taiguutiqaqtuksraunğiqsuña iğñipnik. Iłaliutiñña akiññaññaqtaunun savaktipnun.’ ²⁰Tavra makitluni aapamiñuñniqsuq.

“Uñasiksitlugusuli aapañan tautuñniğaa aasiiñ iłunñutchakhu-ni. Aqpaqsruğniqsuq iğñiğmiñun iqitluguasiiñ kunikługulu. ²¹Iğñiñan nipliutiniğaa, ‘Aapañ, killuqsuqtuña akitñaqługu Agaayyun ilviłlu. Taiguutiqaqtuksraunğiqsuña iğñipnik.’ ²²Aglaan aapañan tuqługniğai savaktini, ‘Qilamik, aggiutrisitichi nakuğniqsramik atnuğaatqititkranj-iñik qitiqłiğutilugulu sulı sakpakkiğługu. ²³Taatnaanikkupsi aikłiğitchi uqsraqsaamik nuğgamik tuqulluguasiiñ, uvagulli quviasuguta niğiqpak-kumaugut. ²⁴Iğñiğa tuqugaluaqtuaq pakma iñuuruq, tammağaluaqtuaq pakma paqitauruq.’ Tavraasiiñ niğiqpaaqsiñiqsut.

²⁵“Taatnaqtitlugich añayukłiq nautchiiviniñniñ aiñiqsuq. Qallikami tupiğmun tusaagaqsiñiqsuq atuqtuuramik ağğiruanıglu. ²⁶Tuqłuluğugu iłanat savaktit apiqsruğniğaa, ‘Suvat ipkua?’ ²⁷Savaktim kiunığaa, ‘Nukatchian aiñiqsuq sulı aapavich tuqqutchisiplugu uqsraqsaamik nuğ-

gamik. Niġġisigaa utitqigluqman nakuupluni.’²⁸ Aapiyaṇa qinnakpaitluni isigunjiññiqsuq tupiġmun niġiqpaktuanun. Aapaṇan anipluni iṇiqsruaġ-niġaa isiquplugu.²⁹ Aglaan uqautiniġaa aapani, ‘Atañii, iluqaitni ukiuni savautigikpiñ kamagiplugulu tilliñ. Aglaan nagruligauramikunniñ aatchunġanjitchikma niġiqpautiksramnik ilauraatkalu.’³⁰ Aglaan taamna iġniġiñ maniġutiniqsuq akiisutigunlu. Aasiñ aipman tuqqutchirutin uqsraqsaamik nuġġamik pisigiplugu.’³¹ Aapaṇan kiuniġaa, ‘Iġniij, ittutin ataramik uvaṇni. Suuratka iluqaisa pigigitin.’³² Aglaan niġiqpaktuksraurugut quviasullapiaguta, atakkii nukatchian tuquruuq pakma iñuuruq, tammaqtuq pakma paqitauruq.’ ”

Atrikusaun Pisaasuqtuakun Aṇalatchiruakun Suuranik

16 ¹ Jesus-ḡum uqaaqtutiniġai maliġuaqtini, “Taimmaguq umialik savaktiqaġniqsuq aṇalatchiruamik suuraġmiñik. Iñuich umialik uqautiniġaat aṇalatchiruamun maniġutchaġniplugu. ² Umialgum tuqtuqamiuṇ uqautiniġaa, ‘Sua uvvauna tusaakkaġa ilipkun? Uqautiṇṇa qanuq aṇalatchisilaaṇnik suuramnik. Aṇalatchitqikkumiñaitchutin suuramnik atakkii maniġutchaġniġikma.’ ³ Savakti isummiġniqsuq, ‘Aṇaayuqaġma piigataġaṇa savaamniñ. Qanuġisivik? Paulġiralguitmiuṇa nunamik suli kanṇugipmigiga iṇiulaḡiksraġa. ⁴ Uvvaliqaa itnaġisiruṇa! Savaṇaiġuma ilauraqaġumuṇa tukkiqsiksramnik.’ ⁵ Aṇalatauruam tuqtuġniġai iluqaisa iñuich akiqsruutiqaqtuat aṇaayuqaġmiñun. Apiqsruġniġaa sivulliq, ‘Qanutun akiqsruumaviuṇ aṇaayuqaġa?’ ⁶ Taavruma kiuniġaa, ‘Tallimakipiatun iñugiaktiilaaliṇnik qattaġruṇnik uqsrunik.’ Suuranik aṇalatauruam uqautiniġaa, ‘Uvva akiqsruutitin. Aquvillutin aglaguṇ tavruṇa malġukipiaq qulit.’ ⁷ Apiqsruḡiñniġaa atla, ‘Ilvichaasiñ, qanutun akisruutiqaqpich?’ Taavruma kiuniġaa, ‘Tallimakipiatun iñugiaktiilaaliṇnik miissuṇnik mukkaaksranik.’ Suuranik aṇalatauruam uqautiniġaa, ‘Uvva akiqsruutitin. Aglaguṇ sisamakipiaq.’ ” ⁸ Atanġum Jesus-ḡum uqaġiniġaa nalaunṇaitchuaq aṇalatchiruaq suuranik pillautagṇiplugu pisaasuḡhagun. Atakkii iñui nunam pisaasutluktut piqatiqaqamiṇ iñuuqatiumiknik tamatkunakṇa ukpiqsruaniñ. ⁹ “Uqautigipsi, Ilauraalliugusi atuġusi manigikkapsitniġik ikayuutiksraṇatnik tamatkua inuqsralliuqtuat. Ilaatinġun tuquniġuvich aasiñ manik nuṇutpan iniquaġisirusi pakmani. ¹⁰ Kisupayaaq tuniqsimaruq mikiruatiġun tuniqsimagisipmiuq aṇiruatiġun. Kisupayaaq tuniqsimaitchumi mikiruatiġun tuniqsimaitkisipmiuq aṇiruatiġun. ¹¹ Uvvaasiñ tuniqsimaitchuvich aṇalatchiḡiqni nunam suuraiñik, qanuġuni Agaayyutim tunṇavigitlagisiñiqpatin aṇalatchiḡiqni ilumutun umialgutauruanik? ¹² Tuniqsimaitchuvich atlam suuraṇiġun, qanuġuni Agaayyutim aatchutlagisivatin piksraqnik. ¹³ Kiñaaniiñ savautrilġuitchuq malġuṇnik aṇaayuqaṇnik. Atakkii uumigigisigaa

atausiq aasiin piqpagilugu ilaqataa; kamagigisigaa atausiq aasiin nag-gugilugu ilaqataa. Savautrilguyumiñaitchusi iluqaaknik Agaayyutmiglu maniqmiglu.”

Ilajat Jesus-ñum Ilisauttutiñisa

¹⁴Pharisee-ñuruat tusaakamitruñ iluqaan tamanna, mitautiginigaat Jesus atakkii piqpaksriplutiñ maniqmik. ¹⁵Jesus-ñum nipliutiniñgai, “Nalaunñanisuurusi takkuatni iñuich, aglaan Agaayyutim ilisimapiagai uummatisi. Atakkii sut kamanaqsiqkakkauruat akunñatni iñuich Agaayyutim nag-gugipiagai.

¹⁶“Aggiñhanunaglaan John Paptaaqtitichirim maliñutaksrañalu Moses-ñum aglañisalu sivuniksriqirit añalatkaich iñuuniañivut. Aasiin tavrakñaniñaglaan tusaayugaallautañ añaayuqataan Agaayyutim quliaqtuañuniqsuq, sulì piyumalaaqtuat sakuuktut Agaayyutmun atanisimatquplutiñ. ¹⁷Mikiniqsralapiaqunniin titiñaurañ aglaum maliñutaksrani simmiñgumiñaitchuq kisanik qilaglu nunalu piiqpaknik.

¹⁸“Kia añutim avitchumiñ nuliani aasiin kasuutiluni atlamun aña-mun atlatuñaqtuq; taatnatuntuuq añun kasuutiñyumi avisimaruumun aña-mun atlatuñmiuq.”

Umialiglu Lazarus-lu

¹⁹Jesus uqaagtulgitchuq, “Ilaatniguuq umialiqañniqsuq atnuñaaqa-guuruamik akisuruanik sulì iñuuniaqhuni ayuqsrañitluni uvluñagipman. ²⁰Uvvaguuguna iñiularikniaq atilik Lazarus-mik killiñruaqaqtuaq. Iñuich inillañniñaat paañanun umialgum tupqan, ²¹nigillakkasugaluni kañanauranik kataktuanik umialgum niggiñvianiñ. Qipmich utlak-lugu alukuñaqniñaiñ killii. ²²Iñiularikniaq tuqupman isañulgich akiyautiniñaat sanigaanun Abraham-ñum. Umialik tuqupmiñniqsuq ilu-vikkaupluniasiiñ. ²³Aasiin anasiññuqsagviñmi nagliksaallapiagataqtuq. Aaqluqhuni tautuñniñaa Abraham uñavanun Lazarus-lu saniganiit-tuaq. ²⁴Umialik tuquñniqsuñli, ‘Abraham Aapaañ. Nagligillañniñañ! Tuyuñiñ Lazarus kiñiñlaglugu tikini imiñmun niglaqtigiañliñ uqaña, atakkii nagliksaallapiaqtuñ iknigmi!’ ²⁵Aglaan Abraham nipliñniqsuq, ‘Iñiñiñ, itqallañ una! Iñuñiqni piqaqtutin iluqaanik nakuuruamik, aasiin Lazarus piqaqhuni iluqaanik pigiitchuamik. Aglaan pakma arauttutiqaqtuq uvani nagliksaaqtitulutin. ²⁶Naagaunniñ itiruamik ikaañnañgumiñaitchuamik piqaqtuq akunnaptikni. Kiñaasiin ikaatlait-chuq uvakña ilipnun, naagaqaa kiña ikaatlaitchuq uvaptiknun ilipniñ.’ ²⁷Umialik nipliñniqsuq, ‘Abraham, aapaañ! Iñigikpiñ, tuyuñilugu Lazarus aapaa tupqanun. ²⁸Tavrani tallimanik aniqatiquaqtuñ. Kilikuñiañliñgich tatamnaqtuamik, tarrali uvuñañitichumagaat inaanun nagliksaañvium.’

²⁹ Abraham nipliġniqsuq, ‘Aniqatiutin piqaqtut aglaanġitnik Moses-ġum suli sivuniksriqirit uqautriqaqħutiġ tatamnaqtuam. Aniqatiuvich naa-laġniraksraġigaich taipkua uqaqpata.’ ³⁰ Umialgum kiuniġaa, ‘Abraham, aapaanġ! Taamna apaiġuġitħuq. Aglaan kiġa utiqħuni tuquruamiġ utlautikpan, isummitqikkayaqtut killuqsautmikniġ.’ ³¹ Aglaan Abraham nipliġniqsuq, ‘Naalaġniġitħumisigich aglaanġi Moses-ġumlu sivuniksriqiritlu tusaayumiġaitmiut kia-unniġ utiġuni tuquruamiġ uqautikpatiġ.’ ”

Killuqsaunlu Natqigutriġiġlu

17 ¹ Jesus-ġum nipliutiniġai maliguaqtini, “Nalupqinaitħuq. Killuqsasusaagutit atuumaniaqtut ataramik. Aglaan qanutun tatamnaqtigiva taamna iġnuk ukpiġutaiqsitchiruaq iġnuġnik killuqsasusaagiliġmigun. ² Nakuutlukkayaqtuq taatnasiq iġnuk igitaukpan taġiumun uyaġanġmik qunisiġmiutħiġluġu, taamna ililgaamik killuqsasusaagitnik-tuaq. ³ Taatnamik munaġititħi! Aniqatiksi killuqsasqaan suakataġumagiġ, aasiġiġ isummitqikpan natqituyumagiġ. ⁴ Killuqsasniqpan akitniġutun tallimat malġuġniaglaan atautħimi uvlumi nipliġuni, ‘Nunuuraqtuġa isummitqiksuaġa,’ natqitiraksraġigiġ.”

Ukpiqsriġiq

⁵ Uqġiraqtit nipliutiniġaat Ataniq Jesus, “Ukpiqsriġiqput ilalaagunġ.” ⁶ Atanġuruam kiuniġai, “Ukpiqsriġiqaġniġupsi aktilaaliġmik mikiniq-sraġatitun nautħiaksrat, nipliutiħiġaugiġ una napaaqtuq, Amulutin ilipnik kaġituummaqpich aasiġiġ nautħirriutilutin ilipnik taġiumun. Ukpiqsriġiqaġniġupsi tupiġinayaġaatin.

Iliisauttun Tuniqsimalikun

⁷ “Nalliġsi savaktiqaqtuq nunniuqħuni naagaqaa munaqsriġuni ip-naiġnik aipman, uqautinayaqpiuġ, ‘Aquvillaglutin niġġiġiġ?’ ⁸ Naagga! Uqautisuugiġ, ‘Itqanaiaġiġ niqiksramnik. Saalisagutin niġipkaġġa imiqtilluġalu. Niġianikkuma niġiyumautintuuq.’ ⁹ Savaktin quya-raksraġiġitħiġni tupiġipmatin! ¹⁰ Taatnatuntuuq ilipsi, savaaqagupsi uqauttusiapsitnik nipliġniaqtusi, ‘Uvagut nalliummatinġitħuat savaktit savaħiġiaqtugut savaaksriusiaptiknik.’ ”

Jesus Mamititħiruq Qulinik Auyugaqtualinik

¹¹ Jesus utlautiniqsuq Jerusalem-mun akunġakkun Samaria-m Galilee-mlu. ¹² Nunaaqġiuramukami paaqsiruq qulinik iġnuġnik auyugaqtualinik. Qichaqtut uġasiksiplutin ¹³ aasiġiġ kappaiġaplutin, “Jesus! Ataniġ! Nagliġillaġniġiaqtigut!” ¹⁴ Jesus-ġum tautukamiġich nipliutiniġai, “Agaayuliqsinugitħi isivġiuqulusi.” Utlautillaġmiġni ilħuqsiġniqsut. ¹⁵ Ilġaġat ilitħuġikami mamitilaagmiġnik utiġniġ-

suq, kamaksruqlugu Agaayyun nipitusipluni, ¹⁶ putluni Jesus-ɲum isigaiñun aasiñ quyanigaa. Taamna iñuk Samaria-ğmiuɲuniqsuq. ¹⁷ Jesus nipliğñiqsuq, “Qulit iñuich mamitchugaut. Naamiimma qulinqugutai!at? ¹⁸ Suvaata una sumiuɲuruq kisimi utiqpa quyasuklugu Agaayyun?” ¹⁹ Jesus-ɲum nipluutini-gaa, “Makillutin. Ukpisriğiqpich ihuaqsigaatin.”

Agaayyutim Añaayuqautaaɲum

²⁰ Ilañich Pharisee-ɲuruat apiqsruğniqsut Jesus qakugun añaayuqautaa Agaayyutim agğigisipmagaan. Jesus-ɲum kiuniğai, “Añaayuqautaa Agaayyutim agğigumiñaitchuq tautuɲnağuni. ²¹ Kiñaunniñ nipliğumiñaitchuq, ‘Atañii, uvva uvaniittuq!’ naagaqaa ‘Iñña iñaniittuq!’ Atakkii Agaayyutim añaayuqautaa uvaniittuq akunnapsitñi.”

²² Tavra nipliğñiqsuq maliguaqtimiñun, “Ilaatnigu qiniğuligisirusi ilaɲatnik uvlugikkaiñ Iğñiɲan Iñuum. Aglaan tautukkumiñaitchiksi. ²³ Ilañich iñuich uqagisirut ilipsitñun, ‘Qiniqsuɲ, iñña’ naagaqaa ‘Atañii, uvaniittuq!’ Aglaan tautugiagñiaqnağich! ²⁴ Atriqağuni ikniqpalaɲmik qaummağikspmatun qilaq kivaknamiñ kanaknamun, taatnatuntuuq sagviğisiruq Iğñiɲa Iñuum uvlugikkağmiñi. ²⁵ Aglaan sivulliulugu nagliksaaqtuksauruq ayakkauluni iñuɲniñ marrumani uvlumi. ²⁶ Uvlugikkaɲisun Noah-m itkisiruq Iğñiɲan Iñuum utilha. ²⁷ Iñuich niğiplutin imiqhutinlu suli aɲutit ağnat katchuutiplitin uvlumunaglaan Noah-m isilhaanun umiamun, aglaan uliqluum tuqutkai iluqaisa. ²⁸ Itkisipmiuq uvlunusun Lot-ɲum, iñuich niğiplutin suli imiqhutin, tauqsuqhutin suli tunisiullaqhutin, nautchiiplutin suli nappaiplitin. ²⁹ Taivrumani uvlumi Lot-ɲum unikmagu Sodom, ikniq suli ağralitlailaat kataɲniqsut qilaɲmiñ aasiñ tuqutlugich iluqaisa. ³⁰ Taatnatun itkisiruq Iğñiɲa Iñuum sagviqpan. ³¹ Taivrumani uvlumi iñuk itchumi qaɲani tupqum atqağniaqani isiguguni tupiğmiñun aikliğuni sulliñaurağmiñik. Taatnatunsuli iñuk nautchiivini itchumi aiñiaqani tupiğmiñun. ³² Itqallaksiuq qanuq piħa Lot-ɲum nuliɲa! ³³ Kia anniginiagumiɲ iñuuħi tammağisigaa, aglaan kisupayaam tammaiɲumiɲ iñuuħi piquitigipluɲa piññakkisiruq ilumun iñuuħiğmik. ³⁴ Uqautigipsi, tamarrumani unnuami malğuk iññuk siñiktuak siñigvini; atausiq aullautlikkaugisiruq, aasii ilaqataa unisikkaugisiruq. ³⁵ Malğuk ağnak siqpsiruak mukkaaksramik, atausiq aullautlikkaugisiruq, aasii ilaqataa unisikkaugisiruq. ³⁶ Malğuk aɲutik nautchiiviniittuak; atausiq aullautlikkaugisiruq, aasiñ ilaqataa unisikkaugisiruq.” ³⁷ Maliguaqtaiñ apiqsruğniğaat, “Naniitkisiva, Ataniiq?” Jesus-ɲum kiuniğai, “Sumipayaaq tuquɲaruq itpan tiɲmiaqpaich tuquɲaruqtuğuruat katisuurut.”

Atrikusaun Uilğağnaakun suli Atanniqsuqtikun

18 ¹ Jesus-ɲum maliguaqtini uqautiniğai atrikusautmik. Iisautiniğai ataramik agaayutquplugich nikaliğasunaqnağich. ² “Nunaaqqiq

higmik?”¹⁹ Jesus-ḡum apiqsruḡniḡaa, “Suvaata taiviḡa nakuuruamik? Nakuuruamik piitchuq avataagun Agaayyutim.”²⁰ Iḡsimagitin tillisit, ‘Atlatuḡniaqnak, iḡuaḡniaqnak, tiglinḡniaqnak, naagaqaa sagluuqtuaḡniaqnak atlatigun, suli kamagilugik aapan aakanlu.’”²¹ Iḡuum kiuniḡaa, “Nutauḡamniḡaḡlaan tupigigitka iluqaisa tillisit.”²² Jesus-ḡum tusaa-kamiuḡ taamna nipliutiniḡaa, “Atautchimiksuli savaktuksraurutin. Tunilugich iluqaisa pigikkatin qaiḡḡlugiḡḡu maniich inuqsraqtuanun, ilvilli umialgutiqaḡumautin pakmani. Taatnaanikkuvich uvuḡaḡutin maliḡḡa.”²³ Aglaan taavruma iḡuum tusaakamiuḡ taamna, aliatchaḡniqsuq atakkii umialgupluni.²⁴ Jesus tautukamiuḡ aliatchakḡugu nipliḡḡniqsuq, “Qanutun sakiqnaqtigiva umialguruat iḡuich isihksraḡat aḡaayuqautaanun Agaayyutim!²⁵ Sakiqnatluktug umialguruam iḡuum isihksraḡa aḡayuqautaanun Agaayyutim uumakḡa pikukturuum isihksraḡaniḡ ‘Mitqutim Iraagun.’”²⁶ Iḡuich tusaakamitruḡ apiqsruḡniḡaat, “Kiḡami anniqsukkaḡuisiva?”²⁷ Jesus-ḡum kiuniḡai, “Sua iḡuich savaaḡiyumiḡaisaḡat Agaayyutim savaaḡitlapiḡataḡaa.”²⁸ Peter nipliḡḡniqsuq, “Ataḡii! Unitchivut kiḡunnavut malikhutin.”²⁹⁻³⁰ Jesus nipliutiniḡai, “Aa, kiḡaunniḡ unitchigumi kiḡuniḡmiḡnik, nuliḡḡmiḡnik, aniqatiumiḡnik aḡayuqaaḡmiḡniḡlu naagaqaa qitunḡaḡmiḡnik piqutigilugu aḡaayuqautaa Agaayyutim akuqtuitḡukkisiruq pitḡlktuamik marrumani iḡuuḡiḡmi suli iḡuuluni Agaayyutmi qaḡapak taimuḡa.”

Jesus-ḡum Piḡatchiḡniḡai Uqaqaḡi Tuqquatauniaḡmiḡnik

³¹ Jesus-ḡum qulit malḡuich maliguaqtini kisinḡuutiplugich uqautiniḡai, “Naalaḡniḡagitchi! Jerusalem-muḡniaqtugut. Tavraniasiḡniḡ sivuniksriqirit aglaaḡich Iḡuum Iḡniḡagun atuumaniaqtut.”³² Iḡuich qaitchigisirut ilaanik Jew-ḡuḡitchuanun. Mitautigigisigaat kanḡunakun suli tivvuaqtuḡlugu.³³ Ipiḡaqtuḡlugu tuqutkisigaat. Aglaan piḡayuatni uvlut aḡitqikkisilgitchuq.”³⁴ Aglaan maliguaqtit kaniqsiniḡniḡaat uqaḡikkana. Qanuutautilaḡa uqaḡhan iriqsimaniqsuq ilinḡiḡniḡ. Nalugaat sumik Jesus uqaqtilaḡa.

Jesus Mamititchiruq Qiḡitlailamik Injularimik

³⁵ Jesus qallipman Jericho-mun qiḡitlailaḡ injulari aquppiḡniqsuq saniḡaatni tumitchaat.³⁶ Tusaakamigich iḡugiaktuat iḡuich apqusaqtuat apiqsruḡniqsuq, “Suvat ukua?”³⁷ Uqautiniḡaat, “Jesus Nazareth-miu apqusaqtuq.”³⁸ Taamna kappaiḡaqsiniḡsuq, “Jesus! Kiḡuviaḡa David-ḡum! Anniqsuqtaurutin Agaayyutim akiqsruutigikkana injiḡaaninna. Nagligillaḡniaḡa!”³⁹ Iḡuich sivulliuruat sukataḡniḡaat uqautiplugu, “Nipaisaḡiḡniḡ.” Aglaan nipitusilaḡniqsuq, “Kiḡuviaḡa David-ḡum, nagligillaḡniaḡa.”⁴⁰ Jesus-ḡum nutqaqami iḡmiḡuutitquniḡaa qiḡitlailaḡ

iñuk. Qallipman Jesus-ñum apiqsruǵniǵaa, ⁴¹“Sumik uvañnun savautit-quvich?” Kiuniǵaa, “Ataniiq, qin̄itlasitqiguktuṅa.” ⁴²Jesus nipliutiniǵaa, “Qin̄itlasiñ! Ukpiqsriḡiqpich iḡuaqsigaatin.” ⁴³Tavrakṅatchiaq qin̄itlasiruḡ maliaqsipluǵuaasiñ Jesus kamaksruḡluḡu Agaayyun. Iñugaaǵruich tautu-kamitruṅ, iluqatiṅ nangaǵniǵaat Agaayyun.

Jesus-lu Zacchaeus-lu

19 ¹Jesus isiqtuq Jericho-mun apqusaalḡiñaǵukluḡu. ²Itmiñiqsuq qaukḡiat tax-siliqirit atilik Zacchaeus-mik, aasiñ umialguḡluni. ³Qin̄iǵuṅniǵaa kisuutilaṅa Jesus. Aglaan iñuñuluuraupluni qin̄ilǵuiñ-ñiǵaa atakkii iñugiakpaitluṅ iñuich. ⁴Taatnaqhuni aqpaqsruǵniqsuq sivuatnun iñugaaǵruich mayuqhuniyasiñ napaqumun qin̄iǵukluḡu Jesus apqusaagñiaqtuaq taavrumuuna. ⁵Jesus taruṅaqami aǵluǵniqsuq nip-liutiḡluḡu Zacchaeus, “Qilamik atqagñiñ, atakkii tukkuniaqtuṅa tupiqnun uvlupak.” ⁶Zacchaeus qilamik atqagñiqsuq. Paǵlaniǵaa Jesus quviasulla-piaqhuni. ⁷Iluqatiṅ iñuich qin̄iqtuat uqapiḡuaqsiñiqsut, “Una aṅun Jesus tukkuruuq tupqanun iñuum killuliqirauruam!” ⁸Kiṅuniǵmiñi Zacchaeus makitluni nipliutiniǵaa Atan̄guruuq, “Naalaǵniḡlagiñ! Qaitkisigiga avva-ṅa suuraǵikaǵma inuqsraqtuanun. Aqsakniksimaniǵuma kisupayaamik utiqṅitichigisigitka sisamaulluḡu.” ⁹Jesus-ñum Zacchaeus nipliutiniǵaa, “Uvluvak una iñuk tupiqatniḡu anniqsukkauniqsut, atakkii ilaaptuuq kiṅu-viaǵipmiǵaa Abraham-ñum. ¹⁰Iǵñiṅa Iñuum agǵiqsuq ivaqḡiǵiaqhuni sulii anniqsuṅiaqhuni tammaummiruanik iñuṅnik.”

Atrikusaun Kaviqsaatigun Maniuratigun

¹¹Iñuich naalaǵnipkaḡluḡich taavrumiṅa Jesus uqautip-saaǵniǵai atrikusautmik. Tikiyasiḡluni Jerusalem-mun iñuich isummatiginiǵaat aṅaayuqautaa Agaayyutim sagviaqsiñiḡluḡu. ¹²Uvvaasiñ nipliǵñiqsuq, “Ilaatniḡuuq umialiqagñiqsuq aullaǵniaqtuamik nunamun uṅasiksuamun umialiguḡtitqupluni, aasii utiguni. ¹³Aullaǵaluqaṅi qulit savaktini aatchuǵniǵai ilaagullaa kaviqsaamik maniṅmik uqautiḡluḡich, ‘Aǵlipkaǵniuraǵumagiksi utiǵniḡaḡamnunaglaan.’ ¹⁴Aglaan nunaqataiñ uumi-giniǵaat. Tuyuqagñiqsut uqqiraqtinik maliquḡluḡu nipliḡhutiṅ, ‘Taamna iñuk umialigisuṅitichikput.’ ¹⁵Taamna iñuk umialiguqami utiǵniqsuq. Iṅmiñuquniǵai savaktiṅ tavrauḡaa ilitchuǵisukluḡu qanutun piññaktiḡaṅat. ¹⁶Sivulliq tikitñami nipliǵñiqsuq, ‘Ataniiq, manik qaisan atuḡluḡu quliniksuli piññaktuṅa.’ ¹⁷Aarigaa! Savallautagñiqsutin. Tuniqsimarutin mikiruati-gun. Aṅalatigugisigikiḡiñ qulinun nunaaqiñun.’ ¹⁸Tuglianli pirim tikitñami nipliutiniǵaa, ‘Ataniiq, manik qaisan atuḡluḡu tallimaniksuli piññaktuṅa.’ ¹⁹Taavrumiṅa taamna nipliǵñiqsuq, ‘Aṅalatigugisirutin tallimani nunaaq-qini.’ ²⁰Piṅayuatsuli piri tikiññiqsuq nipliḡhuni, ‘Ataniiq, uvva kaviqsaq

maniiñ tugvakkaga iriqługu kakkiilisamun. ²¹Iqsigiplutin atakkii nagliktaitchutin. Piksraqaqtutin piginjisaqnik suli katitchiraqtutin nautchiinisaqnik.’ ²²Atangum nipliutiniġaa, ‘Suksraunġallaktutin! Nipliutipkun atanniġisigiki-piñ! Nalunitchiñ nagliktaifiġa, piksratlafiġa piginjisamnik suli katitchitlafiġa nautchiinisamnik. ²³Suvaatami ilinjitpiun maniga manikuviñmun? Akuqtuġayaġa illataa manium utiġuma.’ ²⁴Nipliutiniġai qichaqtuat tamaani, ‘Piługu kaviqsaaq manik ilaaniñ qaitchiun pirimum piqaqtuamun qulinik maninġnik.’ ²⁵Aglaan nipliutiniġaat, ‘Ataniiq, piqaaniktuq qulinik maninġnik!’ ²⁶Ilaan nipliutipsaaġniġai, ‘Inupayaaq piqaqtuaq aatchuusiaġmiñnik piñnap-saaġisiruq sippakuuqtauliguni, aglaan inuk piqañitchuaq, mikiruaqunniñ piginasugikkana piikkaugisiruq. ²⁷Pakma taipkua igluliuqtitka ataniqaġunjit-chuat uvañnik, uvunautisigich tuqullugich aasii sivuqqamni!’ ”

Jesus-ñum Tikisaalħa Jerusalem-mun Ataniqtun

²⁸Jesus uqautiqaaqługich taavrumiña igliqtuiñaġniqsuq Jerusalem-ñum tuñaanun. ²⁹Qallikami Bethphage-mun suli Bethany-mun iġġiani atiqaq-tuam Olives-mik, tuyuġiniġik malġuk maliguaqtik sivumiñi, ³⁰itnaqługik, “Aullaġitchik nunaaqiuramun taichuñ. Tikitchaġluqaqtutik paqitkisigiktik nuġġana natmaksigvium pituksimaruaq natmaksigviunġanġlaaq. Pituiġługu uvunautiyumagiktik. ³¹Kia apiqsruqpatik, ‘Suvaata pituiqpitku,’ uqautiyumagiktik, ‘Atanguruam inuġigaa.’ ” ³²Tikitñamik tamañña paqinniġaak iluqaan Jesus-ñum uqałhatun. ³³Uvvaasiiñ pituiġñiaqtitlugu nuġġana natmaksigvium inuan nipliutigik, “Suvaata pituiqpitku?” ³⁴Kiuniġaak, “Atanguruam inuġigaa.” ³⁵Aasiiñ Jesus-muutiniġaat. Taatnaqaaqługu quppigaañ ilinġa-ik qaananun natmaksiaġvium, Jesus aquvithuniasii. ³⁶Natmaksiaqtitlugu inuich quppigaañ tutmaġvigiliutiniġaich tumitchaanun. ³⁷Tikiñniqsut inimun tavrakña Jerusalem qiniġnaqsiplugu. Tavra inuġiaktuat maliguaqtit Agaayyun quviatchautigiasiniġaat suli nangaqługu nipitusiplutin iluqaisi-gun quvinaqtuatigun qiniġkaġmiktigun,

³⁸“Uvvatuq Agaayyutim piłiutiqaġliun umialik tikitchuaq piqusiqhuni Ataniġmik!

Psalm 118:26

Illi tutqion qilañmi suli kamañun qutchiñniqsrami qilañmi.”

³⁹Aasiiñ ilañña Pharisee-ñuruat akunġatniñ inuġaagruich uqautiniġaat Jesus, “Iłisautrii, tilikkich maliguaqtitin inuksruisaaqulugich!” ⁴⁰Jesus kiuniġai, “Uqautigipsi, maliguaqtitka nipaisaaġniqpata uyaġaitli nipliana-yaqut nipitusiplutin.”

Jesus-ñum Qirratigigaa Jerusalem

⁴¹Natmaksillaġmi nunaqqiq tautukamiun qiaġaqsiniqsuq. ⁴²Aasiiñ nipliġniqsuq, “Uvvatuq ilisimatitchi uvlupak suruksrautilaapsitnik

tutqiuṭiqagukkupsi. Aglaan kanjqsitl̄aitchusi! ⁴³Uvlut tikitkisirut akill̄i-
l̄iqsuṭqipsi puuḡisigaasi, saulugu avatiksi aniyumiñaiyaḡusi quḡḡutilusil̄u
sumill̄iḡaa. ⁴⁴Suksraunḡill̄apiaḡisigaasi iñugikkasiḡu. Atausiqunniñ
uyaḡak minitchumiñaitkaat. Atuumaniaṭtuq atakkii ilipsi il̄isaḡiñitl̄ugu
Agaayyun agḡiqman anniqsuḡiaḡhusi.”

Jesus-ḡum Suaḡl̄uiyaiḡha Agaayyuvikpauramik

⁴⁵Jesus isiḡniqsuq agaayyuvikpaḡmun aasiñ anitlugich tunisiul-
laḡtuatlu tauqsiquṭtuatlu, ⁴⁶nipliutiplugich, “Aglausimarūq uqaḡhani
Agaayyutim itnaḡhuni, “Tupiḡa agaayyuviksrauruq.” Aglaan iriḡtuḡvigiliu-
tipkaḡiksi tigliḡniaḡtinun.”

⁴⁷Uvluḡaḡipman Jesus il̄isautriñiqsuq agaayyuvikpaḡmi. Qaukḡiñich
agaayuliqsit sul̄i aglaliḡirit sul̄i sivulliuḡtiḡruat tuḡqutchuḡniḡaat,
⁴⁸aglaan qanuqsausiñniḡaat, atakkii iluḡatiḡ iñuich naalaḡnituiḡaat.

Kimik Jesus Tuyuḡiriḡaḡniḡpa?

20 ¹Uvlut il̄aḡatni Jesus agaayyuvikpaḡmi inniqsuq il̄isautripl̄u-
ni iñuḡnik quliaḡtuaḡiplugu tusaayugaallautaq. Qaukḡiñich
agaayuliqsitlu aglaliḡiritlu piḡasiḡhutḡi sivulliuḡtiḡruanik utlaḡni-
ḡaat ²nipliutiplugu, “Uḡautitigut, k̄isum aḡalatchiḡhagun savaaḡivigich
tamatkua? Kia saḡḡiksritpatin taatnatun?” ³Jesus-ḡum kiuniḡai,
“Apiḡsrullaḡl̄apsi uumiḡa. Uḡautisitḡa, ⁴nakitña John-ḡum paptaaḡiḡha
taluḡniqsuḡpa, Agaayyutmiñ naaga iñuḡniñ?” ⁵Iḡmiknun kiumḡat-
raaqsiñiqsut, “Qanuḡmi uḡautiḡisiñiqpisigu? Nipliḡuḡpa, ‘Agaayyutmiñ’,
nipliḡisiruḡ, ‘Suvaatami ukpiḡiḡitpisiuḡ John?’ ⁶Aglaan nipliḡuḡpa,
‘Iñuḡniñ’, iñugaaḡruich miḡuḡtuḡisigaatigut uyaḡaḡnik atakkii nalupḡi-
ḡiḡitchaat John sivuniksriḡiraul̄ha.” ⁷Uvvaasiñ kiuniḡaat, “Nalugikput
nakitñaḡtaul̄ha.” ⁸Jesus-ḡum nipliutiniḡai, “Uvaḡaptuuḡ uḡautiyumiñait-
miḡipsi nakitña saḡḡiḡaḡḡuḡa savaaḡaḡtilaamnik tamatkuniḡa.”

Atrikusaun Nautchiivikunlu Nautchirriḡiritigunlu

⁹Uqaanikami taavrumiḡa Jesus-ḡum uqaḡtuutiniḡai iñuich atri-
kusautmik, “Il̄aatniguḡuḡ iñuḡaḡmiñiqsuq nautchirriḡviliḡniqsuamik,
atukkirrutigiplugu nautchirriḡirinun aasiñ aullaḡami mulupluni.
¹⁰Katitchivik asianik tikitman tuyuḡaḡniqsuq savaktimik nautchirriḡiri-
nun akuḡtuḡuplugich piksraḡmiñik katittan̄itniñ. Aglaan nautchirriḡirit
savakti anaullaḡniḡaat utiḡtitlugu saagaunnagu. ¹¹Tuyuḡalḡiñniqsuq
atlamik savaktimik. Aglaan nautchirriḡirit anaullaḡmiñiḡaat uqa-
niḡḡuutiplugu kanḡunakun, sul̄i utiḡtitmiñiḡaat saagaunnagu.
¹²Tuyuḡalḡiñniqsuq piḡayuaknik savaktimik. Nautchirriḡirit aḡallaḡ-
ḡukḡugu aninniḡaat. ¹³Aquagun taamna iñua nautchiivik nipliḡniqsuq,

‘Qanuġisiñiqpik? Tuyuġigisigiga iġñiġa piqqagikkaga. Iłumutun kamaġigisigaat iħuatun.’ ¹⁴ Aglaan nautchirriqirit tautukamitruġ nipliġñiqsut avatmun, ‘Taamna tavra paitchaktaaksrautilik. Ki, tuqullakput suurajasiñ piññaktaagilugich!’ ¹⁵ Uvvaasiñ anitlugu nautchiivinjmiñ tuquñniġaat.”

Jesus apiqsruġniqsuq, “Nautchiivilgum sugisiñiqpagitmi tamatkua nautchirriqirit? ¹⁶ Agġigisiruq aasiñ tuqullugich taapkua iñuich, qail-luguasiñ nautchiivik atlanun nautchirriqirinun.” Iñuich tusaakamitruġ taamna nipliġñiqsut, “Naagga, taatnaqtuksraunjtchuq!” ¹⁷ Jesus-ġum tauktuġgich apiqsruġniġai, “Taamna uqaliq qanuutauva?

‘Uyaġak tuppirt ayakkaġat,
taamna uyaġak piitchuillapiġaqtuq tuppirauni.’

Psalm 118:22

¹⁸ Kisupayaaq puukaqtuq taavrumuġa uyaġanmun siqumitauniaqtuq; aglaansuli taavruma uyaġaum kattaqitñikkumi iñuġmik kanuġiñiġaa.”

Akiliaksrapiatigun Tax-sinik

¹⁹ Aglaliqirit suli qaukħiġich agaayuliqsit tigusuñniġaat Jesus tavrani. Atakkii ilitchuġiniġaat uqaġniplugu taavrumiġa atrikusautmik iñmiktigun. Aglaan iqsiniqsut iñuġmik. ²⁰ Naipiqtuqaqsiniġaat Jesus. Tuyuqaġniqsut naipiqtuqtiksranik nalaunġanġuaqtuanik. Pisaġisuñniġaat Jesus uqayusautinik, qaitchuklugu aġalatchiħiqaqtuamun kavanauruamun. ²¹ Tamatkua naipiqtuqtit pisaasuġmigaqlugu nipliutinġaat Jesus, “Iłisautrii, ilisimagikput uqaliqtin suli ilisauttutitin nalaunġaħhat. Iłisimagikput suqutiksriñiħhiñ iñuich iħhatnik, aglaan ilisautrirutin Agaayyutim iñuuniaġvigitqukkanaġatnik iłumutuuruakun. ²² Uqautitigut, maligutaksrakuagñaqpa akiliiruni tax-sinik Caesar-mun naaga nalaunġaitpa?” ²³ Aglaan Jesus-ġum kañiqsiniġaa pisaasuġmigaħhat aasiñ nipliutiplugich, ²⁴ “Maniħlaksaqsiuġ uvamnun maniuraq. Kia agliutruġa maniġmi itpa? Kiasuli aglaġa?” Kiuniġaat, “Caesar-m.” ²⁵ Uvvaasiñ Jesus nipliġñiqsuq, “Nakuuruq, akiliutigigiksi Caesar-mun Caesar-m pigikka-ġa aasiñ Agaayyutmun pigikkaġa Agaayyutim.” ²⁶ Tavrani sivuġaatni iñuich pisaġilguitchaat sukununniñ. Nipaisaaqħutiġ quviġusuutiqaġniqsut kiggutaiñik.

Apiqsruun Anjpkakkauħikun Tuquħiġmiñ

²⁷ Iłanġich Sadducee-ġuruat, uqaġuuruat iñuich anjtqitlaiñnipluġgich tuquġaruaniñ, utlautiniqsut Jesus-mun nipliħutiġ, ²⁸ “Iłisautrii, Moses aglañniqsuq maligutaksramik uvaptiknun itnaħhuni, ‘Anun iłaqatiqaqtuq tuqukpan qitunġigaluaqani, taavruma anjtum aniaqataan iłaqatnikaagiraġsraġiniġaa uilgaġnaaq qitunġisilugu anjtumik ilisimana-

g̃uniasiiñ tuquruam qitungag̃itilaanjanik.’ 29 Ilaatniguuq tallimat malguk aniqatigiich inniqsut. Anjayukh̃iq ilaqatniñniqsuq tuqupluniasiiñ qitung̃igaluaqani. 30 Tuglian nuliag̃nig̃aa uilg̃ag̃naaq, 31 aasiiñ piñayuaqnik. Taatnatuntuuq iluqatiñ tallimat malg̃uich tuquniqsut qitung̃igaluaqatiñ. 32 Aqulliupluni uilg̃ag̃naaq tuquniqsuq. 33 Uvvaasiiñ, uvluni tuqunaruat anjtiqkpata iñuuh̃igmun, nuliag̃iplugu iluqatiñ tallimat malguk kia nuliag̃ig̃isivaun?”

34 Jesus kiunig̃ai, “Katchuutruhiq pigigaa marruma iñuunialthum, 35 aglaan anjtit agnatlu anjtiqikkumiñ tuquh̃ig̃miñ katchuutirağag̃u-miñaitchut pakmani. 36 Atriqag̃isirut isağulih̃nik tuqqutlaitchuanik. Iğ̃niğ̃ig̃ai Agaayyutim atakkii anjtiqikkauplutiñ tuquh̃ig̃miñ nutaamun iñuuh̃igmun. 37 Suli Moses nalunaiq̃lugu ukpiqnaqsiñig̃aa anjtiq̃h̃iq iñuuh̃igmun ikualaruakun uqpigaurakun. Moses-ñum uqautiginiğ̃aa Ataniq itna, ‘Agaayyutaa Abraham-ñum Isaac-ñumlu, suli Jacob-ñum.’ 38 Ilaa Agaayyutiginiğ̃aat iñuuruat, pigiñitchaat tuqunaruat, atakkii ilaanun iluqatiñ iñuich iñuurut.” 39 Ilañich aglaliqirit uqağ̃niqsut, “Aarigaa kiggutin, il̃isautrii!” 40 Tavrakña apiqsrutqiñağ̃niğ̃aat taavrumuuna.

Apiqsruun Anniqsuqtikun Akiqsruutauruakun

41 Jesus-ñum Pharisee-ñuruat apiqsruğ̃niğ̃ai, “Suvaata iñuich uqağ̃niqpat Christ, Anniqsuqti akiqsruutauruaq, kiñuviağ̃iniplugu David-mun?

42 Atakkii David ilaa nipliğ̃niqsuq Psalms-ni,

‘Ataniq uqaqtuq Atanimnun:

Aquvittin kamagitchiiviksrapnun

43 uvañnun akiil̃iñialhatnunaglaan uumigiritin.’

Psalm 110:1

44 David-ñum iñmiñik taiguutiqaqpagu Ataniğ̃miñik, qanuğ̃mi Anniqsuqti David-ñum kiñuviağ̃iniqpaun?”

Jesus-ñum Kiliktuutigigai Aglaliqirit

45 Iluqatiñ iñuich naalağ̃nipkaq̃lugich Jesus-ñum nipliutiniğ̃ai maliğ̃uaqtini, 46 “Qaunagititchi tamatkunakña aglaliqiriniñ. Pisuktuatlaturut akuqturuanik atnuğ̃aaqhutiñ. Suli purvigittutlaturut iñuñun paglatqusuuplutiñ tauqsig̃ñiaqṽiñi. Aquppiutaksraqtuuraaqmiut aquppiutağ̃iksaanik katrağ̃ṽiñi iñuich niğ̃iqpakmata. 47 Ivayaqtuqmigaich uilg̃ag̃naat, tigliktuip̃lugich kiñunauranj̃tiñik, suli q̃iñiqqusaatlaturut agaayyuraaqamin! Anasiññuqsusiaqag̃isirut pit̃lug̃lugu atlaniñ iñuñniñ.”

Uilg̃ag̃naam Iłiraña

21 1 Jesus tautuñniqsuq umialguruanik iñuñnik il̃iripmata aat-chuutmiknik agaayyuvikpaum il̃irivianun, 2 tautukmiñig̃aa

tuksraunjichuq. ²² Atakkii taapkua uvlugigai anasiñjuqsautiksram immiumatquplugich iluqaisa sivuniksriqirit uqautturinich. ²³ Qanutun tatamnaqtigigisiva taipkunani uvluni agnanun sinjayauruanun suli aakanun miluktitchiruanun. Tatamnaqtuaq iłuiññaq tikiomagisiruq tamarrumuña nunamun, atakkii Agaayyutim qinnautaa akikñautaugisiruq makunuña iñuñnun. ²⁴ Iłañich tuqputaugisirut savikpakun atlat suli tigutaaqsiulutinj Jew-ñuñjichuanun. Ilinjisa tutmiğagigisigaat Jerusalem piviksraqtin isukiññiałhatnunaglaan.

Aggiłha Iğñiñan Iñuum

²⁵ “Atlayuağnağisirut siqiniğlu tatqiglu suli uvlugiatlu. Iñuich nanipayaaq qanusiksriagisirut, iqsiłutin nipruağniñanik tağium aksraligruañiñiglu. ²⁶ Iñuich iğivrugağisirut iqsiłutin isumaaluğimikni sumpsuli tikitchuksrañanik iluqnaanun nunamun, atakkii qaummatipayaañi sılam nuktitaulutinj inimikniñ. ²⁷ Qiñiğisigaat Iğñiñan Iñuum aggiqsuaq nuviyakun qilañmiñ saññimigun kamanallapiaqtuakun kamanautmigunlu. ²⁸ Tamatkua atuumaqsikpata qichağitchi niğiugaqağusi. Atakkii tasuqsakkauksraqsi qalliruq.”

Iłisaaksraña Asirritłaitchuam Napaaqtum

²⁹ Jesus-ñum uqauntiniğai atrikusautmik, “Qiñillaksaqsijuñ asirrisuuruaq napaaqtuq suli iluqaisa atlat napaaqtut. ³⁰ Milukatat sagviaqsipmata iłisimarağigiksi upingaam qalliłha. ³¹ Taatnatuntuuq atuumaqsikpata tamatkua uqauntigikkatka iłitchuğigisigiksi añaayuqataan Agaayyutim tikiññialıłha. ³² Itqallaksijuñ una! Iñuich iñuuniaqtuat pakma tuquyumiñaitchut tamatkua iluqatinj atuumagaluaqtitnagich. ³³ Qilaglu nunalu piğisiruk aglaan uqałitka piğumiñaitchut.

Munağimmaagiłiksraq

³⁴ “Munağititchi! Isumaiqsitnasi taaññağmunlu isumaaluutaanunlu marruma iñuuniałhum. Taatnañitchupsi uvlum quviqpiagaasi tavrakñatchiaq niğiungisillusi. ³⁵ Naniğiatun pisağigisigai iluqaisa iñuich nanipayaaq nunami. ³⁶ Munağiyumausili agaayulusi ataramik makitalgulusiasiiñ payağaiğusi iluqaani atuumarauksrani aggiğñiałhanunaglaan Iğñiñan Iñuum.”

³⁷ Uvlugağipman Jesus iłisauriraqtuq agaayyuvikpañmi. Anaqaksraaqman siñiktagiağniqsuq igğiani atiqaquam Olives-mik. ³⁸ Uvlaağquqman iñuich utlauriraqtut agaayyuvikpañmun naalağnisukługu uqaqpan.

Sivunniugun Tuqutchukługu Jesus

22 ¹ Niğiqpagvikaaq atilik Apqusaakkauğimik qalliñiqsuq iñuich niğipmata puvlaksiğniğilaamik qaqqumik. ² Qaukłinjich agaa-

yuliqsit suli aglaliqirit tuqqtuchunniġaat Jesus nalunautchiġutin aglaan iqsiginiġaich iñuich.

Judas Anġituq Aatchuutigisukġugu Jesus

³Tavrakġa tuunġaq isiġniqsuq Judas-mun atiqaquamun Iscariot-mik, ilaġat qulit malġuk malġuaqtit. ⁴Judas-ġum uqaqatigityaġniġai qauk-ħiġich agaayuliqsit aġalatinġitlu agaayyuvikpaum iħuaqtitchiñiaqtinġiñ qanuq aatchuutigisukġugu Jesus ilinġitñun. ⁵Quviasukħutin aġiqsruġaat aġilġukġugu maniġmik. ⁶Judas anġniqsuq. Piviksraqsiugaqsiñiġaa aatchuutigisukġugu Jesus ilinġitñun iñuich nalupkaġlugich.

Itqanaiyaġiq Jew-ġuruat Niġiqpagvikaanun Atiliġmun Apqusaakkauġimik

⁷Akunniqsaaami uvlua Puvlaksigniġilaam qaqqum tikiñniqsuq, taamna Apqusaakkauħum ipnayaam tuqurviksraġa. ⁸Jesus-ġum tuyuġigik Peter-lu John-lu itnaqħugik, “Itqanaiyaġiatku niġiqpaħiksraqput.” ⁹Apiqsruġniġaak, “Nani itqanaiyaquvisiguk?” ¹⁰Jesus-ġum kiuniġik, “Isiġuptik nunaaqqimun paagiisigiktik iñuk aġiyaqtuaq qattamik imiliġ-mik. Malikkumaiktik isiqpan tupiġmun, ¹¹suliasiiñ nipliutilugu iñua tupqum, ‘Iħisautri nipliġniqsuq, Nani iniaqapich tuyuġmiaqaġviġmik niġġiviksramnik ipnaimik piqasiġħuġa malġuaqtimnik niġiqpagvikaami atiqaquami Apqusaakkauġimik?’ ¹²Uuma urriqsuutigisigaatik inimik nallaauraallagviuluumaqaqtuamik qulligmi itqanaħlaamik inuqsraġaiqħuġu. Tavrani itqanaiyaħhiñaurutik.” ¹³Aullaqamik paqinniġaak taatnatun Jesus-ġum uqaħhatun, aasiiñ itqanaiyaqħutin niġiqpagviksramun atiliġ-mun Apqusaakkauġimik.

Atangum Nullautchiġvia

¹⁴Niġġiviksraqtin tikitman Jesus aquvinniqsuq piqasiqhuni uqqi-raqtinik. ¹⁵Nipliutiniġai, “Niġiqatigisullapiagiġpsi uumiġa ipnaimik niġiqpagvikaami atiqaquami Apqusaakkauġimik nagliksaanġaiñiġaġma!” ¹⁶Uqautigipsi, niġitqinñiaġitkiga immiumaniaħhanunaglaan aġaayu-qautaani Agaayyutim.” ¹⁷Taatnaanikami Jesus-ġum tiguplugu qallun, quyanigaa Agaayyun nipliqhuni, “Tigulugu taamna imillagvigisiuġ! ¹⁸Uqautigipsi, uvakġaniñaglaan imitqikkumiñaitchuġa asiam misuġua-nik agġiġniħhanunaglaan Agaayyutim aġaayuqataan.” ¹⁹Jesus-ġum tiguplugu qaqquq quyanigaa Agaayyun. Avguqħuġu qaqquq qaiñniġaa nipliqhuni, “Taamna qaqquq timigigiga qaisauruaq ilipsitñun. Niġġisiuġ itqakktuġilugu uvaġnun.” ²⁰Taatnatuntuuq, niġianikamiġ qallun qaiñniġaa nipliqhuni, “Asiam misuġua uumani qallutmi Agaayyutim nutaaq sivunniuġutigigaa taluġniqusiġħuġu aupkun maqikkauruamik ilipsitñun.”

21 “Atañii! Iłapsisamma aquppiqatima qaiññiagaaña. 22 Iğñiña Iñuum tuquruksrauniaqtuq Agaayyutim sivunniutaagun, aglaan nakliuñ iñuñmi qaitchiruami ilaanik!” 23 Maliguaqtai apiqsruqtautiaqsiñiqsut avatmun nalliqsinq qaitchiyummatiqaqmagaan ilaanik.

Uqavaagun Kamañuñnikun

24 Maliguaqtai qapiqtailitragñiqsut nalliqsinq kamañuñiqsraugisipmagaan. 25 Jesus-ñum nipliutiniğai, “Jew-ñuñitchuat umialgich saññiqaqtuq iñuñmikni suli aňalatit taigukkautlatuplutinj Iłauraañitñik Iñuich. 26 Aglaan taatnatun itchuksrauñitchusi. Kamañuñiqsrauruq akunnapsitñi ilili nukaqñiqsun suli sivulliuqti savaktitun. 27 Kiña kamañuñiqsrauva—taamna aquvitluni niğiruaq naagaqaa taamna payuktaqtuq? Tavrataamna aquppi-ruaq kamanatluktuq. Aglaan iqasiğipsi payuktaqtitun.

28 “Iłipsi, nayuğipsitña uuktuqasiupayaaqama. 29 Atriłilugu aapaa aňalatchitlasipkaiñha uvamnik, taatnatuntuuq aňalatchitlasipkağisipmigi-psi. 30 Niğiqasiğisigipsitña imiqasiğilunalu aňalatchiaqsiguma iñuñnik, suli aquppiqasiğisigipsitña taivrumanı atanniityaguma kinjuviağiiñik qulit malğunñik iğñiñitñik Israel-ñum.

Jesus Sivuniksriqiruq Peter-m Piiłaañiksrañanik

31 “Annaa, Simon! Naalağniłlağiñ! Tuunğaum uuktuagumiñaqsiñiğaaasi iluqasi, nautchirriqiri aviktuipmatun mukkaaksranik sanikñuñiñ. 32 Aglaan agaayyutigikpiñ ukpiqsriñhiñ qapiqunilılu. Utiguñvich uvañnun sayyigisigitiñ aniqatiutin.” 33 Simon Peter-m kiunigaa, “Ataniiq, isiqtauqasiñhiñaugikpiñ suli tuquqasiğutin!” 34 Jesus nipliqsuq, “Peter, uqautigikpiñ, aqargiqpak qal-ğuqtağaluaqnagu uvlaami piiłaağisigikma piñasuniaglaan.”

Maniqagvıglu Puukatağlu suli Savikpak

35 Jesus-ñum uqaanikami taavrumiña apiqsruğniğai maliguaqtini, “Taimani tuyuğikapsi manikuviiłaaqhusi puukataiłaaqhusi lu sakpakkiıłaaqhusi lu, inuqsraqpisi?” Kiunigaa, “Inuqsrañitchugut.” 36 Jesus nipliğniqsuq, “Aglaan pakma, kiña maniqagvıqagumi naagaqaa puukataqagumi saagağligik. Suli kiñapayaaq savikpaitchumi tuniraksrağigaa quppigaani aasiñ tauqsıguni savikpañmik. 37 Uqautigipsi, Taamna uqalıq aglausimaruaq Agaayyutim makpigaañiñi atuumaruksrauruq, itna ‘Irrutinigaa savamaqluktuatun.’ Iluqaan aglausimaruaq uvapkun immiumakkauniaqtuq.” 38 Maliguaqtit nipliğniqsut, “Ataniiq, uvva malğuk savikpaak!” Kiunigai, “Tavra apai!”

Jesus Agaayuruq Iğğimi Atiliñmi Olives-mik

39 Jesus aullalğiñniqsuq iğğimun atiliñmun Olives-mik pirağihıgmisun, aasiñ maliguaqtaiñ malikkaat, [aglaan Judas maliñitchuq.] 40 Tikitñamin

(Lk 22.39)

taruŋa nipliutiniġai, “Agaayulusi ukpiqrsisaiŋitchumausili uuktuaqsiugupsi.” ⁴¹ Tavrakŋa aullaqtaallakhuni sitquqhuni agaayuniqsuq. ⁴² Nipliġniqsuq, “Aapaŋ, pisuġiyupku piiġuŋ qallutaa nagliqsaahum uvaŋniñ. Uvaŋa pisuġiŋiŋlaaptun aglaan pisuġhiñ savaŋuli.” ⁴³ [Isaġulgum qilaŋmiñ sagviutiniġaa sayyiqġugu. ⁴⁴ Iŋuilliuppaikun agaayuniqsuq piliqitlukhuni, aasii ilaan siqsiпкаtha kataktuq auktun nunamun.] ⁴⁵ Makitnami agaayuġiġmiñiñ utiqhuniasiiñ maliguaqtimiñun tavra paqinnigai siñiktuat, miŋguqhutiŋ iŋuilliuppaitlutuŋ. ⁴⁶ Nipliutiniġai, “Suvaata siñikpsi? Makillusi, agaayyutitchi ukpiqrsisaiŋitchumausili uuktuaqsiugupsi.”

Tiguniġaat Jesus

⁴⁷ Jesus uqaqtitlugu iñugiaktuat iñuich tikiñniqsut, sivulliqġugich Judas-ŋum, iŋaŋata qulit malġuk maliguaqtit. Utlakġugu Jesus kuniġniġaa. ⁴⁸ Aglaan Jesus nipliutiniġaa, “Judas, kunikġugu aatchuutigiviun Iġniŋa Iñuum?” ⁴⁹ Maliguaqtit nayuutiruat Jesus-mi tautukamitruŋ taamna atuumaruq uqautiniġaat, “Ataniiq, atuġlavut savikpavut!” ⁵⁰ Iŋaŋata anauniġaa qaukġiata agaayuliqsit savaktaa siutaiqsiqugu taliqpianik. ⁵¹ Aglaan Jesus nipliġniqsuq, “Aŋŋaa! Apaiqsuq!” Aksikġugu iñuum siutaa mamitinnigaa. ⁵² Taavruma aquagun Jesus-ŋum nipliutiniġai qaukġiŋich agaayuliqsit suli aŋalatiŋich agaayyuvikpaum iŋuaqtitchiŋiaqtiŋiñ suli sivulliuqtigruat tikitchuat aiplugu ilaa, “Aatai, tikitchuksrauvisi savikpaligaagusi anautaniglu uvaŋa liilaa savamaqġukti? ⁵³ Nayuġaġikapsi agaayyuvikpaŋmi uvluġaġipman tiguniatlaitchipsitŋa. Aglaan pakma savagviksraġigiksi saŋŋiagun taaqtuam.”

Peter-m Piilaaginigaa Jesus

⁵⁴Tamatkua tiguplugu Jesus aullautinigaat tupqanun qaukkiata agaa-yuliqsit, suli Peter-m maliñnigai taavakñatluk. ⁵⁵Ikniqañniqsut siłataani tupqum, aasii Peter-m ilaliginigai aquppiruat tavrani. ⁵⁶Ilanata pirit agnam tautuñnigaa Peter aquppiruaq sanigaani ikniğum. Qiñiqługu nalinjinaaqługu nipliutinigaa, “Una iñuk piqataupmiruaq Jesus-mi!” ⁵⁷Aglaan Peter piilaagnaqsuq, “Ağnaaq, nalugiga!” ⁵⁸Kiñuurañagun iñuk ilitchuqsripmiñiqsuq Peter-mik nipliqhuni, “Ilvich, ilagigaatintuuq taapkua!” Aglaan Peter-m kiunigaa, “Naagga, ilaginitchaatña.” ⁵⁹Sassağniğum kiñuagun atlam iñuum qapiñaiqhuni upyañnigaa, “Ilumun una iñuk piqataupmiruaq Jesus-mi, atakkii Galilee-ğmiunuruq!” ⁶⁰Aglaan Peter-m kiunigaa, “Nalullapiagiga sumik uqaqtilaan.” Uqaqtitlugu tavrakñatchiaq aqargiqpak qalğuqtağniqsuq. ⁶¹Atanğuruam qiviaqhuni tautuñnigaa nalinjinaaqługu Peter, aasii Peter-m itqağniğaa atanğum nipliłha inymiñun, “Aqargiqpak qalğuqtağaluqñagu uvlaapak piilaagutigigisigikma piñasuniaglaan.” ⁶²Peter tavra anipluni qianiqsuq ihuiliullapiaqhuni.

Jesus Mitautigigaat Anullaqługulu

⁶³Iñuich munaqsriuat Jesus-mik mitautiginigaat anullaqługulu. ⁶⁴Matuplugik irrak apiqsruğniğaa, “Kia anauvatin? Nalautchağiñ?” ⁶⁵Nipliutipmiñigaat iñugiaktuanik pisaanñatinik.

Jesus Uqaqsittaagviñmi

⁶⁶Uvlaağuqman Jew-ñuruat sivulliuqtiğruat qaukñinich agaayuliqsitlu aglaliqiritlu katinisut, aasiñ Jesus tikiutinigaat uqaqsittaqaqtichirinun, ⁶⁷nipliqhutinj, “Uqaqtitigut! Ilvich Christ-ñuvich, taimña akiqsruutauruaq Anniqsuqti?” Jesus-ñum kiunigai, “Uqaqtigupsi ukpiginianjitchipsitña; ⁶⁸suli apiqsruğupsi apiqsruutmik kiuyumiñaitchipsitña. ⁶⁹Aglaan uvakña Iğñiña Iñuum aquppigisiruq tuñaani taliqpian Agaayyutim piquaquam sanñipayaamik.” ⁷⁰Iluqatinj nipligñiqsuq, “Ilvich, Iğñigivatin Agaayyutim?” Kiunigai, “Ilipsi, uqaqtusi Iğñiginipluñña.” ⁷¹Kiisaimmalu nipligñiqput, “Inuqsrañaiqsugut ilisimarimik! Tusaagikput qanuq nipliłha.”

Jesus Pilate-muutiniğaat

23 ¹Iluqatinj iñuich makitlutinj Jesus Pilate-muutiniğaat kavanaaurua-mun. ²Tavrani pasiaqsiñigaat Jesus itnaqhutinj, “Ilitchuğigikput una añun killukuqaqtitchiłha iñuptiknik atakkii uqautinigai akiliqunjitługich tax-sinik Caesar-mun Rome-mi. Uqautinigaisuli ilaa Christ-ñunipluni umialik.” ³Pilate-ñum apiqsruğniğaa, “Umialigivatin Jew-ñuruat?” Jesus

kii ilaupluni tamatkunani aḡayakhutiṅ iṅuaqtuani, aasiñ qaitḷugu Jesus ilinṅitṅun pisuḷhatitun.

Jesus Kikiaktuutigaat Sanniḡutamun

²⁶ Aṅuyyiuqtit sivulligñiḡaat Jesus. Pisullaḡmiṅ paaqsiñiqsut iṅuṅmik Cyrene-naḡmiumik atiqaqtuamik Simon aitmuktuamik nautchiiviṅmiñ. Tamatkua nunuriñiḡaat akiyaḡiaquplugu sannigutamik aquagun Jesus-ṅum. ²⁷ Iṅugiallapiaqtuat iṅuich malinṅiḡaat. Akunḡatni itmiñiqsut aḡnat qairuat uigualaplutiṅ. ²⁸ Jesus-ṅum kiṅiaqami nipliutiniḡai, “Aḡnaañisii Jerusalem-ṅum! Qirratiginasitṅa aḡlaan qirratigisitchi ilipsitṅun qitunḡapsitṅunlu. ²⁹ Atakkii uvlut qallirut iṅuich nipliḡisiḡhat, ‘Quvianamiurut taapkua aḡnat qitunḡaitchuat siṅaiyautlaitchuatlu miluktitchisimaitchuatlu.’ ³⁰ Taivrumani uvlumi

iṅuich nipliḡisirut iḡḡiṅun, ‘Katagitchi uvaptiknun!’
suli qimiḡaanun, ‘Iriqtigut.’

Hosea 10:8

³¹ Atakkii taatnatun irrutikpatruṅ patchisaitchuaq pakmapak, qanutun irrutriñiaqmivat iṅuṅnik taimanigu?”

³² Malḡuk atlak iṅñuk, iluqatik savamaḡḷuksimaruak, tuqquatauruksraupmiñiqsuk piqataulugik Jesus-mi. ³³ Aṅuyyiuqtit tikiññiqsut atiqaqtuamun “Saunḡa niaqum.” Tavrani kikiaktuutiniḡaat Jesus suli taapkuak savamaḡḷuksimaruak piqasiḡḷugu, ilaqataa taliqpian tuṅaanun suli ilaqataa saumian tuṅaanun. ³⁴ Jesus nipliḡñiqsuq, “Aapaan, natqigutikkich tamatkua iṅuich! Nalugaat sumik savaaqḡtilaaqtin.” Avguḡniḡaich atnuḡaanṅi nalautchaḡautigiplugich. ³⁵ Iṅuich qichaqtuat tautuktuaḡniḡaat. Jew-ṅuruat sivulliuqtinṅisa mitautiginiḡaat, “Annautiraḡigai atlat. Ki anniqsuḡli inṅmiñik Christ-ṅuyumi, Anniqsuḡti akiqsruutauruaq Agaayyutim piksraqtaaḡikkana!” ³⁶ Aṅuyyiuqtit mitautigipmiñiḡaat. Utlakḷugu aatchuḡniḡaat sunaḡnit chuamik misuqqumik ³⁷ nipliḡhutiṅ, “Anniqsuḡiñ ilipnik umialigikpatin Jew-ṅuruat!” ³⁸ Niaquan qulaagun aḡlakḷugich uqalḡhich, “Taamnauvva umialḡat Jew-ṅuruat.”

³⁹ Ilaqataan savamaḡḷuksimaruam nivinaruam uqagñiḡḷuktaqmiñiḡaa, “Christ-ṅuguvich anniqsuḡiñ ilipnik uvaguglu!” ⁴⁰ Aḡlaan ilaqataan inṅiqtiḡniḡaa nipliḡhuni, “Taluḡinṅitpiuṅ Agaayyun? Tuqqutaksraurutintuuq ilaatun. ⁴¹ Tuquniaqtuguk nalautlugu atakkii taatnaḡnaqhunuk; aḡlaan taamna savaaqanṅitchuq pigiit chuamik.” ⁴² Aasiñ nipliutiniḡaa, “Jesus, itqagillaṅniḡaṅṅa tikitchuvich aḡaayyuaḡtipnun!” ⁴³ Jesus-ṅum nipliutiniḡaa, “Akiqsruḡikpiñ, marrumani uvlumi piqasiḡisigikma utaqqiviṅmi.”

Jesus Tuquruq

⁴⁴ Uvluq qitiqquqman siqiññaḡiḡaḡniḡiqsuq taaqsiḡḷuni nunapayaa-mi piṅasunun ilipman sassaḡ; ⁴⁵ talukuyaaq [sapukutchiutauruaq]

niviŋaruaq agaayyuvikpaŋmi siiksighniqsuq tatpichakŋa takunuŋaaglaan. ⁴⁶Jesus nipaalalighniqsuq, “Aapaan! Argaknun iligiga irrusiga!” Taatnaamikami tuquniqsuq. ⁴⁷Rome-maŋmiut qaukliata anuyyiuqtit tautuklugu tamanna atuumaruaq kamaksruŋnigaa Agaayyun nipliuhuni, “Ilumutun taamna anjun nalaunŋaruq!” ⁴⁸Iñuich katiruat qinighiaqlugu kikiaktuutriŋiq tautukamitruŋ tamanna atuumaruaq, utighniqsut kinunigmiknun ipiqtutchallapiaqhutiŋ. ⁴⁹Iluqatiŋ tamatkua ilisimaruat Jesus-mik ilagiplugillu aŋnat maliktuat Galilee-miñ qichaŋniqsut taiñakŋatluk qinighiaqhutiŋ.

Jesus Iluviŋnigaaŋ

⁵⁰⁻⁵¹Iñuqaqmiñiqsuq atiliŋmik Joseph-mik Arimathea-ŋmikum, nunaqqimiñ Judea-mi, nalaunŋaruaq qanutitanichuaŋlu iñuk, sulii utaq-qinighniqsuq tikiŋiqsraŋanik aŋaayuqautaan Agaayyutim. Ilaugaluaqhuni uqaqsittaqtitchirini aniqataunighniqsuq sivunniuqmata tuqqutchuklugu Jesus. ⁵²Joseph-ŋum utlautipluni Pilate-mun apiqsruutiginiŋaa timaa Jesus-ŋum pisuklugu. ⁵³Tavrakŋa atqaqlugu timaa Jesus-ŋum, nimiqsruŋnigaa ukiŋhaaŋiksaamik, ilipluguasiñ iluviluqtamun uyaŋaŋmi atunŋaŋitchuamun. ⁵⁴Iluqani tamanna atuumaniqsuq minguiqsiaŋvium uvlua aullaŋniiyasipman. ⁵⁵Aŋnat maliktuat Jesus-mik Galilee-miñ malinighaaŋ Joseph tautukluguasiñ qanuq Jesus-ŋum timaa ilipmagu iluvigmun. ⁵⁶Utiqhutiŋ kinunigmiknun itqanaiaŋnigaaich tipraŋiksautiligich uqsruŋutiksrai timaan Jesus. Jew-ŋuruat minguiqsiaŋviiatni minguiqsighniqsut kamagiplugu tillisaa Moses-ŋum.

Jesus Anjpkakkauruq Tuquliŋmiñ

24 ¹Uvlaatchauranani sivullium uvlum akunniqsaaŋmi aŋnat iluviŋmuŋniqsut saagaqhutiŋ tipraŋiksautiliŋnik uqsruŋutiksraiñik itqanaiaaŋmiknik. ²Paqinnigaaŋ uyaŋak aqsraqtinaniqsuaq paananiñ iluvŋum. ³Tavraasiñ isiqamiŋ paqinighniŋaaŋ timaa atanŋuruam Jesus. ⁴Qanuqsausiuqtitlugich tavrakŋatchiaq malŋuk anjutik qitnaŋnaqtuanik atnuŋaallak qichaŋniqsuk saniŋaatni. ⁵Iqsitchakhutiŋ aŋnat sikinniqsut nunamun. Anjutik nipliutiniŋaich, “Suvaata tautugiaqpisi iñuuruamik akunŋatni tuqunaruat? ⁶Uvaniingitchuq atakkii iñugut-qiksuq. Itqallaksiuŋ qanuq uqaqtilaŋa ilipsitñun Galilee-miinŋaŋmiñ, itna, ⁷Iŋniŋa Iñuum qaisauruksrauruq killuuranun iñuŋnun kikiaktuu-tikkauluni, aasiñ piñayuatiŋ uvlut anjtkikkumapluni iñuuŋigmun.” ⁸Aŋnat itqaŋnigaaŋ uqaŋikkana. ⁹Utiqhutiŋ iluviŋmiñ uqautiniŋaich qulit atausiq maliguaqtit atlatlu iluqaitñik tamatkuniŋa. ¹⁰Taapkua aŋnat Mary Magdalene, Joanna-lu, Mary-lu aakana James-ŋum, sulii atlat aŋnat. Uqautiniŋaich uqqiraqtit tamatkuniŋa atuumaruaniŋ iluviŋmi.

¹¹ Aglaan maliguaqtit isumaniqsut aġnat piinjilqiniplugich. Taatnamik ukpigiñiññaich. ¹² Aglaan Peter makitiqhuni aqpalisruġniqsuq ilu-viġmun; auġrukami tautuñniġaa nimġutaa ukiħhaaġiksuaq kisan. Kinjuniġmukhuni quviġusuutiginiġai tamatkua atuummiruut.

Pisukkataaġniqsuk Emmaus-mun

¹³ Taavrumanu uvlumi malġuk Jesus-ġum maliguaqtik nunaaqqiuramuñniġniqsuk atilijmun Emmaus-mik, unjasiksilaqaqtuaq tallimat malġuñni mile-lanik Jerusalem-miñ. ¹⁴ Pisullaġmik uqaġniqsuk iluqaanik atuumaruamik. ¹⁵ Uqqaagiksitlugik Jesus pisuqasiġniġik; ¹⁶ tautukka-luaġniġaaq aglaan ilisaġiñiññaak. ¹⁷ Jesus-ġum nipliutiniġik, “Sumik uqaqsisik pisuktuaħaptikni?”

Qichaqpaahañniqsuk alianaqsiplutik. ¹⁸ Ilaqataan atilgum Cleopas-mik apiqsruġniġaa, “Kisivich nalualuñniqsutin Jerusalem-mi atuumapman tamanna ikpaksravak.” ¹⁹ Jesus-ġum apiqsruġniġik, “Sunik?” Kiuniġaaq, “Tamatkuniġa atuumaruanik Jesus Nazareth-miumun. Taamna aġun sivuniksriqiraunisuq saññiqaqtuaq uqaħiġmigun savaaġmigunlu sivuġaatni Agaayyutimlu iñuillu. ²⁰ Qaukħiñich agaayuliqsipta suli sivulliuqtipta sivunniġniġaaq kikiaktuutitquplugulu tuqqutautquplugulu. ²¹ Niġiugaġigaluakkaqput ilaanunipluġu tasuqsairuksraupluġu Israel-aagmiunik. Marrumani uvluni piñayugiġaat atuumapman-aglaan. ²² Ilaapta aġnat tupakkaatigut pitlukħuguunniñ. Taapkua utlautiniqsut qauniuraami iluviġmun, ²³ aglaan paqingiñniġaaq timaa. Utiqamiñ nipliġniqsut tautuñniplutiñ isagullañnik uqautriruajñañnik Jesus iñuunipluġu. ²⁴ Ilavut utlautiniqsut iluviġmun paqitluġu taatnatupiaq aġnat uqaħhatitun, aglaan qiñiñitmiñniġaaq Jesus.” ²⁵ Tavrali Jesus-ġum nipliutiniġik, “Qanutun isumailaaqtigivisik! Qanutun sukaisigivisik ukpiqsriħiksrapstniik supayaanik sivuniksriqirit uqautaitniik! ²⁶ Uqaġniġugaut Christ, Anniqsuqti akiqsruutauruaq nagliksaaqtuksraunipluġu tamatkuniġa isigaluaqani kamanautmiñun.” ²⁷ Jesus-ġum ilitchuġipkaġniġik uqautigikkauruanik iñmigun iluqaitni Agaayyutim uqaħhiñi, aullaġniipluni makpiġaaniñiñ Moses-ġum suli aglañitniñ iluqatiñ sivuniksriqirit.

²⁸ Qallikamiñ nunaaqqiuramun igliġviñmiknun, Jesus pisuktuiñniġniqsuq qaaniñniġniġaaqtuutun. ²⁹ Aglaan nutqaqtinniġaaq nipliġhutik, “Ittuallagiñ uvaptikni. Taaqsisiaqsigaatigut.” Malikħugik nayuġniġik. ³⁰ Jesus aquvinnisuq niġiqasiġukħugik. Tigusikami qaqqumik quyanigaa Agaayyun. Avguqħugu qaqquq qaiñniġaaq ilijniknun. ³¹ Irratik aħmaqmata ilisaġiaqsiliġniġaaq. Aglaan qiñniġnaiqsigniqsuq ilijnikniñ. ³² Uqqaasiñniqsuk iñmiknun, “Uunaqsaagaluqaqpiñuk uummatiptikni uqaqatigipmatiguk tumitchaani suli kañiqsipkaqħugu Agaayyutim uqaħha

uvaptiknun.” ³³ Maksrihutik utiqtiḡniqsuk Jerusalem-mun. Paḡinnigaik qulit atautchich maliguaqtit katimaqatiqaqtuat atlanik. ³⁴ Tamatkua kati-maruat niplianiqsut, “Atanguruaq anjtinqiḡniqsuq ilumun! Sagviḡniqsuq Simon-mun.” ³⁵ Malḡuk utiqtiqtuak uqautiniḡaich atuumaruamik tumitchaani suli qanuq ilinjiknik ilisaqsriḡimiknik Ataniḡmik avguipman qaqqumik.

Jesus Sagviqsuq Maliguaqtimiḡun

³⁶ Malḡuk uqaqtitlugik taavrumiḡa, tavrakḡatchiaq ataniq Jesus qichaaniktigḡniqsuq akunḡatni nipluutiplugich, “Tutqiuḡtiqaḡitchi!” ³⁷ Tatamitchaḡniqsut atakkii tautukkasuḡniaqhutiḡ aliuqtumik. ³⁸ Aglaan nipliutiniḡai, “Suvaata tupaktiqpisi? Suvaata ukpiqsriḡitpisi?” ³⁹ Tautuksigich argatka isigatkalu. Uvaḡaupiaqtuḡa. Aksigluḡa ilitchuḡiniqtsusi. Atakkii aliuqtuq timiqanjtichuq sauniqanḡitluḡilū uvaptun.” ⁴⁰ Uqaqami taavrumiḡa qiniḡitkai argaḡmiḡnik suli isigaḡmiḡnik. ⁴¹ Maliguaqtit ukpiḡilguiḡniḡaatsuli aglaan quviḡusukhutiḡ quviasullapiqhutiḡlu. Jesus-ḡum apiqsruḡniḡai, “Uvani niqiksraqaqpisi?” ⁴² Aatchuḡniḡaat igaamik iqaluḡmik. ⁴³ Tiguplugu niḡiḡiḡaa sivuḡaatni. ⁴⁴ Tavra nipliutiniḡai, “Tamatkua uqautigikkatka ilipsitḡnimma nayuutiḡḡaḡma ilipsitḡni, suapayaaq atuumaniḡniḡluḡu aglausimaruatun uvapkun maligutaksraḡa Moses-ḡum suli aglaanḡitni sivuniksriqirrit suli Psalms-ni.” ⁴⁵ Tavra aḡmaḡniḡai isummatinḡich kaḡiqsitquplugich uqaḡhanik Agaayyutim. ⁴⁶ Nipliutiniḡai, “Taamna aglausimaruag, Christ, Anniqsuḡti akiqsruutauruaq, nagliksaaqtuksrauruq tuqulunilū aḡitqiksuksraupluni tuqunaruaniḡ piḡayuatiḡun uvlut, ⁴⁷ suli atqagun tusaayugaaḡiksuaq quliaqtuakkaugisiruq isummitqifikuḡ suli natqiuḡtikkauḡikuḡ killuqsautiniḡ iḡuḡnun nanipayaaq, aullaḡniḡluḡu Jerusalem-miḡ. ⁴⁸ Iḡisimaraugisirusi tamatkunuuna. ⁴⁹ Tuyuḡisigipsi Irrusillautamik Agaayyutim akiqsruutigikkanaḡanik. Utaqqirusraurusu nunaaqqimi saḡḡim pakmakḡa tikiḡniḡaḡhanunaglaan ilipsitḡun.”

Jesus Qiḡaḡmuutikkauruq

⁵⁰ Jesus-ḡum annisiniḡai nunaaqqimiḡ Bethany-m tuḡaanun. Tavrani isakḡugich argaḡni piliutiksriḡniḡai maliguaqtini. ⁵¹ Jesus agaayutil-laisa aullautikkauniqsuq pakmuḡa. ⁵² Maliguaqtit agaayyuviginiḡaat utiqhutiḡaasiḡ Jerusalem-mun quviasullapiḡataqhutiḡ. ⁵³ Ataramik agaayyuvikpaḡmiḡniqsut [nangaḡluḡu] quyaḡluḡu Agaayyun.